

Міністерство освіти і науки України
Університет митної справи та фінансів

Факультет фінансовий
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Кваліфікаційна робота магістра

на тему: Управління фінансовими ресурсами підприємства та
напрями підвищення ефективності їх використання

Виконав: здобувач освіти групи ФК-24-1зм
спеціальність 072 «Фінанси, банківська
справа, страхування та фондовий ринок»

Стрельченко Анастасія Миколаївна
(прізвище, ім'я та по-батькові)

Керівник к.е.н., доц. Губа М.О.
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

Рецензент ТОВ ПТП «Промислові гази»
(місце роботи)
директор Левченко М.О.
(посада, прізвище та ініціали)

Дніпро – 2026

АНОТАЦІЯ

Стрельченко А. М. Управління фінансовими ресурсами підприємства та напрями підвищення ефективності їх використання

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок». – Університет митної справи та фінансів, Дніпро, 2026.

У роботі розглянуто економічний зміст, класифікацію, механізм та джерела формування фінансових ресурсів підприємства. Досліджено фінансову діяльність та проаналізовано склад, структуру та динаміку фінансових ресурсів ТОВ ПТП «Промислові гази». Виявлено недоліки в управлінні фінансовими ресурсами та обґрунтовано основні методи підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами ТОВ ПТП «Промислові гази».

Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків, подана на 87 сторінках, містить 23 таблиці, 17 рисунків, 9 додатків. Список використаних джерел включає 55 найменувань.

Ключові слова: фінансові ресурси, фінансове забезпечення, управління фінансами, структура капіталу, ефективність управління, ліквідність.

ANNOTATION

Strelchenko A.M. Management of the company's financial resources and directions for increasing the efficiency of their use.

Qualification work for obtaining a master's degree in specialty 072 «Finance, banking, insurance and stock market». – University of Customs and Finance, Dnipro, 2026.

The paper examines the economic content, classification, mechanism and sources of formation of financial resources of the enterprise. The financial activity is investigated and the composition, structure and dynamics of financial resources of LLC PTP "Industrial Gases" are analyzed. Deficiencies in financial resource management are identified and the main methods for increasing the efficiency of financial resource management of LLC PTP "Industrial Gases" are substantiated.

The master's qualification thesis consists of an introduction, three chapters, conclusions, a list of used sources, appendices, presented on 87 pages, contains 23 tables, 17 figures, 9 appendices. The list of used sources includes 55 items.

Key words: financial resources, financial security, financial management, capital structure, management efficiency, liquidity.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА	7
РОЗДІЛ 2 ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ТОВ ПТП «ПРОМИСЛОВІ ГАЗИ»	22
2.1 Фінансово-економічна характеристика ТОВ ПТП «Промислові газы»	22
2.2 Аналіз складу, структури та динаміки фінансових ресурсів підприємства	30
2.3 Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів ТОВ ПТП «Промислові газы»	40
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ТОВ ПТП «ПРОМИСЛОВІ ГАЗИ»	62
3.1 Напрями вдосконалення структури фінансових ресурсів ТОВ ПТП «Промислові газы»	62
3.2 Економічне обґрунтування основних методів підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами ТОВ ПТП «Промислові газы»	70
ВИСНОВКИ	84
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	88
ДОДАТКИ	93

ВСТУП

Актуальність дослідження. В умовах трансформаційних процесів, зумовлених фінансово-економічною та політичною нестабільністю, особливого значення набуває необхідність удосконалення підходів до управління фінансовими ресурсами підприємства. Оптимізація процесів формування й використання фінансових ресурсів створює передумови для обґрунтованого визначення потреби в оборотних активах та їх раціонального структурування, а також сприяє зниженню фінансових витрат, пов'язаних із залученням і підтриманням необхідного рівня капіталу. Важливим результатом ефективного фінансового управління є підвищення якості управління чистим оборотним капіталом, що безпосередньо впливає на рівень ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства. Окрім цього, раціоналізація фінансових рішень забезпечує оптимізацію обсягів матеріальних запасів і вдосконалення механізмів контролю за дебіторською заборгованістю.

Побудова результативної системи управління фінансовими ресурсами має ґрунтуватися на інтегрованому та системному підходах, що набуває особливої актуальності в умовах нестабільного зовнішнього середовища, посилення глобалізаційних процесів, зростання невизначеності та загострення конкурентної боротьби. Фінансові можливості підприємств значною мірою визначаються рівнем їх фінансового потенціалу та поточним станом фінансових ринків, які, своєю чергою, можуть як розширювати, так і обмежувати доступ до джерел фінансування. За таких умов розроблення та реалізація виваженої політики управління фінансовими ресурсами виступає необхідною складовою стратегічного управління розвитком підприємства.

Питання, пов'язані з удосконаленням формування та використання фінансових ресурсів підприємств, а також підвищенням результативності їх застосування, протягом тривалого часу залишаються в центрі наукових дискусій. Узагальнення результатів теоретичних досліджень і аналіз практики господарської діяльності свідчать про те, що значна частина проблем забезпечення підприємств

достатнім рівнем фінансових ресурсів та ефективного їх використання в сучасних умовах все ще не має належного вирішення.

Теоретико-методологічні засади управління фінансовими ресурсами підприємств отримали розвиток у працях як українських, так і зарубіжних науковців-економістів. Вагомий внесок у становлення та еволюцію концепцій фінансового менеджменту зробили І.Ю. Бланк, Ю.Ф. Бернхем, Д.К. Ван Хорн, І.С. Гуцал, О.Д. Василик, О.Д. Заруба, О.Р. Квасовський, О.В. Кнейслер та інші дослідники.

Водночас, попри наявність значного наукового доробку, зберігається потреба в подальшому опрацюванні питань формування та впровадження ефективної стратегії й тактичних інструментів управління фінансовими ресурсами підприємств як інтегрованої системи, що має функціонувати у взаємозв'язку з загальною фінансовою та корпоративною стратегією розвитку. Таким чином, особливої актуальності ці проблеми набувають в умовах підвищеного рівня невизначеності, фінансових ризиків і динамічних змін зовнішнього середовища.

Метою кваліфікаційної роботи є комплексне дослідження теоретико-методичних засад та прикладних аспектів управління фінансовими ресурсами підприємства, а також розроблення обґрунтованих напрямів підвищення результативності їх використання на основі узагальнення наукових підходів і аналізу практичного досвіду функціонування суб'єктів господарювання.

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність розв'язання таких основних завдань:

- дослідити економічну сутність фінансових ресурсів підприємства;
- розглянути класифікацію, механізм та джерела формування фінансових ресурсів підприємства;
- охарактеризувати фінансово-економічну діяльність ТОВ ПТП «Промислові гази»;
- проаналізувати склад, структурні зрушення та динамічні зміни фінансових ресурсів підприємства;
- обґрунтувати практичні напрями підвищення ефективності використання

фінансових ресурсів у діяльності підприємства.

Об'єктом дослідження є система та механізм управління фінансовими ресурсами підприємства.

Предметом дослідження виступають організаційно-економічні аспекти функціонування системи управління фінансовими ресурсами ТОВ ПТП «Промислові гази».

Методи дослідження. У процесі виконання кваліфікаційної роботи було використано сукупність загальнонаукових і спеціальних методів пізнання, зокрема, для узагальнення теоретичних положень застосовано методи наукової абстракції, аналізу та синтезу, індукції й дедукції. З метою оцінювання стану та ефективності використання фінансових ресурсів підприємства використано економіко-статистичні методи, методи порівняння, групування, структурного та динамічного аналізу. Графічні та табличні методи використано для наочного відображення результатів дослідження та полегшення їх інтерпретації.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості використання аналітичних висновків і розроблених рекомендацій в процесі вдосконалення системи управління фінансовими ресурсами підприємства. Запропоновані напрями та інструменти підвищення ефективності використання фінансових ресурсів можуть бути впроваджені у практичну діяльність ТОВ ПТП «Промислові гази» з метою посилення фінансової стійкості, забезпечення платоспроможності та підвищення рівня інвестиційної привабливості.

Інформаційною базою дослідження є нормативно-правові акти України, що регламентують фінансово-господарську діяльність підприємств, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених з питань управління фінансовими ресурсами. Практичну основу дослідження становила фінансова звітність ТОВ ПТП «Промислові гази».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків, подана на 87 сторінках, містить 23 таблиці, 17 рисунків, 9 додатків. Список використаних джерел включає 55 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Фінансові ресурси є ключовим фактором забезпечення стабільної діяльності та розвитку підприємства. Фінансові ресурси підприємства виступають матеріально-економічною основою забезпечення господарської діяльності і формуються в процесі фінансової взаємодії підприємства з різними учасниками економічних відносин: державою, банками, інвесторами, постачальниками та споживачами. Вони відображають здатність організації задовольняти свої потреби у засобах для виробництва продукції, надання послуг, здійснення інвестицій та виконання фінансових зобов'язань. Ефективне управління фінансами дозволяє підприємству підтримувати платоспроможність, ліквідність та фінансову стійкість.

У наукових джерелах немає єдиної трактовки поняття «фінансові ресурси», проте різні підходи дозволяють зробити певні узагальнення. Фінансові ресурси підприємства можна визначити як кошти, що перебувають у його власності або розпорядженні і використовуються для забезпечення процесів відтворення – як простого, так і розширеного – а також для задоволення соціальних потреб працівників організації.

За словами І. Бланка, фінансові ресурси підприємства розглядаються як кошти, що перебувають у розпорядженні господарюючого суб'єкта і формуються з метою забезпечення розвитку підприємства в майбутньому [2].

У свою чергу, Н. А. Хрущ наголошує, що фінансові ресурси – це грошовий капітал, вкладений у підприємство для отримання доходів та прибутку. Вона пояснює, що в сучасній практиці термін «фонди» у звітності підприємства замінено на поняття «капітал» [48].

Як зазначають В. Г. Яременко та Н. М. Саламанова, підприємництво є ключовою ланкою економічного розвитку будь-якої країни. Саме на рівні підприємств здійснюється виробництво продукції, встановлюється прямий зв'язок працівників із засобами виробництва та формується валовий внутрішній продукт.

Сучасний стан національної економіки відображає основні тенденції розвитку вітчизняного господарства, а масштаб динаміки підприємницької діяльності безпосередньо впливає на зростання виробничого потенціалу та вирішення соціальних проблем [3].

Нині підприємства функціонують у складних умовах, що характеризуються нестачею фінансових ресурсів. Інфляція, непередбачувані коливання валютних курсів, підвищення відсоткових ставок за кредитами та зниження платоспроможного попиту негативно позначаються на ефективності їх діяльності. Недостатній обсяг фінансових ресурсів призводить до порушень платіжної дисципліни та зниження фінансової стійкості підприємств, що, у свою чергу, відображається на стані національної економіки [44].

Деякі дослідники не проводять чіткого розмежування між фінансовими ресурсами держави та фінансовими ресурсами підприємств, надаючи їм спільне визначення. Проте такий підхід не є повністю обґрунтованим, оскільки на макро- та мікроекономічному рівнях існують суттєві відмінності у змістовному наповненні фінансових ресурсів. При такому узагальненому трактуванні не враховуються специфічні характеристики фінансових ресурсів підприємств, що визначають їхню якість та функціональне призначення.

У процесі ринкової трансформації спостерігається чітке відокремлення фінансових ресурсів підприємств від ресурсів держави, що підкреслює необхідність детального дослідження цих відмінностей. Водночас дискусійним залишається питання визначення складу та особливостей фінансових ресурсів економіки як сукупності ресурсів усіх суб'єктів господарювання, включаючи державу.

Отже, важливим є проведення чіткого розмежування та окремого визначення фінансових ресурсів підприємств. Підприємство безпосередньо бере участь у створенні, розподілі, обміні та перерозподілі фінансових ресурсів серед інших учасників ринку, що робить його ключовим елементом функціонування ринкової економіки. Таким чином, основою фінансової діяльності підприємства є організація фінансів, яка забезпечує наявність необхідних ресурсів для поточного

функціонування та перспективного розвитку.

Підсумовуючи, можна зробити висновок, що фінансові ресурси – це грошові кошти та фінансові інструменти, що перебувають у розпорядженні підприємства та використовуються для забезпечення його поточної діяльності, інвестування та розвитку. Вони відображають здатність підприємства виконувати свої зобов'язання, здійснювати капітальні вкладення та досягати стратегічних цілей.

Ключові складові фінансових ресурсів підприємства відображені на рис. 1.1 і демонструють їхню структурну взаємозалежність, що визначає ефективність використання коштів у господарській діяльності.

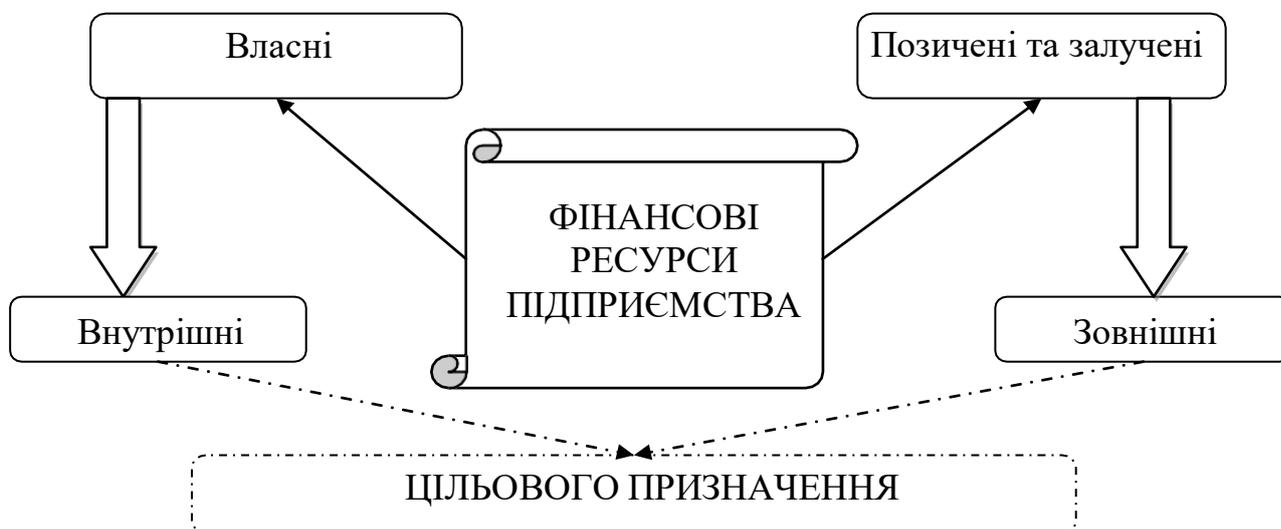

Рис. 1.1. Ключові складові фінансових ресурсів підприємства

Фінансові ресурси підприємства виконують низку важливих функцій, серед яких можна виділити:

- забезпечення умов для створення підприємства;
- формування стартового капіталу для початку діяльності;
- розвиток і підтримку ресурсного потенціалу організації;
- забезпечення безперервності та відтворення операційних процесів;
- виконання фінансових зобов'язань перед контрагентами та працівниками;
- підтримку фінансової стійкості, підвищення конкурентоспроможності та ефективності господарської діяльності.

Фінансові ресурси підприємства мають подвійний характер. По перше,

забезпечувальна функція – наявність фінансових ресурсів дозволяє підприємству стабільно вести виробничу та комерційну діяльність, своєчасно розраховуватися з контрагентами та працівниками. По друге, розподільча функція – через управління фінансовими ресурсами здійснюється перерозподіл коштів між різними напрямками діяльності підприємства, включаючи виробничі, інвестиційні та соціальні потреби.

Фінансові ресурси підприємства формуються з різних джерел, і керівництву необхідно своєчасно ідентифікувати їх та залучити відповідні підрозділи або сегменти підприємства для ефективного використання. Накопичення власних фінансових ресурсів безпосередньо залежить від обсягу отриманого прибутку, який може формуватися за рахунок реалізації нових товарів та виробів, зростання обсягів продажу та оптимізації витрат [43].

Крім того, підприємство має прагнути до збільшення чистого прибутку, що дозволяє формувати різноманітні грошові фонди, фінансувати розширення основного виробництва, впроваджувати сучасні технології та забезпечувати виплату доходів акціонерам. Теоретичні дослідження показують, що незалежно від типу суб'єкта господарювання фінансові ресурси можуть залучатися як за допомогою внутрішніх, так і зовнішніх джерел фінансування.

Фінансові ресурси підприємства можна класифікувати за різними ознаками:

1. За джерелами формування:

- власні фінансові ресурси – кошти, що належать підприємству, включаючи статутний капітал, нерозподілений прибуток та резерви.

- залучені фінансові ресурси – кошти, отримані від кредиторів, банківських позик, облігацій, лізингу та інших зовнішніх джерел.

2. За терміном використання:

- короткострокові – кошти, що використовуються протягом одного операційного циклу (поточні рахунки, короткострокові кредити).

- довгострокові – ресурси, що спрямовані на капітальні вкладення та розвиток підприємства у перспективі (довгострокові кредити, інвестиції, основний капітал).

3. За формою втілення:

- грошові ресурси – готівка та кошти на рахунках.

- фінансові інструменти – облігації, акції, депозити, векселі [46].

Детальніше класифікацію фінансових ресурсів підприємства наведено на рис. 1.2.

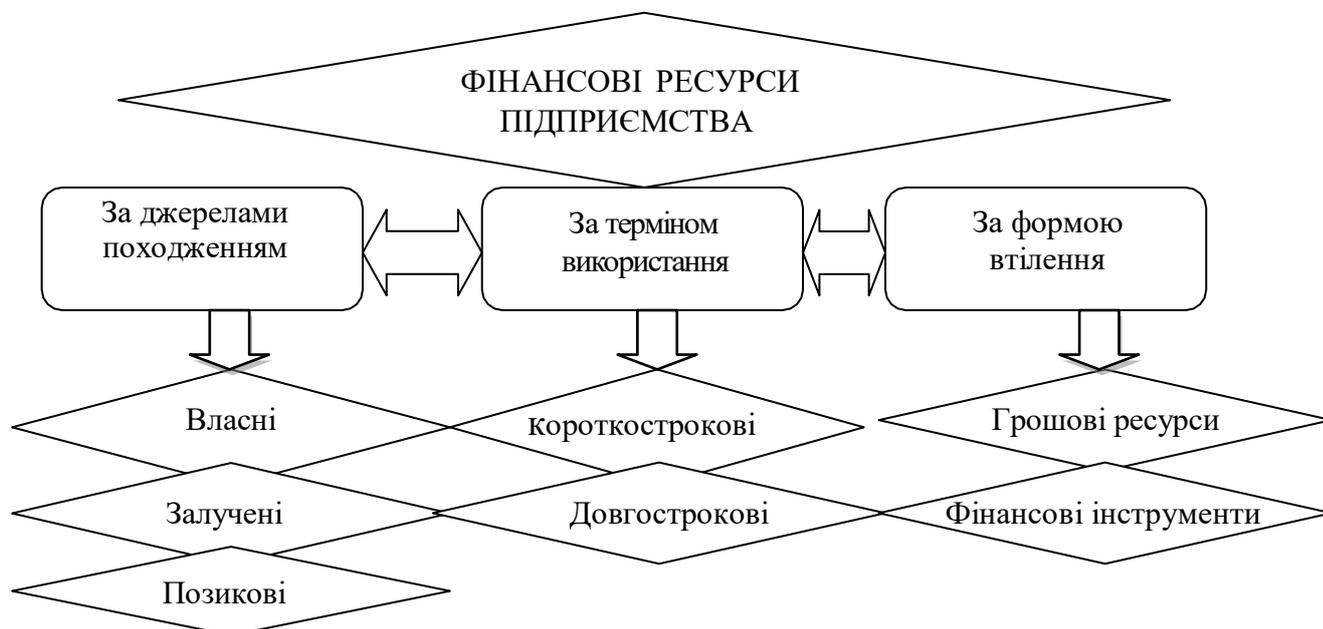

Рис. 1.2. Класифікація фінансових ресурсів підприємства

Джерела фінансових ресурсів поділяються на власні та залучені, залежно від приналежності коштів і способу їх отримання

До власних джерел належать кошти, що знаходяться у розпорядженні підприємства без необхідності повертати їх третім особам. Основні елементи власних фінансових ресурсів включають:

- статутний капітал – первинний внесок засновників, що забезпечує юридичну та фінансову основу діяльності підприємства;
- нерозподілений прибуток – частина прибутку підприємства, що залишається після оподаткування та розподілу дивідендів;
- резервний та цільові фонди – кошти, що формуються для покриття можливих ризиків або фінансування конкретних цілей підприємства.

Залучені фінансові ресурси – це кошти, отримані підприємством від зовнішніх джерел з обов’язком їх повернення або надання частки у прибутку. До таких джерел належать:

- кредити та позики банків – коротко- та довгострокові кредити для

забезпечення поточних витрат або інвестицій;

- кошти інвесторів – додаткові вкладення у вигляді акцій або частки в капіталі;

- облігаційні запозичення – випуск цінних паперів, що дозволяє залучати значні обсяги фінансів на середньо- та довгостроковий період;

- лізингові та факторингові угоди – альтернативні способи фінансування обладнання та обігових коштів [51].

Отже, ключовими джерелами формування фінансових ресурсів підприємства виступають власні та залучені кошти, що відображено на рис. 1.3.

Рис. 1.3. Структура фінансових ресурсів підприємства за джерелами їх формування.

Слід звернути увагу на класифікаційний підхід А. М. Кірсанової та І. В. Точонова, які зазначають, що за походженням фінансові ресурси поділяються на власні, залучені та позичені. Власні ресурси в реальній формі відображаються у

звітності через чистий прибуток та амортизаційні відрахування, а в перетвореній формі – у вигляді зобов'язань перед працівниками підприємства. Чистий прибуток визначається як частина прибутку підприємства після сплати обов'язкових податків, зборів, штрафів, процентів та інших платежів і перебуває у розпорядженні підприємства для подальшого розподілу за рішенням керівництва.

Залучені фінансові ресурси поділяються на власні та позикові, залежно від форми капіталу, який вкладають зовнішні учасники: підприємницький капітал формує залучені власні ресурси, а позиковий капітал – позикові кошти. Позичені кошти надаються підприємству на визначений термін із умовою повернення та оплати і здебільшого формуються за рахунок коротко- та довгострокових банківських кредитів [21].

У свою чергу, Н. А Хрущ підкреслює класифікацію фінансових ресурсів за характером використання на цільові та універсальні. Цільові ресурси призначені для конкретних цілей, таких як амортизаційний та резервний фонди, бюджетні асигнування тощо, тоді як універсальні ресурси можуть використовуватися на різні потреби, зокрема для фінансових вкладень чи благодійних внесків. Крім того, фінансові ресурси поділяють за кругообігом на початкові, які забезпечують старт діяльності підприємства, та прирощені, що формуються у процесі його господарської діяльності [48].

Структура фінансових ресурсів характеризує співвідношення власних та залучених джерел фінансування та відображає фінансову стійкість підприємства. Вона визначає, яку частку фінансів формує підприємство самостійно, а яку – за рахунок сторонніх коштів.

Рациональна структура фінансових ресурсів передбачає:

1. Переважання власних коштів – що забезпечує незалежність підприємства та зменшує фінансові ризики;
2. Оптимальне залучення позикових ресурсів – що дозволяє розширювати діяльність без значного збільшення фінансового навантаження;
3. Гнучкість у перерозподілі фінансів – здатність підприємства швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища та потреб ринку.

Правильне поєднання власних та залучених фінансових ресурсів сприяє забезпеченню фінансової стабільності, підвищенню ефективності використання коштів та створенню передумов для сталого розвитку підприємства.

Взаємозв'язок між власними та залученими фінансовими ресурсами і внутрішніми та зовнішніми джерелами їх формування ілюструється на рис. 1.4.

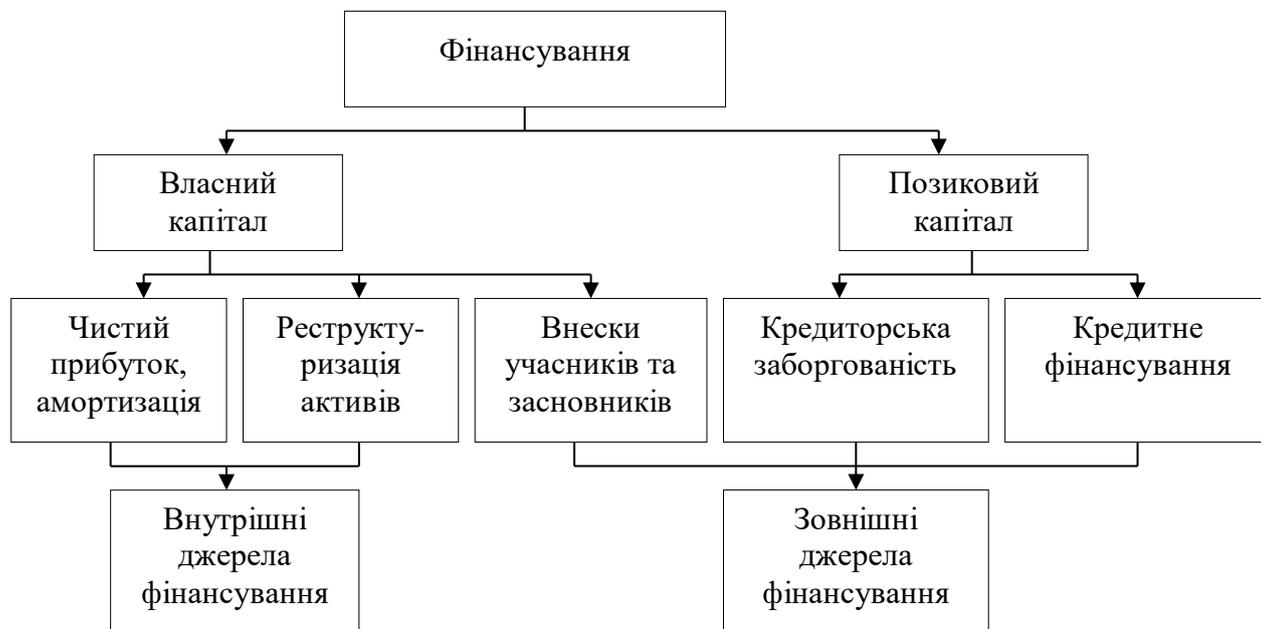

Рис. 1.4. Взаємозв'язок між джерелами формування фінансових ресурсів та капіталом підприємства

Управління фінансовими ресурсами підприємства є ключовим чинником забезпечення його фінансової стабільності, ефективності та конкурентоспроможності. Фінансовий менеджмент передбачає організацію руху коштів і регулювання фінансових відносин для досягнення стратегічних та тактичних цілей організації.

Ефективне управління фінансовими ресурсами є основою фінансової стійкості підприємства. Від достатності та раціонального розподілу фінансових ресурсів залежить:

- здатність підприємства своєчасно розраховуватися з контрагентами;
- можливість інвестування в оновлення виробничих потужностей та інновації;
- забезпечення конкурентоспроможності на ринку;
- підвищення рівня фінансової незалежності та зменшення ризиків

банкрутства.

Фінансовий механізм підприємства виступає як система управління фінансами, що забезпечує взаємодію фінансових відносин і грошових фондів з метою максимізації ефекту від їх використання. Оптимальна взаємодія досягається шляхом комплексного застосування фінансових категорій (виручка, прибуток, амортизація, оборотні кошти, кредити, бюджетні надходження, податки), нормативів, стимулів, пільг, санкцій та інших важелів фінансового впливу.

До основних завдань фінансового менеджменту належать:

- визначення джерел фінансування розвитку виробництва;
- вибір ефективних напрямів інвестування фінансових ресурсів;
- оптимізація операцій з цінними паперами;
- забезпечення ефективної взаємодії з фінансово-кредитними установами та іншими суб'єктами господарювання.

Розглянемо більш детально підходи різних науковців до визначення сутності управління фінансовими ресурсами підприємства, адже практика фінансового менеджменту ґрунтується на фундаментальних теоретичних положеннях.

І. О. Бланк акцентує увагу на тому, що управління фінансовими ресурсами – це система принципів і методів розробки та реалізації рішень, пов'язаних із ефективним формуванням, розподілом та використанням ресурсів у процесі господарської діяльності [2].

С. В. Добринь зазначає, що управління фінансовими ресурсами є досить складним завданням, оскільки поряд із підтриманням платоспроможності та доходності підприємства необхідно забезпечувати безперервний кругообіг фінансових ресурсів. Він підкреслює, що при формуванні та використанні фінансових ресурсів важливо підтримувати баланс між збільшенням їх обсягів для забезпечення постійної платоспроможності та досягненням ефективності виробництва і конкурентоспроможності продукції шляхом раціонального використання ресурсів [17].

А. П. Горбан підкреслює, що управління фінансовими ресурсами підприємства є сукупністю форм і методів, за допомогою яких здійснюється

регулювання грошового обороту та фінансових ресурсів [12].

С. Ф. Кантур і Н. А. Коцаб визначають управління фінансовими ресурсами як систему цілеспрямованих методів, операцій, способів та прийомів впливу на фінанси з метою досягнення бажаного результату [19].

На основі ключових принципів теорії менеджменту, а також з урахуванням економічного змісту та значення фінансових ресурсів для підприємства, на рис. 1.5 представлено модель загальної системи управління фінансовими ресурсами підприємства.

Рис. 1.5. Модель загальної системи управління фінансовими ресурсами підприємства

Ефективне управління фінансовими ресурсами передбачає системний підхід, що ґрунтується на аналізі їх руху, структури та результативності використання. Важливу роль у цьому процесі відіграє фінансовий аналіз, який дозволяє своєчасно виявляти проблемні аспекти діяльності підприємства, оцінювати ризики та

обґрунтовувати управлінські рішення. Якість такого аналізу безпосередньо впливає на досягнення стратегічних і поточних цілей розвитку підприємства.

Метою оцінювання ефективності використання фінансових ресурсів є підвищення результативності діяльності підприємства шляхом оптимізації фінансових потоків, зниження витрат та зростання фінансових результатів. До основних завдань оцінювання належать визначення фінансового стану підприємства, аналіз причин його змін, виявлення резервів підвищення ефективності та прогнозування можливих наслідків управлінських рішень.

Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів базується на аналізі показників, що відображають їх структуру, динаміку та інтенсивність використання. Інформаційною основою такого аналізу є дані фінансової звітності підприємства, зокрема бухгалтерський баланс, а також матеріали аналітичного обліку. Комплексний підхід до аналізу дозволяє сформулювати об'єктивне уявлення про фінансові можливості підприємства та рівень їх реалізації.

У практиці фінансового аналізу широко застосовуються методи розрахунку показників рентабельності, фінансових коефіцієнтів та вартості капіталу. Показники рентабельності дають змогу оцінити прибутковість діяльності підприємства та співвідношення отриманих результатів із використаними ресурсами. Для оцінки ефективності використання фінансових ресурсів підприємства застосовуються такі основні показники [26]:

1. Коефіцієнт рентабельності всього капіталу (або коефіцієнт економічної рентабельності) характеризує ефективність використання усіх фінансових ресурсів підприємства для отримання чистого прибутку. Він показує, скільки чистого прибутку припадає на одиницю всього капіталу, задіяного в діяльності підприємства. Розрахунок здійснюється за формулою:

$$P_{\kappa} = \frac{\overline{ЧП}_o}{\overline{K}}, \quad (1.1)$$

де $\overline{ЧП}_o$ – загальна сума чистого прибутку підприємства за період;

\overline{K} – середня сума всього капіталу підприємства, розрахована як середня

хронологічна.

2. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу (коефіцієнт фінансової рентабельності) оцінює ефективність використання власного капіталу для отримання прибутку. Він відображає, скільки чистого прибутку приносить одиниця власного капіталу, розраховується за формулою:

$$P_{ск} = \frac{ЧП_o}{СК}, \quad (1.2)$$

де $\overline{СК}$ – середня сума власного капіталу підприємства за період.

3. Коефіцієнт рентабельності основного капіталу (коефіцієнт рентабельності основних засобів) оцінює ефективність використання основних засобів, що є частиною необоротних активів підприємства. Він визначає, який прибуток отримує підприємство на одиницю коштів, вкладених в основні засоби, задіяні у виробництві продукції або наданні послуг. Розрахунок здійснюється за формулою:

$$P_{ок} = \frac{ЧП_o}{O_c K}, \quad (1.3)$$

де $\overline{O_c K}$ – середня сума основного капіталу, використаного підприємством за період.

4. Коефіцієнт рентабельності оборотного капіталу визначає ефективність використання оборотних коштів підприємства для отримання прибутку. Він показує, скільки чистого прибутку припадає на одиницю оборотного капіталу, задіяного у господарській діяльності. Розрахунок здійснюється за формулою:

$$P_{обк} = \frac{ЧП_{pn}}{O_o K}, \quad (1.4)$$

де $ЧП_{pn}$ – сума чистого прибутку підприємства від реалізації продукції або операційної діяльності за період;

$\overline{O_o K}$ – середня сума оборотного капіталу за період (середня хронологічна).

5. Коефіцієнт рентабельності позикового капіталу оцінює ефективність використання залучених коштів, таких як кредити та позики, для отримання прибутку. Він відображає рівень прибутковості використання позикового капіталу

та знаходиться за формулою:

$$P_{зк} = \frac{ЧП_д}{\overline{ПК}}, \quad (1.5)$$

де $ЧП_д$ – чистий прибуток, отриманий за рахунок використання позикового капіталу в окремих видах діяльності;

$\overline{ПК}$ – середня сума залученого позикового капіталу за період.

6. Коефіцієнт рентабельності активів (Return on Assets, ROA) показує ефективність використання всіх активів підприємства (оборотних та необоротних) для генерування прибутку. Розрахунок здійснюється за формулою:

$$P_{акт} = \frac{ЧП}{\overline{А}}, \quad (1.6)$$

де $ЧП$ – сума чистого прибутку;

$\overline{А}$ – середня сума всіх активів підприємства за період.

7. Рентабельність чистих активів відображає, скільки чистого прибутку генерується на кожну гривню чистих активів підприємства і визначається за формулою:

$$P_{ЧА} = \frac{ЧП}{\overline{ЧА}}, \quad (1.7)$$

де $\overline{ЧА}$ – середня сума чистих активів підприємства.

8. Рентабельність оборотних активів оцінює ефективність використання оборотних активів для отримання прибутку і розраховується за формулою:

$$P_{ОА} = \frac{ЧП}{\overline{ОА}}, \quad (1.8)$$

де $\overline{ОА}$ – середня сума оборотних активів за період.

Для оцінки ефективності використання фінансових ресурсів та визначення рівня фінансової стійкості підприємства доцільно застосовувати систему коефіцієнтів. Аналіз фінансових коефіцієнтів дозволяє визначити рівень фінансової стійкості, ліквідності та ділової активності, а оцінка вартості капіталу – встановити ціну залучених фінансових ресурсів і їх вплив на фінансові результати.

На основі результатів оцінювання формується система управління фінансовими ресурсами підприємства, яка включає планування грошових потоків, контроль за рівнем заборгованості, оптимізацію структури капіталу та раціональний розподіл фінансових ресурсів між напрямками діяльності. Узгоджене застосування різних методів аналізу забезпечує підвищення обґрунтованості управлінських рішень і сприяє досягненню фінансової рівноваги підприємства.

Ефективність використання фінансових ресурсів доцільно розглядати як співвідношення між досягнутими результатами діяльності та обсягом залучених фінансових ресурсів. У сучасних умовах дана категорія набуває особливої значущості, оскільки визначає здатність підприємства до стабільного функціонування, розвитку та збереження конкурентних позицій на ринку [16].

Раціональне використання фінансових ресурсів також передбачає планування чистого прибутку, який може бути направлений на формування різноманітних фондів, розвиток основного виробництва, впровадження новітніх технологій і виплату доходів акціонерам.

Фінансовий менеджмент також передбачає системне використання всіх фінансових важелів – доходів, витрат, прибутку, податків, амортизації, оборотних коштів – для підтримки ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства [33].

Отже, фінансові ресурси виступають не лише засобом забезпечення поточної діяльності, а й стратегічним інструментом розвитку підприємства, що потребує системного підходу до їх планування, контролю та оптимального використання.

Таким чином, встановлено, що фінансові ресурси підприємства є ключовою економічною категорією, яка забезпечує безперервність господарської діяльності, реалізацію стратегічних і тактичних цілей, а також створює передумови для розширеного відтворення та підвищення конкурентоспроможності суб'єкта господарювання. Вони виступають матеріальною основою фінансової стійкості, платоспроможності та ліквідності підприємства.

Аналіз наукових джерел засвідчив відсутність єдиного підходу до трактування поняття «фінансові ресурси підприємства». Водночас більшість

науковців сходяться на тому, що фінансові ресурси являють собою сукупність грошових коштів і їх еквівалентів, які перебувають у власності або розпорядженні підприємства та використовуються для фінансування його діяльності. Обґрунтовано доцільність відокремлення фінансових ресурсів підприємства від фінансових ресурсів держави з огляду на їх різний економічний зміст і функціональне призначення. Систематизовано класифікацію фінансових ресурсів підприємства за джерелами формування, характером використання, формою залучення та напрямками кругообігу. Доведено, що оптимальне співвідношення власних, залучених і позикових коштів є необхідною умовою забезпечення фінансової стійкості та ефективності господарської діяльності.

Особливу увагу приділено управлінню фінансовими ресурсами як складовій фінансового менеджменту. Визначено, що ефективне управління фінансовими ресурсами передбачає раціональне формування, розподіл і використання коштів із урахуванням балансу між прибутковістю, платоспроможністю та ризиком. Запропонована інформаційна модель системи управління фінансовими ресурсами дозволяє комплексно поєднати фінансові відносини, грошові потоки та інструменти фінансового впливу.

Обґрунтовано доцільність використання системи фінансових коефіцієнтів для оцінки ефективності використання фінансових ресурсів і рівня фінансової стабільності підприємства. Розглянуті показники рентабельності та фінансової стійкості формують аналітичну базу для подальшого практичного аналізу діяльності підприємства.

Отримані теоретичні положення та узагальнення створюють методологічну основу для проведення аналітичної частини дослідження та розробки практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ТОВ ПТП «ПРОМИСЛОВІ ГАЗИ»

2.1 Фінансово-економічна характеристика ТОВ ПТП «Промислові гази»

Товариство з обмеженою відповідальністю промислово-торгівельне підприємство «Промислові газы» (далі — ТОВ ПТП «Промислові газы») є резидентом України та здійснює свою діяльність відповідно до норм Цивільного та Господарського кодексів України, а також чинного законодавства України. З моменту державної реєстрації підприємство набуло статусу юридичної особи, має відокремлене майно, самостійний баланс, розрахункові та інші рахунки в банківських установах, а також власну печатку, штамп та інші обов'язкові реквізити.

ТОВ ПТП «Промислові газы» має багаторічний професійний досвід робіт з ремонту та технічного обслуговування машин і устаткування промислового призначення, електронного й оптичного устаткування, готових металевих виробів, електричного устаткування, діяльності у сфері інжинірингу, геології та геодезії, надання послуг технічного консультування в цих сферах.

Як господарюючий суб'єкт підприємство вступає у систему різноманітних фінансових відносин, що виникають у процесі його діяльності. До них належать:

- фінансові відносини між підприємством та іншими суб'єктами господарювання, які формуються під час здійснення виробничо-комерційної та фінансово-господарської діяльності;

- фінансові відносини між підприємством і державним бюджетом, пов'язані зі сплатою податків, зборів, обов'язкових платежів, а також отриманням бюджетного та цільового фінансування;

- фінансові відносини між підприємством і банківськими установами та страховими компаніями, що виникають у процесі залучення кредитних ресурсів,

Фінансова діяльність ТОВ ПТП «Промислові гази» спрямована на виконання комплексу ключових завдань, що забезпечують стабільне функціонування та розвиток підприємства. До основних завдань фінансової діяльності належать:

- формування та ефективне використання фінансових ресурсів для забезпечення поточної виробничо-господарської діяльності;
- виявлення та мобілізація внутрішніх резервів зростання доходів і прибутку, підвищення рівня рентабельності та підтримання належної платоспроможності підприємства;
- своєчасне та повне виконання фінансових зобов'язань перед іншими суб'єктами господарювання, державним бюджетом, банківськими установами та іншими фінансовими контрагентами.

Управління підприємством являє собою безперервний і системний процес цілеспрямованого впливу на діяльність його структурних підрозділів, спрямований на забезпечення узгодженості їх функціонування та досягнення запланованих результатів господарської діяльності. Фінансові результати діяльності ТОВ ПТП «Промислові гази» за 2022–2024 роки наведено в додатку А.

Проаналізуємо динаміку фінансових результатів діяльності ТОВ ПТП «Промислові гази» за 2022–2024 роки на основі даних, наведених у табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Динаміка основних фінансових результатів діяльності ТОВ

ПТП «Промислові гази» у 2022–2024 рр., тис. грн

Показник	Період			Абсолютне відхилення			Темп приросту, %		
	2022	2023	2024	2023/ 2022	2024/ 2023	2024/ 2022	2023/ 2022	2024/ 2023	2024/ 2022
Чистий дохід від реалізації продукції	111621	75854	64063	-35767	-11791	-47558	-32,04	-15,54	-42,61
Собівартість	106846	69440	48346	-37406	-21094	-58500	-35,00	-30,38	-54,75
Валовий прибуток	4775	6414	15717	1639	9303	10942	34,32	145,04	229,15
Чистий прибуток	4148	-3619	5314	-7767	8933	1166	-187,25	-246,84	28,11

Чистий дохід від реалізації продукції ТОВ «Промислові гази» у 2023 році становив 75 854 тис. грн, що на 35 767 тис. грн, або на 32,04 %, менше порівняно з 2022 роком. Водночас валовий прибуток у 2023 році досяг 6 414 тис. грн, що на 1 639 тис. грн, або на 34,32 %, перевищує відповідний показник попереднього року. За результатами діяльності у 2022 році підприємство отримало чистий прибуток у сумі 4 148 тис. грн, тоді як у 2023 році його фінансовий результат був від'ємним і становив чистий збиток у розмірі 3 619 тис. грн.

Упродовж 2022–2024 років на підприємстві спостерігається стійка тенденція до скорочення чистого доходу від реалізації продукції. Загальне зменшення цього показника за аналізований період становило 47 558 тис. грн, у результаті чого у 2024 році чистий дохід від реалізації знизився до 64 063 тис. грн, що на 42,61 % менше порівняно з 2022 роком. Негативна динаміка зберігалася і у 2024 році відносно 2023 року: скорочення склало 11 791 тис. грн, або 15,54 %.

Вказані зміни значною мірою зумовлені зменшенням собівартості реалізованої продукції, яка за досліджуваний період скоротилася на 58 500 тис. грн, або на 54,75 %. Динаміку чистого доходу від реалізації продукції та собівартості реалізованої продукції ТОВ ПТП «Промислові гази» за 2022–2024 роки подано на рис. 2.1.

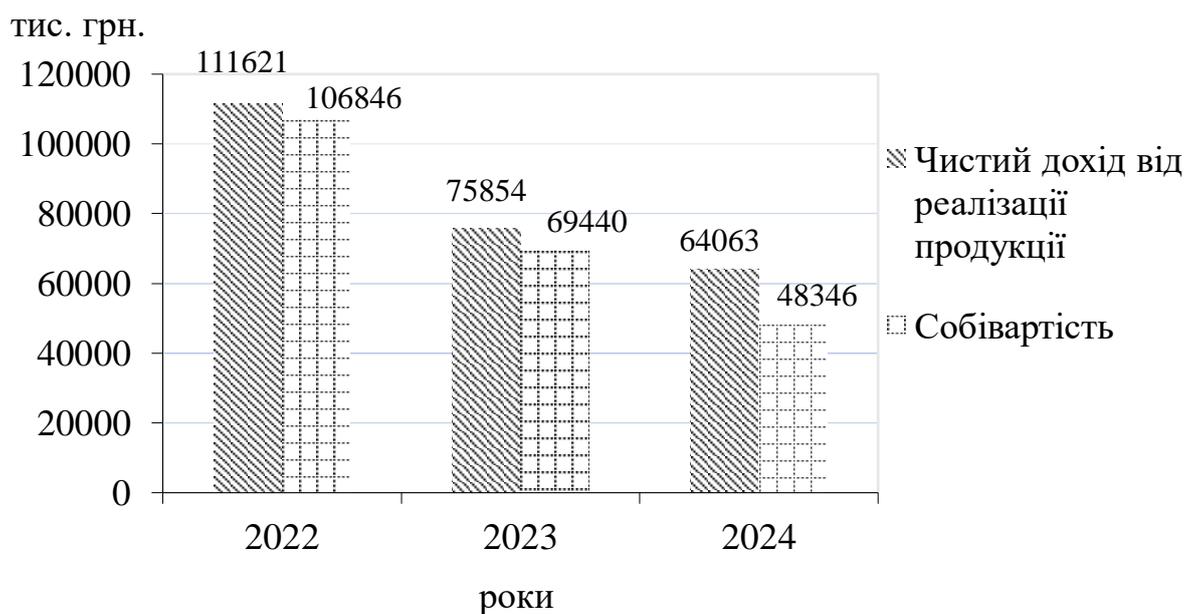

Рис. 2.1. Динаміка чистого доходу та собівартості реалізованої продукції ТОВ ПТП «Промислові гази» за 2022–2024 рр., тис. грн.

Протягом 2022–2024 років чистий дохід від реалізації продукції ТОВ ПТП «Промислові гази» демонстрував тенденцію до зменшення. У 2022 році його обсяг становив 111 621 тис. грн, тоді як у 2024 році показник скоротився до 64 063 тис. грн. Одночасно спостерігалось постійне зниження собівартості реалізованої продукції: з 106 846 тис. грн у 2022 році до 48 346 тис. грн у 2024 році.

Проведемо аналіз динаміки та структури активів і пасивів балансу ТОВ ПТП «Промислові гази» за 2022–2024 роки на основі даних додатку А.

За цей період загальна сума активів підприємства збільшилася на 2 362 тис. грн, або на 6,09%. Зростання активів відбулося переважно за рахунок оборотних активів, які збільшилися на 2 551 тис. грн, або на 6,66%.

У 2024 році оборотні активи досягли 40 827 тис. грн, що на 5 370 тис. грн, або на 15,15%, більше порівняно з 2023 роком. Основним чинником зростання оборотних активів стало збільшення дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи та послуги на 10 045 тис. грн, або на 37,80 % за аналізований період. Її обсяг у 2024 році становив 36 619 тис. грн, що на 8 999 тис. грн, або на 32,58%, перевищує показник 2023 року.

У той же час необоротні активи демонстрували тенденцію до зменшення і у 2024 році становили 342 тис. грн, що на 71 тис. грн (17,19%) та 189 тис. грн (35,59%) менше порівняно з 2023 та 2022 роками відповідно. Зниження необоротних активів зумовлене, головним чином, скороченням суми основних засобів на 157 тис. грн, або на 32,24%, протягом аналізованого періоду.

При аналізі пасивів балансу слід зазначити, що їх загальна сума за 2022–2024 роки збільшилася на 2 362 тис. грн, що становить 6,09% у відносному вираженні. Зокрема, зросли поточні зобов'язання та забезпечення на 861 тис. грн, або на 1,67%. Це зростання зумовлене значним збільшенням поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи та послуги, яка у 2024 році становила 39 418 тис. грн, що на 8 297 тис. грн, або на 26,66%, перевищує показник 2022 року.

Протягом аналізованого періоду збільшився також власний капітал підприємства. У 2023 році його обсяг становив -16 509 тис. грн, тоді як у 2024 році власний капітал збільшився на 5 120 тис. грн і становив -11 389 тис. грн.

Аналізуючи вертикальний баланс ТОВ ПТП «Промислові гази», можна відзначити, що у структурі активів за 2024 рік найбільшу питому вагу займають оборотні активи — 99,17%. Протягом 2022–2024 років їх частка поступово зростала з 98,63% у 2022 році до 99,17% у 2024 році.

Серед оборотних активів найзначнішу частку у 2024 році становила дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи та послуги — 88,95%. Питома вага цієї статті протягом періоду збільшилася з 68,48% у 2022 році.

Необоротні активи у структурі балансу займають невелику частку. У 2024 році найбільш вагомими залишаються основні засоби — 0,80%, тоді як у 2022 році

В структурі пасивів у 2024 році переважають поточні зобов'язання та забезпечення, частка яких становила 127,66%. Протягом аналізованого періоду ця частка коливалася: у 2022 році вона дорівнювала 133,22%, у 2023 році збільшилася до 146,02%, а у 2024 році знизилася до 127,66%.

Частка зареєстрованого (пайового) капіталу в структурі власного капіталу у 2024 році була найбільшою і становила 1,09%. Серед складових поточних зобов'язань та забезпечень переважала кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги, частка якої становила 95,75% (39 418 тис. грн). Порівняно з 2023 роком її частка зменшилася з 107,31% до 95,75%.

Власні обігові кошти підприємства традиційно визначаються як різниця між оборотними активами та короткостроковими зобов'язаннями. Динаміку оборотних активів ТОВ ПТП «Промислові гази» за 2022–2024 роки наведено у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

**Динаміка оборотних активів ТОВ ПТП «Промислові гази»
за 2022–2024 рр., тис. грн.**

Показники	Період			Абсолютне відхилення (+,-)		
	2022	2023	2024	2023/ 2022	2024/ 2023	2024/ 2022
1	2	3	4	5	6	7
Оборотні активи підприємства, тис. грн., у т.ч.:						
- запаси і витрати	38276	35457	40827	-2819	5370	2551
- дебіторська заборгованість	5259	5516	2297	260	-3219	-2962
	29885	29505	37332	-383	7827	7447

Продовження табл. 2.2

1	2	3	4	5	6	7
- грошові кошти та їх еквіваленти	1335	96	1075	-1239	979	-260
- інші оборотні активи	1797	340	123	-1457	-217	-1674
Поточні зобов'язання, тис. грн.	51697	52379	52558	682	179	861
Власні обігові кошти, тис. грн.	-13421	-16922	-11731	-3501	5191	1690
Співвідношення власних обігових коштів і оборотних активів	-0,35	-0,48	-0,29	-0,13	0,19	0,06

Аналізуючи дані табл. 2.2, можна зробити висновок, що оборотні активи та їх основні складові протягом 2022-2023 років мали тенденцію до зниження. Водночас запаси та витрати у 2023 році збільшилися на 260 тис. грн і склали 5 516 тис. грн. У 2024 році, порівняно з 2023 роком, загальний обсяг оборотних активів зріс на 5 370 тис. грн. Одночасно зросли окремі складові оборотних активів: дебіторська заборгованість збільшилася на 7 827 тис. грн, а грошові кошти та їх еквіваленти — на 979 тис. грн.

Поточні зобов'язання підприємства у 2023 році збільшилися на 682 тис. грн, що свідчить про посилення фінансової залежності від зовнішніх кредиторів. За весь аналізований період поточні зобов'язання зросли на 861 тис. грн.

Спостерігається відсутність власних обігових коштів: у 2023 році вони зменшилися на 3 501 тис. грн і становили -16 922 тис. грн. Протягом 2022–2024 років власні обігові кошти збільшилися на 1 690 тис. грн і у 2024 році склали - 11 731 тис. грн.

Співвідношення власних обігових коштів до оборотних активів показує, що вони займали -35%, -48% та -29% у 2022, 2023 та 2024 роках відповідно, що свідчить про нестачу власних фінансових ресурсів для покриття поточних активів.

Динаміка оборотних активів та поточних зобов'язань ТОВ ПТП «Промислові гази» за 2022–2024 роки наведена на рис. 2.2.

Оборотні активи ТОВ ПТП «Промислові гази» за 2022–2024 роки зросли з

38 276 тис. грн до 40 827 тис. грн. Водночас у 2023 році порівняно з 2022 роком їх обсяг зменшився з 38 276 тис. грн до 35 457 тис. грн.

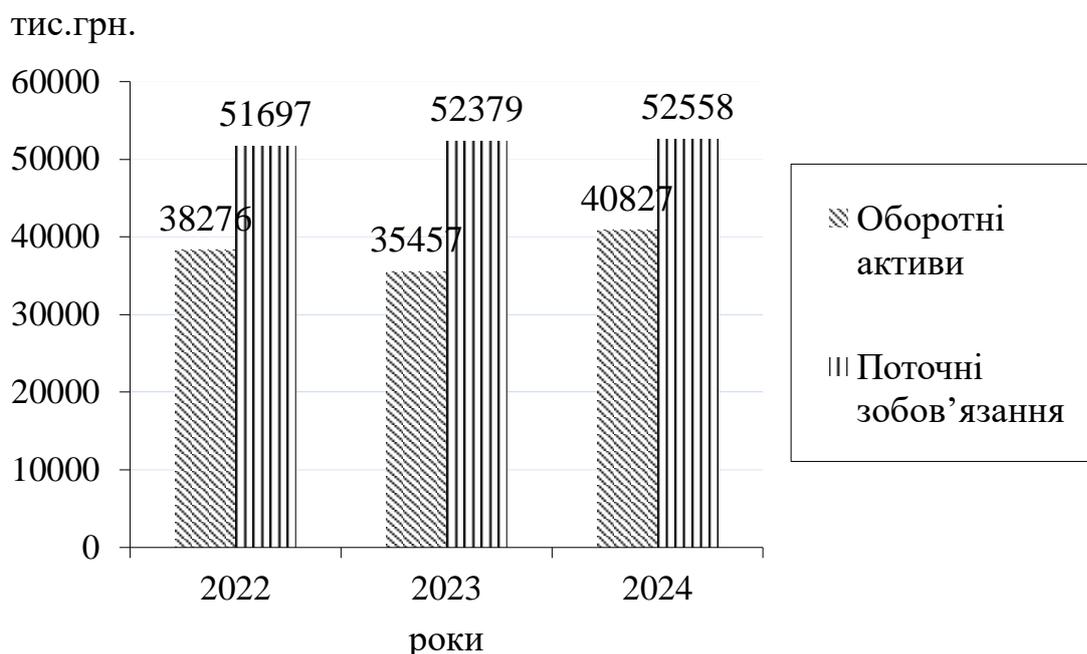

Рис. 2.2. Динаміка оборотних активів та поточних зобов'язань ТОВ ПТП «Промислові гази» за 2022–2024 рр., тис. грн.

Поточні зобов'язання підприємства протягом аналізованого періоду демонстрували тенденцію до збільшення, зрісши з 51 697 тис. грн у 2022 році до 52 558 тис. грн у 2024 році. Динаміка джерел формування запасів ТОВ ПТП «Промислові гази» за 2022–2024 роки наведена у табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Динаміка джерел формування запасів ТОВ ПТП «Промислові гази» за 2022-2024 рр., тис. грн.

Показники	Період			Абсолютне відхилення		
	2022	2023	2024	2023/ 2022	2024/ 2023	2024/ 2022
Власні оборотні кошти (ВОК)	-13421	-16922	-11731	-3501	5191	1690
Наявність власних і довгострокових позикових джерел (ВД)	-13421	-16922	-11731	-3501	5191	1690
Загальна величина основних джерел формування запасів і витрат (ЗВ)	-13321	-16009	-11337	-2688	4672	1984

За даними табл. 2.3, власні оборотні кошти у 2023 році зменшилися на 3 501 тис. грн і становили -16 922 тис. грн. Проте за період 2022–2024 років вони зросли на 1 690 тис. грн і у 2024 році склали -11 731 тис. грн.

Схожа динаміка спостерігається у власних та довгострокових позикових джерелах фінансування, які за аналізований період збільшилися на 1 690 тис. грн і у 2024 році становили -11 731 тис. грн, що на 5 191 тис. грн більше, ніж у 2023 році.

Загальна величина основних джерел формування запасів і витрат у 2023 році скоротилася до -16 009 тис. грн, тобто на 2 688 тис. грн порівняно з попереднім роком. За період 2022–2024 років цей показник зріс на 1 984 тис. грн і у 2024 році склав -11 337 тис. грн.

Проаналізуємо динаміку джерел формування запасів і витрат ТОВ ПТП «Промислові газы» за даними табл.

Таблиця 2.4

Динаміка джерел формування запасів і витрат ТОВ ПТП «Промислові газы» за 2022–2024 рр., тис. грн

Показники	Період			Абсолютне відхилення		
	2022	2023	2024	2023/ 2022	2024/ 2023	2024/ 2022
Запаси, у т.ч.:	5256	5516	2297	260	-3219	-2959
- виробничі запаси	5253	5513	2297	260	-3216	-2956
- незавершене виробництво	3	3	-	0	-	-
- готова продукція	-	-	-	-	-	-
- товари	-	-	-	-	-	-
Витрати	3	-	-	-	-	-
Всього запасів і витрат	5259	5516	2297	257	-3219	-2962

Аналіз даних табл. 2.3 свідчить, що загальна сума запасів і витрат ТОВ ПТП «Промислові газы» у 2023 році порівняно з 2022 роком зросла на 257 тис. грн і становила 5 516 тис. грн. Зростання відбулося переважно за рахунок збільшення виробничих запасів на 260 тис. грн, тоді як показники незавершеного виробництва залишилися на рівні 3 тис. грн, а готової продукції та товарів у цей період не було.

У 2024 році загальний обсяг запасів і витрат скоротився до 2 297 тис. грн, що на 3 219 тис. грн менше порівняно з 2023 роком та на 2 962 тис. грн менше порівняно з 2022 роком. Зменшення відбулося головним чином за рахунок

скорочення виробничих запасів на 2 956 тис. грн. Незавершене виробництво та інші складові залишилися відсутніми або незначними.

Таким чином, протягом аналізованого періоду спостерігається тенденція до зростання запасів у 2023 році з подальшим різким скороченням у 2024 році, що свідчить про зміну обсягів та структури матеріальних ресурсів підприємства та необхідність оптимізації їх формування і використання.

2.2 Аналіз складу, структури та динаміки фінансових ресурсів підприємства

Фінансові ресурси підприємства формуються у процесі його фінансово-господарської діяльності. Аналіз фінансових ресурсів передбачає визначення складу капіталу, його структури, а також динаміки змін складових капіталу і джерел його формування.

Для подальшого аналізу розглянемо динаміку фінансових ресурсів ТОВ ПТП «Промислові газы» за даними табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Динаміка фінансових ресурсів ТОВ ПТП «Промислові газы» у 2022-2024 рр., тис. грн.

Показники	Період			Абсолютне відхилення, тис. грн.		Темп приросту, %	
	2022	2023	2024	2023/2022	2024/2023	2023/2022	2024/2023
1	2	3	4	5	6	7	8
Фінансові ресурси підприємства - всього	25917	19361	29480	-6556	10119	-25,30	52,26
Власний капітал	(12890)	(16509)	(11389)	-3619	5120	28,08	-31,01
Зареєстрований (пайовий) капітал	450	450	450	0	0	0,00	0,00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	(13340)	(16959)	(11839)	-3619	5120	27,13	-30,19
Залучений капітал	51697	52379	52258	682	-121	1,32	-0,23
Довгострокові зобов'язання	0	0	0	0	0	-	-

Продовження табл. 2.5

1	2	3	4	5	6	7	8
Короткострокові кредити банків	100	913	394	813	-519	813,0	-56,85
Кредиторська заборгованість	45560	49513	49062	3953	-451	8,68	-0,91
Поточні зобов'язання	6037	1953	2802	-4084	849	-67,65	43,47

За даними табл. 2.5, загальна сума капіталу ТОВ ПТП «Промислові газы» у 2023 році порівняно з 2022 роком зменшилася на 6 556 тис. грн, або на 25,3%, і становила 19 361 тис. грн. У 2024 році, порівняно з 2023 роком, загальний капітал зріс на 10 119 тис. грн, або на 52,26%, і досяг 29 480 тис. грн.

Власний капітал підприємства у 2022-2024 роках мав тенденцію до зменшення, при цьому сума зареєстрованого (пайового) капіталу залишалася незмінною та становила 450 тис. грн.

Слід зазначити, що у 2023 році ТОВ ПТП «Промислові газы» отримало негативний фінансовий результат у вигляді збитку. Непокритий збиток у 2023 році збільшився порівняно з 2022 роком на 27,13%. У 2024 році сума непокритого збитку зменшилася на 30,19% порівняно з 2023 роком завдяки отриманню чистого прибутку.

Загальна сума залученого капіталу ТОВ ПТП «Промислові газы» у 2022–2024 роках демонструвала нестійку динаміку. У 2023 році порівняно з 2022 роком вона збільшилася на 682 тис. грн, або на 1,32%. У 2024 році порівняно з 2023 роком залучений капітал зменшився на 121 тис. грн, або на 0,23%, і склав 52 258 тис. грн.

Короткострокові кредити банків у 2023 році порівняно з попереднім роком збільшилися на 813 тис. грн, що перевищує початковий обсяг більш ніж у вісім разів. У 2024 році порівняно з 2023 роком вони скоротилися на 519 тис. грн, або на 56,85 %, і становили 394 тис. грн.

Сума кредиторської заборгованості у 2023 році зросла на 3 953 тис. грн, або на 8,68%, але у 2024 році порівняно з 2023 роком зменшилася на 451 тис. грн, або на 0,91%, і склала 49 062 тис. грн. Поточні зобов'язання у 2023 році скоротилися порівняно з 2022 роком на 4 084 тис. грн, або на 67,65%. У 2024 році порівняно з

2023 роком вони збільшилися на 849 тис. грн, або на 43,47%, і становили 2 802 тис. грн.

Таким чином, загальна динаміка залученого капіталу та поточних зобов'язань свідчить про нестійкий фінансовий стан ТОВ ПТП «Промислові гази».

Далі розглянемо структуру власного капіталу ТОВ ПТП «Промислові гази» та причини її змін протягом аналізованого періоду.

Підприємство, яке використовує виключно власний капітал, характеризується високою фінансовою стійкістю. Водночас така політика обмежує темпи розвитку та не дає змоги повною мірою використовувати потенціал приросту доходу на вкладений капітал.

Структуру власного капіталу ТОВ ПТП «Промислові гази» за 2022–2024 роки наведено на рис. 2.3.

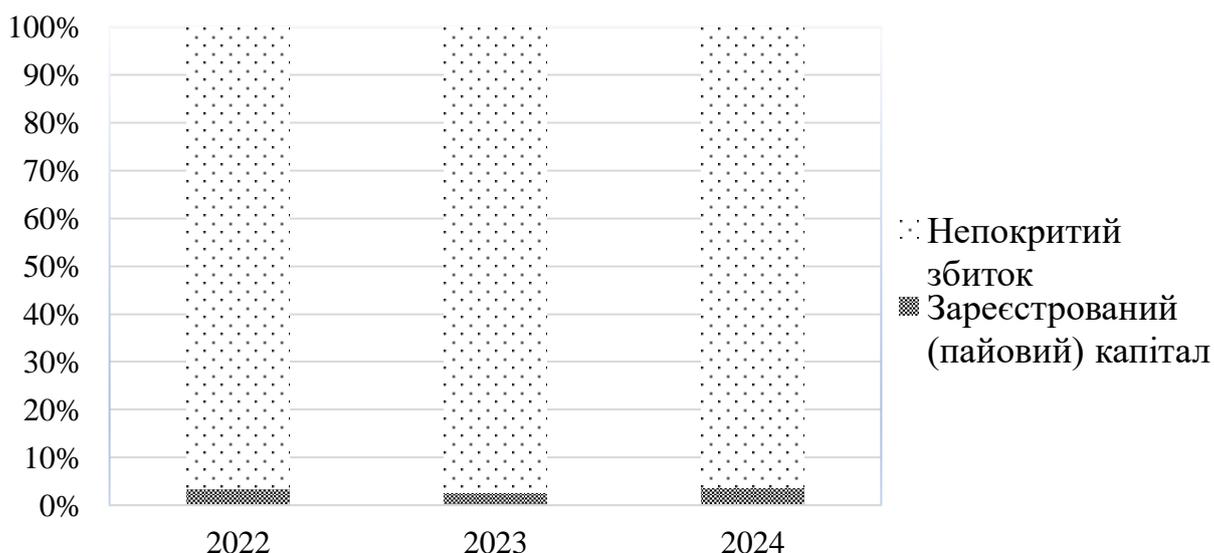

Рис.2.3. Структура власного капіталу ТОВ ПТП «Промислові гази» за 2022-2024 рр., %

За даними рис. 2.3, найбільшу питому вагу у структурі власного капіталу ТОВ ПТП «Промислові гази» протягом 2022–2024 років займає непокритий збиток. Зареєстрований (пайовий) капітал становить лише незначну частку — від 3,37% у 2022 році до 3,66% у 2024 році.

Ефективність фінансової діяльності підприємства тісно пов'язана з використанням залученого капіталу. Його застосування дозволяє значно розширити масштаби господарської діяльності, підвищити ефективність

використання власного капіталу та прискорити формування різноманітних цільових фінансових ресурсів [35].

Проаналізуємо склад і динаміку залученого капіталу ТОВ ПТП «Промислові гази» за даними, наведеними в табл. 2.6.

Таблиця 2.6

**Структура залученого капіталу ТОВ ПТП «Промислові гази»
у 2022-2024 рр., %**

Показники	Період			Структурні зрушення (+,-)	
	2022	2023	2024	2023/ 2022	2024/ 2023
Залучений капітал	100	100	100	-	-
Довгострокові зобов'язання	0	0	0	0	0
Короткострокові кредити банків	0,19	1,74	0,75	1,55	-0,99
Кредиторська заборгованість	88,13	94,53	93,88	6,40	-0,64
Поточні зобов'язання	11,68	3,73	5,36	-7,95	1,63

На підставі даних табл. 2.6 можна стверджувати, що домінуючим елементом у структурі залученого капіталу ТОВ ПТП «Промислові гази» є кредиторська заборгованість. Її частка у 2023 році порівняно з 2022 роком зросла на 6,4% і досягла 94,53%. У 2024 році, відносно попереднього року, питома вага кредиторської заборгованості дещо скоротилася на 0,64% та становила 93,88%.

Частка поточних зобов'язань у загальній структурі залученого капіталу підприємства у 2022 році становила 11,68%. Проте у 2023 році цей показник зменшився на 7,95% і склав 3,73%. У 2024 році спостерігається зростання питомої ваги поточних зобов'язань на 1,63%, у результаті чого вона досягла 5,36%.

Найменшу частку у структурі залученого капіталу ТОВ ПТП «Промислові гази» займають короткострокові банківські кредити. У 2022 році їх питома вага становила 0,19%, у 2023 році зросла на 1,55% і склала 1,74%, а у 2024 році знову зменшилася на 0,99% та становила лише 0,75%.

Для наочного відображення структури залученого капіталу ТОВ ПТП «Промислові гази» у 2022–2024 роках використано рис. 2.4.

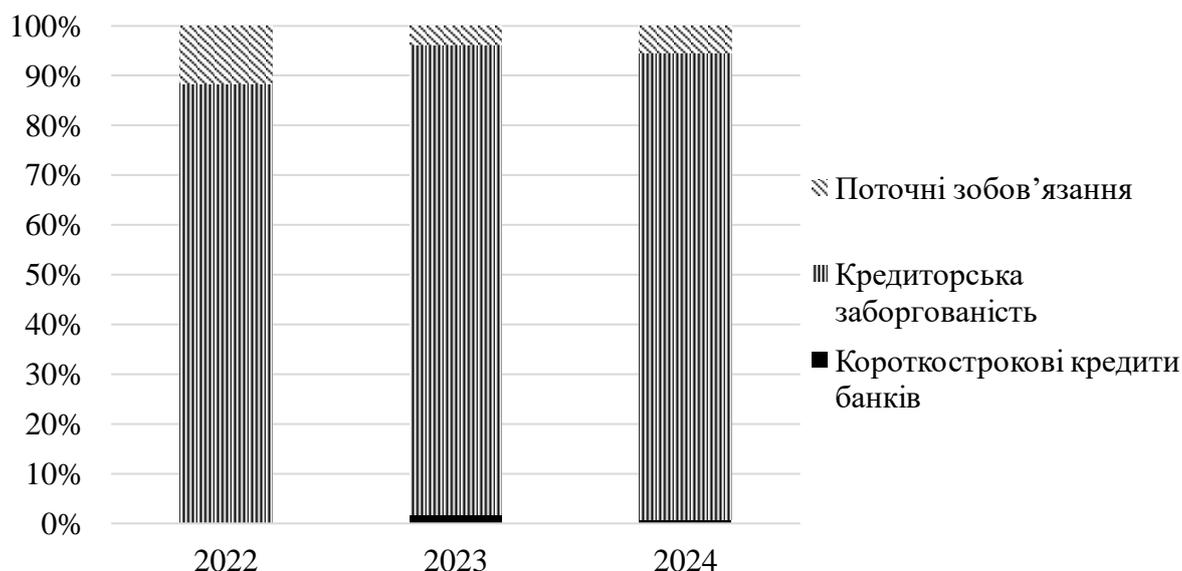

Рис.2.4. Структура залученого капіталу ТОВ «Промислові газ» за 2022-2024 рр., %

На підставі даних, наведених на рисунку 2.4, можна зробити висновок, що у структурі залученого капіталу ТОВ ПТП «Промислові газ» протягом усього досліджуваного періоду відсутні довгострокові зобов'язання. Водночас спостерігається тенденція до скорочення питомої ваги поточних зобов'язань у загальній структурі залученого капіталу, тоді як частка кредиторської заборгованості має стійку тенденцію до зростання.

Далі, доцільно проаналізувати, динаміку кредиторської заборгованості ТОВ ПТП «Промислові газ» у 2022–2024 роках на основі даних, наведених у табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Динаміка кредиторської заборгованості ТОВ ПТП «Промислові газ» у 2022–2024 роках, тис. грн.

Показники	Період			Абсолютне відхилення, тис. грн.		Темп приросту, %	
	2022	2023	2024	2023/2022	2024/2023	2023/2022	2024/2023
1	2	3	4	5	6	7	8
Короткострокові кредити банків	100	913	394	813	-519	813,0	-56,85
Векселі видані	12395	9604	8143	-2791	-1461	-22,52	-15,21
Поточна кредиторська заборгованість за: товари, роботи, послуги	31121	38492	39418	7371	926	23,68	2,41

Продовження табл. 2.7

1	2	3	4	5	6	7	8
за розрахунками з бюджетом	1019	376	1116	-643	740	-63,10	196,8
у тому числі з податку на прибуток	-	-	56	-	56	-	-
розрахунками зі страхування	331	330	90	-1	-240	-0,30	-72,73
розрахунками з оплати праці	694	711	595	17	-116	2,45	-16,32
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	4138	559	-	-3759	-559	-86,49	-
Поточні забезпечення	-	-	112	-	112	-	-
Інші поточні зобов'язання	1899	1394	2690	-505	1296	-26,59	92,97
Усього	51697	52379	52558	682	179	1,32	0,34

Аналіз стану кредиторської заборгованості ТОВ ПТП «Промислові гази» у 2022–2024 роках свідчить про тенденцію до її зростання. Так, у 2023 році порівняно з 2022 роком загальний обсяг кредиторської заборгованості збільшився на 682,0 тис. грн, що у відносному вимірі становить 1,32%. У 2024 році, відносно 2023 року, приріст цього показника склав 179,0 тис. грн або 0,34%.

У 2023 році порівняно з 2022 роком спостерігалось суттєве зростання суми короткострокових банківських кредитів — на 813,0 тис. грн, що майже у вісім разів перевищує показник попереднього року. Водночас у 2024 році, порівняно з 2023 роком, обсяг короткострокових кредитів банків зменшився на 519,0 тис. грн, або на 56,85%.

У 2024 році відносно 2023 року відбулося збільшення поточної кредиторської заборгованості на 1310 тис. грн (3,28%), що було зумовлено насамперед зростанням заборгованості за товари, роботи та послуги на 926 тис. грн. Як правило, такі зміни у структурі кредиторської заборгованості пов'язані з наявністю прострочених платежів та порушенням платіжної дисципліни. Крім того, у 2024 році порівняно з 2023 роком поточні забезпечення ТОВ ПТП «Промислові гази» зросли на 112,0 тис. грн, тоді як сума поточної кредиторської заборгованості за отриманими авансами скоротилася на 559,0 тис. грн.

З метою оцінки складу та змін у структурі кредиторської заборгованості ТОВ ПТП «Промислові гази» у 2022–2024 роках проведемо її аналіз на основі даних, наведених у табл. 2.8.

Таблиця 2.8

**Структура кредиторської заборгованості ТОВ ПТП «Промислові гази»
у 2022–2024 роках, %**

Показники	Період			Структурні зрушення (+,-)	
	2022	2023	2024	2023/ 2022	2024/ 2023
Короткострокові кредити банків	0,19	1,74	0,75	1,55	-0,99
Векселі видані	23,98	18,34	15,49	-5,64	-2,84
Поточна кредиторська заборгованість за: товари, роботи, послуги	60,20	73,49	75,00	13,29	1,51
за розрахунками з бюджетом	1,97	0,72	2,12	-1,25	1,41
у тому числі з податку на прибуток	0,00	0,00	0,11	0,00	0,11
розрахунками зі страхування	0,64	0,63	0,17	-0,01	-0,46
розрахунками з оплати праці	1,34	1,36	1,13	0,01	-0,23
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	8,00	1,07	0,00	-6,94	-1,07
Поточні забезпечення	0,00	0,00	0,21	0,00	0,21
Інші поточні зобов'язання	3,67	2,66	5,12	-1,01	2,46
Усього	100	100	100	x	x

У структурі кредиторської заборгованості ТОВ ПТП «Промислові гази» упродовж 2022-2024 років домінуючу позицію займає поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги, питома вага якої має стійку тенденцію до зростання - з 60,2% у 2022 році до 75,0% у 2024 році.

Водночас протягом досліджуваного періоду спостерігається скорочення частки поточної кредиторської заборгованості за отриманими авансами, за розрахунками зі страхування, а також за виданими векселями, що свідчить про зміни у структурі зобов'язань підприємства.

Аналіз дебіторської заборгованості дає змогу оцінити потенційні доходи підприємства, які можуть бути отримані у вигляді штрафів, пені та неустойок від контрагентів у разі порушення ними платіжної дисципліни. З цією метою на наступному етапі доцільно дослідити динаміку та структуру дебіторської заборгованості. Упродовж аналізованого періоду ТОВ ПТП «Промислові гази» здійснювало господарські операції, за якими формувалася дебіторська заборгованість.

З метою комплексної оцінки стану дебіторської заборгованості ТОВ ПТП «Промислові гази» у 2022–2024 роках проведемо аналіз її динаміки та структури на основі даних, наведених у табл. 2.9.

Таблиця 2.9

**Динаміка та структура дебіторської заборгованості
ТОВ ПТП «Промислові гази» у 2022-2024 роках**

Показники	2022		2023		2024		Абсолютне відхилення, тис. грн.	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	2023/2022	2024/2023
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	26574	88,92	27620	93,55	36619	98,07	1046	8999
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	2851	99,54	958	3,24	474	1,27	-1893	-484
з бюджетом	10	0,03	77	0,26	74	0,20	67	-3
у тому числі з податку на прибуток	-	0,00	19	0,06	8	0,02	-	-11
Інша поточна дебіторська заборгованість	450	1,51	850	2,88	165	0,44	400	-685
Усього	29885	100	29524	100	37340	100	-361	7827

Проведений аналіз динаміки та структури дебіторської заборгованості ТОВ ПТП «Промислові гази» за 2022–2024 роки свідчить про певні коливання її обсягу протягом досліджуваного періоду. Так, у 2023 році спостерігалось зменшення загальної дебіторської заборгованості порівняно з 2022 роком на 361,0 тис. грн.

Структурний аналіз показав, що основну частку заборгованості становила дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги, питома вага якої становила 93,55%. Інші види дебіторської заборгованості - за розрахунками та поточні інші - займали відповідно 3,56 % та 2,88 %.

У 2024 році спостерігалось зростання дебіторської заборгованості на 7 827,0 тис. грн порівняно з попереднім роком, що відповідає збільшенню на 26,53%. При цьому переважну частку в структурі заборгованості продовжує займати дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги - 98,07%. Частка заборгованості за розрахунками становила 1,49%, а іншої поточної дебіторської заборгованості - 0,44%. Такі зміни свідчать про концентрацію дебіторської заборгованості переважно у сфері реалізації продукції та послуг, що є характерним для фінансової діяльності підприємства.

Аналіз стану дебіторської та кредиторської заборгованості на кінець звітного періоду включає також їх порівняльне дослідження, результати якого наведені в табл. 2.10.

Таблиця 2.10

**Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості
ТОВ ПТП «Промислові гази», тис. грн**

Показник	Заборгованість		Перевищення заборгованості	
	Дебіторська	Кредиторська	Дебіторської	Кредиторської
1. Заборгованість за товари, роботи, послуги	36619	39418	-	2799
2. Заборгованість за кредити банку	-	394	-	394
3. Заборгованість за розрахунками:	548	1801	-	1253
з бюджетом	74	1116	-	1042
за авансами	474	-	474	-
зі страхування	-	90	-	90
з оплати праці	-	595	-	595
4. Інша поточна заборгованість	165	2690	-	2525

Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості ТОВ ПТП «Промислові гази» показав, що на кінець звітного періоду кредиторська

заборгованість перевищувала дебіторську на 6 971 тис. грн. Це свідчить про те, що підприємство має більші зобов'язання перед постачальниками та іншими контрагентами, ніж заборгованість зі сторони покупців та замовників. Така ситуація може вказувати на необхідність більш ефективного управління розрахунками з дебіторами та кредиторами, а також оптимізації фінансового планування для забезпечення стабільного грошового потоку та підтримання платоспроможності підприємства. Аналіз динаміки заборгованості дозволяє виявити основні тенденції та своєчасно коригувати фінансову політику, що сприятиме підвищенню ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства.

Проаналізуємо співвідношення власних та залучених фінансових ресурсів ТОВ ПТГ «Промислові гази» за 2022–2024 роки на основі даних, представлених на рис. 2.5.

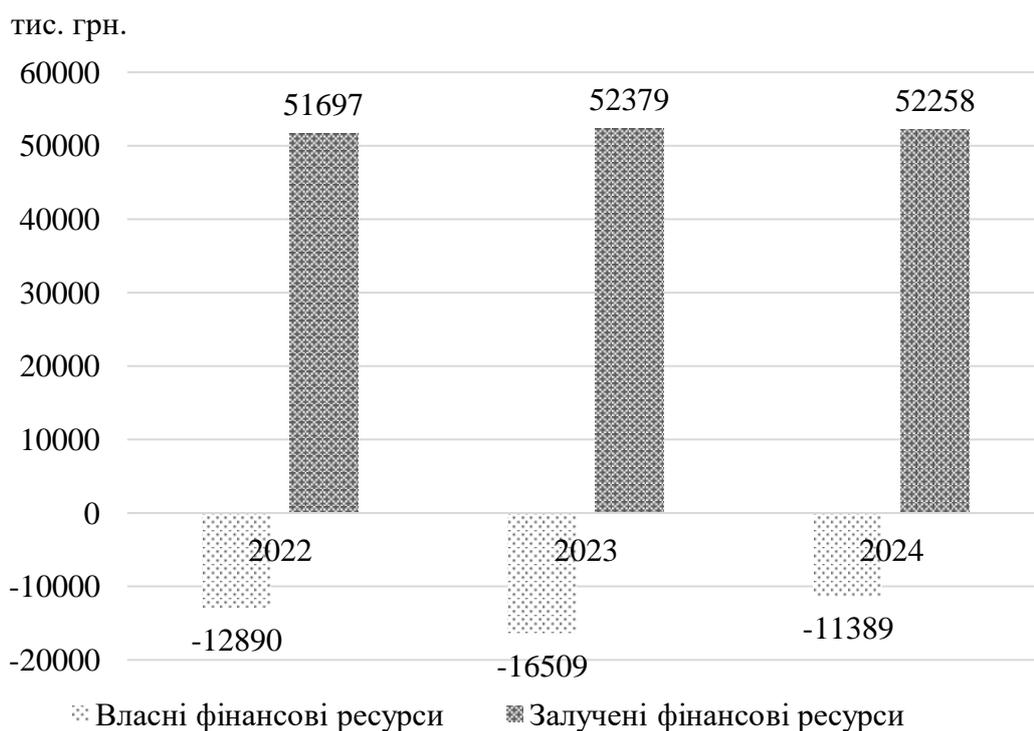

Рис. 2.5. Співвідношення власних та залучених фінансових ресурсів ТОВ ПТГ «Промислові гази» за 2022–2024 роки, тис. грн.

Аналіз зазначеного співвідношення демонструє, що підприємство протягом цього періоду значною мірою покладається на зовнішні джерела фінансування, зокрема на банківські кредити та інші позики. Обсяг залучених ресурсів стабільно

перевищує обсяг власного капіталу, що свідчить про високий рівень фінансової залежності від зовнішніх кредиторів.

Такий стан має двоякий ефект: з одного боку, залучення додаткового капіталу дозволяє підприємству розширювати діяльність та збільшувати обсяг реалізації продукції, з іншого - підвищує фінансові ризики, пов'язані з обслуговуванням боргових зобов'язань. Отже, ефективне управління структурою капіталу та контроль за рівнем позикових коштів є критично важливими для підтримання фінансової стійкості та забезпечення довгострокового розвитку підприємства.

Таким чином, використання залучених фінансових ресурсів дозволяє підприємству значно підвищити фінансовий потенціал за рахунок збільшення обсягу активів та створює додаткові можливості для зростання рентабельності фінансової діяльності. Водночас підвищується рівень фінансового ризику та ймовірність банкрутства, що особливо актуально при високій питомій вазі позикового капіталу у загальній структурі фінансування.

2.3. Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів ТОВ ПТП «Промислові гази»

Фінансова діяльність підприємства повинна бути спрямована на забезпечення регулярного надходження та ефективного використання фінансових ресурсів, дотримання розрахункової та кредитної дисципліни, підтримання оптимального співвідношення власного та залученого капіталу, а також на досягнення фінансової стійкості для забезпечення ефективного функціонування підприємства.

Неефективне використання фінансових ресурсів може призвести до зниження платоспроможності, що, у свою чергу, створює ризики перебоїв у постачанні, виробничих процесах та реалізації продукції, невиконання планових показників прибутку та зниження рентабельності. Крім того, це може спричинити загрозу застосування економічних санкцій.

Потреба в оцінці фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності в

умовах ринку обумовлена необхідністю систематичного аналізу діяльності підприємства, удосконалення його роботи, переходу до самоокупності та самофінансування, підвищення ефективності використання фінансових ресурсів, а також пошуку резервів для зміцнення фінансової стабільності.

Під фінансовою стійкістю підприємства розуміють його здатність забезпечувати платоспроможність у часі при дотриманні фінансової рівноваги між власними та залученими ресурсами. Фінансова стійкість передбачає, що кошти, вкладені у підприємницьку діяльність, повинні окупатися за рахунок надходжень грошових коштів, а отриманий прибуток — забезпечувати самофінансування та незалежність підприємства від зовнішніх джерел формування активів.

Фінансова стабільність є однією з ключових характеристик фінансового стану підприємства. Вона визначається рівнем залежності від кредиторів та інвесторів і відображається через співвідношення власних та залучених коштів, що дозволяє дати загальну оцінку фінансової надійності підприємства [44].

Фінансова стійкість відображає збалансованість ресурсів та джерел їх формування, доходів і витрат, грошових і товарних потоків. Вона оцінюється на основі співвідношення власного та залученого капіталу, темпів накопичення власних коштів в результаті господарської діяльності, співвідношення довгострокових і поточних зобов'язань, а також достатності забезпечення матеріальних оборотних засобів власними джерелами [53].

Аналіз фінансової стійкості на конкретну дату дозволяє визначити, наскільки раціонально підприємство управляло власними та запозиченими коштами протягом попереднього періоду. Для оцінки фінансової стійкості використовують показники стану власних та залучених ресурсів, які обчислюються за допомогою системи фінансових коефіцієнтів.

Розрахунок показників ступеня фінансової стійкості ТОВ ПТП «Промислові гази» за 2022–2024 роки наведено в табл. 2.11.

Аналіз ступеня фінансової стійкості ТОВ ПТП «Промислові гази» за 2022–2024 роки свідчить, що підприємство перебувало у кризовому фінансовому стані. Зокрема, у 2022 році загальні зобов'язання перевищували суму власного капіталу

та короткострокових зобов'язань на 8 065 тис. грн., у 2023 році — на 10 493 тис. грн., а у 2024 році — на 9 040 тис. грн.

Таблиця 2.11

**Розрахунок ступеня фінансової стійкості ТОВ ПТП «Промислові газы»
за 2022–2024 роки**

Показники	Період			Абсолютне відхилення		
	2022	2023	2024	2023/ 2022	2024/ 2023	2024/ 2022
Запаси, тис. грн.	5256	5516	2297	260	-3219	-2959
Власні оборотні засоби, тис. грн.	-13421	-16922	-11731	-3501	5191	1690
Короткострокові кредити, тис. грн.	100	913	394	813	-519	294
Ступінь фінансової стійкості	кризовий фінансовий стан $З > В_з + ПК$ на 8065	кризовий фінансовий стан $З > В_з + ПК$ на 10493	кризовий фінансовий стан $З > В_з + ПК$ на 9040	x	x	x

Таким чином, за результатами розрахунків, ступінь фінансової стійкості підприємства протягом зазначеного періоду відноситься до категорії кризового фінансового стану.

Динаміка абсолютних показників фінансової стійкості ТОВ ПТП «Промислові газы» за 2022–2024 роки представлена в додатку В. Для визначення типу фінансового стану було розраховано трикомпонентний показник фінансової стійкості (S), який враховує: Фвок, Фвд та Фзв.

За результатами розрахунків для 2022–2024 років усі складові показника виявилися від'ємними: Фвок < 0; Фвд < 0; Фзв < 0, що відповідає значенню $S = (0; 0; 0)$. На підставі цих даних можна зробити висновок, що протягом зазначеного періоду ТОВ ПТП «Промислові газы» перебувало в кризовому фінансовому стані.

В додатку Д наведено основні відносні показники фінансової стійкості ТОВ ПТП «Промислові газы».

Так, коефіцієнт фінансової незалежності у 2024 році порівняно з 2022 роком знизився на 15,15%, а відносно 2023 року – на 39,13%, і становив -0,28. Протягом усього періоду цей показник залишався нижчим за нормативне значення (0,4–0,6),

що свідчить про високий рівень фінансових ризиків та значну залежність підприємства від позикових джерел фінансування.

Коефіцієнт концентрації позикового капіталу, який відображає частку позикових коштів у загальній сумі вкладених у майно підприємства ресурсів, у 2023 році зріс на 0,13 або 9,77% і склав 1,46. Протягом 2022–2024 років значення цього показника перевищувало нормативне (менше 0,5), хоча у 2024 році відбулося його зниження порівняно з 2022 та 2023 роками на 3,76% та 12,33% відповідно.

Коефіцієнт фінансової залежності залишався нижчим за нормативне значення ($< 0,2$), однак у 2024 році становив $-3,61$, що у поєднанні зі зростанням на 19,93% свідчить про збільшення залежності підприємства від позикових джерел.

Коефіцієнт концентрації поточної заборгованості, що показує частку активів, сформованих за рахунок поточних зобов'язань, у 2023 році зріс на 0,13 (9,77%) і досяг значення 1,46, що свідчить про збільшення частки активів, покритих поточними зобов'язаннями. Проте за період 2022–2024 років коефіцієнт зменшився на 3,76% і становив 1,28, що вказує на поступове скорочення частки активів, сформованих за рахунок поточних зобов'язань.

Коефіцієнт фінансової стійкості ТОВ ПТП «Промислові гази» у 2023 році склав $-0,32$, що на 0,07 або 28,00% більше, ніж у 2022 році. За весь аналізований період значення коефіцієнта зменшилося на 12,00% і у 2024 році становило $-0,22$. Нормативне значення цього показника коливається в межах $0,7-0,9$. Відхилення від нормативу свідчить про високий рівень ризику втрати платоспроможності, що обумовлено від'ємним значенням власного капіталу підприємства у 2024 році ($-11\ 389$ тис. грн).

Коефіцієнт фінансового левериджу, який відображає співвідношення залученого та власного капіталу, у 2024 році перевищив показник 2022 року на 14,96 % і становив $-4,61$. Нормативне значення цього показника $< 0,1$. У 2022–2024 роках коефіцієнт становив відповідно $-4,01$, $-3,17$ та $-4,61$, що свідчить про значну залежність підприємства від залучених ресурсів і одночасно характеризує його відносну незалежність від довгострокових зобов'язань.

Коефіцієнт забезпечення запасів власним капіталом у 2023 році склав $-3,07$,

що на 0,52 або 20,39% більше, ніж у 2022 році. Значення показника за період мало тенденцію до зростання і у 2024 році становило -5,11, що на 100,39% більше, ніж у 2022 році. Проте, оскільки коефіцієнт менший за одиницю, це свідчить про наявність надлишкових запасів, які не можуть бути повністю покриті власними оборотними коштами.

Коефіцієнт маневровості оборотних активів у 2023 році зменшився з -0,35 до -0,48, що на 37,14%. Зниження цього показника, особливо від'ємні значення, вказує на нездатність підприємства підтримувати рівень власного оборотного капіталу та поповнювати оборотні кошти з власних джерел у разі потреби.

Коефіцієнт маневровості власного капіталу, який відображає суму власного оборотного капіталу на одну грошову одиницю власного капіталу, у 2024 році становив 1,03, що перевищує нормативне значення ($> 0,5$). Це свідчить про недостатність власних фінансових ресурсів для фінансування необоротних активів та частини оборотних активів, що є негативним явищем.

Коефіцієнт маневровості позикового капіталу, який показує суму власного оборотного капіталу на одну грошову одиницю позикового капіталу, протягом періоду зменшився на 15,38% і у 2024 році становив -0,22. Це свідчить про зменшення частки оборотних активів, які фінансуються за рахунок позикових коштів, що може обмежувати фінансову гнучкість підприємства.

Узагальнений аналіз коефіцієнтів фінансової стійкості ТОВ ПТП «Промислові гази» за 2022–2024 роки показав наявність високого рівня фінансових ризиків та кризового стану підприємства. Значення коефіцієнта фінансової стійкості значно нижче нормативного, що обумовлено від'ємним власним капіталом у 2024 році. Показники фінансового левериджу та концентрації позикового капіталу свідчать про залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування, а коефіцієнти забезпечення запасів власним капіталом і маневровості оборотних активів відображають недостатність власних ресурсів для фінансування оборотних і необоротних активів.

Таким чином, результати аналізу підтверджують, що ТОВ ПТП «Промислові гази» перебуває у кризовому фінансовому стані, що потребує впровадження

заходів щодо оптимізації структури капіталу, підвищення ефективності використання власних та залучених ресурсів і забезпечення фінансової стійкості для стабільного функціонування та розвитку підприємства.

Наступним етапом аналізу фінансової стійкості ТОВ ПТП «Промислові гази» є розрахунок показників фінансової стійкості за інтегральним підходом. Використання цього підходу дозволяє отримати комплексну оцінку ступеня фінансової стійкості підприємства. Його застосування є особливо доцільним в умовах кризового стану економічної системи, коли традиційні господарські зв'язки підприємства порушені, а процес формування нових партнерських відносин потребує належного рівня фінансової стабільності.

Показники фінансової стійкості за інтегральним підходом відображають як стан і структуру активів підприємства, так і ступінь їх забезпеченості відповідними джерелами фінансування (табл. 2.12).

Таблиця 2.12

Динаміка показників фінансової стійкості, визначених за інтегральним підходом ТОВ ПТП «Промислові гази» за 2022-2024 роки

Показники	Період			Темп приросту, %		
	2022	2023	2024	2023/ 2022	2024/ 2023	2024/ 2022
1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт покриття матеріальних запасів власними оборотними коштами (Звок)	-0,35	-0,48	-0,29	37,14	-39,58	-17,14
Коефіцієнт маневреності власних коштів (Кман)	1,04	1,03	1,03	-0,96	0,00	-0,96
Індекс постійного активу (Кпа)	-0,04	-0,02	-0,04	-50,0	100,00	0,00
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів (Кдп)	-	-	-	-	-	-
Коефіцієнт накопичення зносу (Кнз)	0,67	0,76	0,80	13,43	5,26	19,40
Коефіцієнт реальної вартості майна (Крв)	0,15	0,16	0,06	6,67	-62,50	-60,00

Продовження табл.2.12

1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів (Ксп)	-4,01	-3,17	-4,61	-20,95	45,43	14,96
Узагальнюючий показник зміни фінансової стійкості	0,06	-0,33	0,50	-650,0	-251,52	733,33

Згідно з даними таблиці 2.12, інтегральний показник фінансової стійкості (Фс) ТОВ ПТП «Промислові гази» демонструє коливання протягом 2022–2024 років. У 2022 році Фс становив 0,06 ($\text{Фс} > 0$), що свідчить про зростання фінансової стійкості підприємства. У 2023 році показник знизився до -0,33 ($\text{Фс} < 0$), що відображає погіршення фінансового стану. Водночас у 2024 році Фс досяг 0,50 ($\text{Фс} > 0$), демонструючи відновлення та покращення фінансової стійкості підприємства.

Основними напрямками інтегральної оцінки фінансової стійкості є визначення платоспроможності та фінансової незалежності підприємства, оскільки в сукупності вони дозволяють комплексно охарактеризувати стан фінансової діяльності підприємства. Платоспроможність відображає здатність підприємства своєчасно виконувати свої фінансові зобов'язання, тоді як фінансова незалежність показує, за рахунок яких джерел і в якому співвідношенні формуються його ресурси, що дозволяє оцінити якість пасивів підприємства. Для кожного напрямку використовуються відповідні коефіцієнти, для яких встановлюються нормативні значення та вагомість у розрахунках. На основі даних табл. 2.13 здійснено розрахунок платоспроможності та фінансової незалежності підприємства.

Таблиця 2.13

**Розрахунок рівня платоспроможності та фінансової незалежності
ТОВ ПТП «Промислові гази» за 2022–2024 роки**

Оцінюючий напрямок, показник	Фактичне значення	Критичне значення	Співвідношення фактичного і критичного значення	Коефіцієнт вагомості
1	2	3	4	5
Рівень платоспроможності:	-	-	-	0,6
коефіцієнт покриття	0,73	1,50	0,49	0,5

Продовження табл. 2.13

1	2	3	4	5
коефіцієнт швидкої ліквідності	0,65	0,70	0,93	0,3
коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,016	0,20	0,08	0,2
Рівень фінансової незалежності:	-	-	-	0,4
коефіцієнт автономії	-0,36	0,50	-0,72	0,4
коефіцієнт фінансової стабільності	-0,26	0,85	-0,31	0,3
коефіцієнт маневреності власного капіталу	1,03	0,50	2,06	0,3

Згідно з даними табл. 2.13, більшість фактичних значень показників значно нижчі за нормативні. Це свідчить про наявність проблем у рівні платоспроможності та фінансової незалежності ТОВ ПТП «Промислові газы», що ускладнює виконання окремих нормативних вимог і підвищує ризики фінансової нестійкості підприємства.

Для оцінки рівня фінансової стійкості підприємства використовується інтегральний показник, який обчислюється за формулою:

$$I = \frac{\beta_1 * RP + \beta_2 * FH}{\beta_1 + \beta_2}, \quad (2.1)$$

де I – інтегральний показник фінансової стійкості підприємства;

RP – рівень платоспроможності;

FH – рівень фінансової незалежності;

β_1, β_2 – коефіцієнти вагомості відповідних узагальнюючих показників.

Якщо фактичне значення будь-якого показника перевищує нормативне, необхідно розрахувати фактичний та нормативний інтегральні показники фінансової стійкості. Згідно з методикою аналізу [49], оцінка проводиться за такими критеріями:

а) якщо фактичний інтегральний показник дорівнює або перевищує одиницю, а нормативний показник також дорівнює одиниці, фінансова стійкість підприємства оцінюється як нормальна;

б) якщо фактичний інтегральний показник дорівнює або перевищує одиницю, а нормативний менший за одиницю, фінансова стійкість не вважається

бездоганною, оскільки спостерігаються проблеми з виконанням окремих нормативів. У цьому випадку необхідно детально проаналізувати кожен узагальнюючий показник та окремі коефіцієнти, що його формують;

в) якщо і фактичний, і нормативний інтегральні показники не перевищують одиниці, фінансова стійкість підприємства оцінюється як незадовільна.

Розрахунок інтегрального показника наведено в табл. 2.14.

Таблиця 2.14

**Розрахунок інтегрального показника фінансової стійкості
ТОВ ПТП «Промислові гази» за 2022–2024 роки**

Показник	Розрахунок
Рівень платоспроможності	
- фактичний	$0,49 * 0,5 + 0,93 * 0,3 + 0,08 * 0,2 = 0,540$
- нормативний	$1 * 0,5 + 1 * 0,3 + 0,99 * 0,2 = 0,998$
Рівень фінансової незалежності	
- фактичний	$-0,72 * 0,4 + (-0,31) * 0,3 + 2,06 * 0,3 = 0,237$
- нормативний	$1,00 * 0,4 + 1,00 * 0,3 + 1 * 0,3 = 1,000$
Інтегральний показник	
- фактичний	$0,540 * 0,6 + 0,237 * 0,4 = 0,419$
- нормативний	$0,998 * 0,60 + 1,000 * 0,40 = 0,998$

Фактичний рівень платоспроможності ТОВ ПТП «Промислові гази» за 2022–2024 роки становив 0,540, у той час як нормативне значення цього показника дорівнює 0,998. Аналогічно, фактичний рівень фінансової незалежності значно відрізняється від нормативного: 0,237 проти 1,000 відповідно.

Фактичний інтегральний показник фінансової стійкості підприємства за 2022–2024 роки склав 0,419, що майже в 2,4 рази менше за нормативний інтегральний показник. Оскільки і фактичний, і нормативний інтегральні показники не перевищують одиниці, можна зробити висновок, що фінансова стійкість ТОВ ПТП «Промислові гази» перебуває у незадовільному стані.

Ліквідність балансу визначається як здатність активів підприємства покривати його зобов'язання, при цьому строки перетворення активів на грошові кошти повинні відповідати строкам погашення відповідних зобов'язань.

Аналіз ліквідності балансу за методом групування передбачає порівняння статей активу, згрупованих за ступенем ліквідності і розташованих у порядку її

спадання, зі статтями пасиву, які згруповані за строками погашення зобов'язань і розміщені у порядку їх збільшення.

Аналіз ліквідності балансу ТОВ ПТП «Промислові гази» за 2022–2024 роки представлено в табл. 2.15.

Таблиця 2.15

**Аналіз ліквідності балансу ТОВ ПТП «Промислові гази»
за 2022–2024 роки, тис. грн.**

Показники	2022		2023		2024	
	Абсолютне значення	питома вага, %	Абсолютне значення	питома вага, %	Абсолютне значення	питома вага, %
Активи						
Баланс	38807	100,0	35870	100,0	41169	100,0
Найбільш ліквідні активи (А1)	1335	3,4	96	0,3	1075	2,6
Активи, що швидко реалізуються (А2)	29885	77,0	29505	82,3	37332	90,7
Активи, що повільно реалізуються (А3)	7053	18,2	5856	16,3	2420	5,9
Активи, що важко реалізуються (А4)	531	1,4	413	1,1	342	0,8
Пасиви						
Баланс	38807	100,0	35870	100,0	41169	100,0
Найбільш термінові пасиви (П1)	39202	101,0	41862	116,7	44021	106,9
Короткострокові пасиви (П2)	12495	32,2	10517	29,3	8537	20,7
Довгострокові пасиви (П3)	-	-	-	-	-	-
Стійкі пасиви (П4)	-12890	-33,2	-16509	-46,0	-11389	-27,6

Дані табл. 2.15 свідчать, що у 2023 році порівняно з 2022 роком усі групи активів підприємства зменшилися. Найбільшу питому вагу серед активів у 2023 році займали активи, що швидко реалізуються (А2), які становили 29 505 тис. грн., або 82,3 % від загальної суми активів. У 2024 році серед активів також переважали активи, що швидко реалізуються (А2), частка яких становила 90,7 %, а їх обсяг досяг 37 332 тис. грн. Водночас усі групи пасивів порівняно з 2023 роком зросли, за винятком короткострокових пасивів (П2), які зменшилися з 10 517 тис. грн. до 8 537 тис. грн.

Найбільш ліквідні активи у 2024 році становили 1 075 тис. грн., що менше

порівняно з 2022 роком (1 335 тис. грн.). Протягом аналізованого періоду активи, що швидко реалізуються, зросли з 29 885 тис. грн. до 37 332 тис. грн. Активи, що повільно реалізуються, та активи, що важко реалізуються, мали тенденцію до зменшення: перші з 7 053 тис. грн. до 2 420 тис. грн., другі - з 531 тис. грн. до 342 тис. грн.

Щодо пасивів, то за ступенем терміновості погашення у 2024 році збільшилися найбільш термінові пасиви (П1) з 39 202 тис. грн. до 44 021 тис. грн., а також стійкі пасиви (П4) з -12 890 тис. грн. до -11 389 тис. грн. Натомість короткострокові пасиви (П2) зменшилися з 12 495 тис. грн. до 8 537 тис. грн.

Баланс підприємства вважається абсолютно ліквідним за умови виконання наступних критеріїв:

- 1) найбільш ліквідні активи перевищують або дорівнюють негайним пасивам;
- 2) активи, що швидко реалізуються, дорівнюють або перевищують короткострокові пасиви;
- 3) активи, що реалізуються повільно, дорівнюють або перевищують довгострокові пасиви;
- 4) активи, що важко реалізуються, менші за постійні пасиви.

Якщо на підприємстві виконуються перші три умови, тобто поточні активи перевищують зовнішні зобов'язання, остання умова також виконується. Це свідчить про наявність власних оборотних коштів, які забезпечують фінансову стійкість підприємства. Невиконання хоча б однієї з перших трьох умов вказує на те, що фактична ліквідність балансу відрізняється від абсолютної.

Аналіз співвідношення зазначених груп активів і пасивів дає змогу виявити тенденції в структурі балансу ТОВ ПТП «Промислові гази» та оцінити його ліквідність:

- 1) 2022 рік: $A1 < P1$; $A2 > P2$; $A4 > P4$;
- 2) 2023 рік: $A1 < P1$; $A2 > P2$; $A4 > P4$;
- 3) 2024 рік: $A1 < P1$; $A2 > P2$; $A4 > P4$.

Згідно з даними табл. 2.15, баланс ТОВ ПТП «Промислові гази» не відповідає

умовам абсолютної ліквідності. Узагальнюючий показник ліквідності дозволяє комплексно оцінити ліквідність балансу, враховуючи співвідношення різних груп активів і пасивів, визначається за формулою:

$$L_{\text{узаг}} = \frac{A_1 * q_1 + A_2 * q_2 + A_3 * q_3 + A_4 * q_4}{\Pi_1 * q_1 + \Pi_2 * q_2 + \Pi_3 * q_3 + \Pi_4 * q_4}, \quad (2.2)$$

де $L_{\text{узаг}}$ – узагальнюючий показник ліквідності;

A_1, A_2, A_3, A_4 – найбільш ліквідні активи, активи, що швидко реалізуються, активи, що повільно реалізуються, активи, що складно реалізуються відповідно;

q_1, q_2, q_3, q_4 – питома вага кожної групи активів у загальній сумі активів;

$\Pi_1, \Pi_2, \Pi_3, \Pi_4$ – негайні, короткострокові, довгострокові та постійні пасиви відповідно.

Розрахований узагальнений коефіцієнт ліквідності балансу ТОВ ПТП «Промислові гази» у 2023 році $L_{\text{узаг}} = 0,42$, що на 0,09 менше, ніж у 2022 році ($L_{\text{узаг}} = 0,51$), що свідчить про погіршення ліквідності балансу. У 2024 році коефіцієнт ліквідності балансу зріс $L_{\text{узаг}} = 0,65$, що на 0,23 більше порівняно з 2023 роком, що підтверджує покращення ліквідності балансу підприємства у 2024 році.

Другим етапом аналізу ліквідності підприємства є розрахунок та оцінка основних коефіцієнтів ліквідності. Вони дозволяють визначити здатність підприємства своєчасно виконувати короткострокові зобов'язання. Показники ліквідності відображають потенціал підприємства покривати поточні зобов'язання за рахунок наявних поточних активів.

Динаміку показників ліквідності ТОВ ПТП «Промислові гази» за 2022-2024 рр. представлено в табл. 2.16.

Коефіцієнт покриття у 2023 році склав 0,68, що менше нормативного значення (1), що свідчить про обмежений обсяг вільних ресурсів підприємства, сформованих за рахунок власних джерел. За аналізований період коефіцієнт покриття збільшився на 5,41 %, залишаючись нижче нормативу, однак це відображає покращення здатності підприємства погашати свої зобов'язання.

Коефіцієнт швидкої ліквідності показує платіжну спроможність фірми щодо

виконання поточних зобов'язань за умови своєчасних розрахунків із дебіторами. У 2023 році він становив 0,57, що свідчить про задовільний рівень платіжних можливостей. Значення коефіцієнта швидкої ліквідності відповідає нормативу (0,6) у 2022 році (0,64) та перевищує його у 2024 році (0,73).

Таблиця 2.16

**Динаміка показників ліквідності ТОВ ПТП «Промислові гази»
за 2022–2024 роки**

Показник	Період			Абсолютне відхилення (+,-)			Темп приросту, %		
	2022	2023	2024	2023/2022	2024/2023	2024/2022	2023/2022	2024/2023	2024/2022
Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	0,74	0,68	0,78	-0,06	0,10	0,04	-8,11	14,71	5,41
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,64	0,57	0,73	-0,07	0,16	0,09	-10,94	28,07	14,06
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,026	0,002	0,020	-0,024	0,018	-0,006	-92,31	900,00	-23,08

Коефіцієнт абсолютної ліквідності відображає частку короткострокових зобов'язань, які підприємство здатне погасити негайно. У 2023 році він становив 0,002, що не відповідає нормативу та вказує на обмеженість фінансових ресурсів для миттєвого погашення зобов'язань. Проте у 2024 році коефіцієнт абсолютної ліквідності зріс на 900 % і досяг 0,020, що свідчить про покращення платіжних можливостей підприємства.

Аналіз показників ліквідності ТОВ ПТП «Промислові гази» за 2022–2024 роки свідчить про певні проблеми у забезпеченні фінансової стійкості. Отже, у 2022–2023 рр. ліквідність підприємства була незадовільною, проте у 2024 році спостерігається позитивна динаміка всіх основних показників ліквідності, що свідчить про поступове поліпшення фінансового стану ТОВ ПТП «Промислові гази» і підвищення його здатності своєчасно виконувати зобов'язання.

Динаміка показників ліквідності ТОВ ПТП «Промислові гази» за 2022-2024

роки наведена на рис. 2.6.

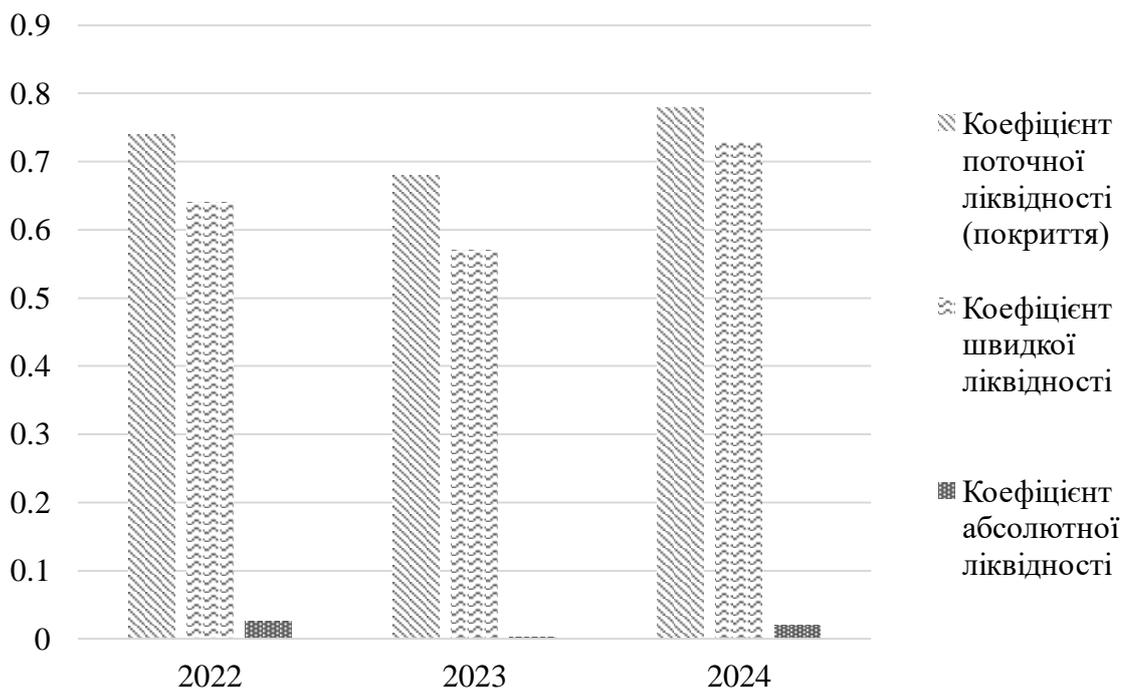

Рис. 2.6. Динаміка показників ліквідності ТОВ ПТП «Промислові гази» за 2022–2024 роки

Аналіз ділової активності дає змогу оцінити ефективність основної діяльності підприємства, визначаючи швидкість обертання його фінансових ресурсів. Швидкість обороту фінансових ресурсів є важливою характеристикою якості фінансової політики підприємства. Для проведення аналізу використовуються коефіцієнти оборотності, наведені в табл. 2.17.

Таблиця 2.17

Динаміка показників ділової активності ТОВ ПТП «Промислові гази» за 2022-2024 роки

Показник	Період			Темп приросту, %		
	2022	2023	2024	2023/2022	2024/2023	2024/2022
1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт загальної оборотності капіталу	2,88	2,11	1,56	-26,74	-26,07	-45,83
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	2,92	2,14	1,57	-26,71	-26,64	-46,23
Коефіцієнт оборотності запасів	20,33	12,59	21,05	-38,07	67,20	3,54
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	3,74	2,57	1,72	-31,28	-33,07	-54,01

Продовження табл. 2.17

1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	2,99	1,87	1,56	-37,46	-16,58	-47,83
Період обороту оборотних активів	123,29	168,22	229,30	36,44	36,31	85,98
Період одного обороту запасів	17,71	28,59	17,10	61,43	-40,19	-3,44
Період обороту дебіторської заборгованості	96,26	140,08	209,30	45,52	49,41	117,43
Період обороту кредиторської заборгованості	120,40	192,51	230,77	59,89	19,87	91,67
Тривалість операційного циклу	237,26	336,89	455,70	41,99	35,27	92,07
Тривалість фінансового циклу	116,86	144,38	224,93	23,55	55,79	92,48

За даними таблиці 2.17, коефіцієнт загальної оборотності капіталу ТОВ ПТП «Промислові гази» у 2024 році склав 1,56, що на 45,83% менше, ніж у 2022–2023 роках. Це означає, що на кожну гривню, вкладену в активи підприємства, у 2024 році припадало 1,56 грн чистої виручки від реалізації продукції.

Коефіцієнт оборотності оборотних активів у 2024 році становив 1,57, що на 26,64% і 46,23% менше, ніж у 2023 та 2022 роках відповідно. Таким чином, на одну гривню оборотного капіталу у 2024 році припадало 1,57 грн чистої виручки.

Коефіцієнт оборотності запасів у 2024 році зріс до 21,05, що на 3,54% більше порівняно з попереднім періодом. Це зумовило скорочення періоду обороту запасів із 17,71 дня у 2022 році до 17,10 дня у 2024 році, що свідчить про те, що запаси перетворюються на кошти за 17,10 дня.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості у 2024 році знизився до 1,72, що спричинило збільшення періоду її обороту з 140,08 дня у 2023 році до 209,30 дня у 2024 році. За аналізований період цей коефіцієнт зменшився на 54,01%, що вказує на уповільнення обертання дебіторської заборгованості.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості у 2024 році знизився до 1,56, що на 16,58 % менше порівняно з 2023 роком (1,87). Це призвело до збільшення періоду обороту кредиторської заборгованості з 192,51 дня у 2023 році до 230,77 дня у 2024 році.

Тривалість операційного циклу ТОВ ПТП «Промислові гази» за 2022–2024 роки зростає з 237,26 дня до 455,70 дня. Це пояснюється подовженням періоду

обороту запасів, оборотних активів та дебіторської заборгованості. Тривалість фінансового циклу у 2024 році становила 224,93 дня, що на 55,79 % і 92,48 % більше, ніж у 2023 та 2022 роках відповідно. Такі зміни відбулися за рахунок збільшення тривалості операційного циклу та подовження періоду обороту кредиторської заборгованості.

Оптимальним вважається співвідношення темпових показників, яке визначається за формулою:

$$100\% < T_a < T_{вр} < T_{п}, \quad (2.3)$$

де T_a – темп приросту активів підприємства;

$T_{вр}$ – темп приросту виручки від реалізації продукції;

$T_{п}$ – темп приросту прибутку підприємства.

Перша нерівність свідчить про зростання економічного потенціалу підприємства та розширення масштабів його діяльності.

Друга нерівність вказує на ефективніше використання ресурсів, оскільки обсяг реалізації збільшується швидшими темпами порівняно з економічним потенціалом, що підвищує віддачу з кожної вкладеної грошової одиниці.

Третя нерівність демонструє, що прибуток зростає випереджаючими темпами, що відображає відносне зниження витрат виробництва та обігу завдяки оптимізації технологічних процесів і взаємовідносин з контрагентами [41].

Найбільш змістовні аналітичні висновки можна сформулювати шляхом порівняння темпів зміни основних показників із «золотим правилом економіки підприємства», результати чого наведено в табл. 2.18.

Таблиця 2.18

Показники, розраховані за «золотим правилом економіки підприємства»

Показник	Період		
	2022	2023	2024
Темп зміни активів підприємства (T_a)	0,75	0,92	1,15
Темп зміни виручки від реалізації продукції ($T_{вр}$)	0,97	0,68	0,84
Темп зміни прибутку підприємства ($T_{п}$)	-0,98	-0,87	-1,47

За результатами табл. 2.18 можна зробити висновок, що у 2023 році перша нерівність не виконалася, оскільки 100 % перевищує 92 %. Це свідчить про те, що

активи підприємства не збільшувалися, а отже, економічний потенціал, який безпосередньо впливає на ділову активність підприємства, також залишався незмінним.

У 2024 році перша нерівність виконалася ($100 \% < 115 \%$), що свідчить про зростання економічного потенціалу підприємства та розширення масштабів його діяльності.

Друга нерівність не справдилася, оскільки $92 \% > 68 \%$. Це вказує на те, що темп зростання виручки від реалізації продукції поступається темпу зростання активів, що може свідчити про неефективне використання ресурсів та зниження оборотності активів і капіталу. Порівняно зі збільшенням економічного потенціалу обсяг реалізації зростає нижчими темпами, що підтверджується співвідношенням $115 \% > 84 \%$.

Третя нерівність, $0,68 > -0,87$, демонструє, що темп зростання прибутку не перевищує темп зростання виручки від реалізації продукції. Співвідношення $T_{вр} > T_{п}$ ($84 \% > -147 \%$) також підтверджує, що прибуток зростає повільніше за обсяг реалізації продукції підприємства.

Невиконання зазначених співвідношень свідчить про не завжди ефективну організацію господарської та фінансово-економічної діяльності підприємства. Водночас відхилення від ідеальної залежності не завжди є негативними. Причинами порушення системи нерівностей можуть бути, наприклад, освоєння нових перспективних напрямків використання капіталу, а також реконструкція та модернізація існуючих виробничих потужностей.

Прибуток відображає абсолютний результат діяльності підприємства, не враховуючи витрати ресурсів, тому його доцільно доповнювати показником рентабельності. Найповніше ефективність використання капіталу оцінюється через рентабельність.

Розглянемо динаміку показників рентабельності ТОВ ПТП «Промислові гази» за 2022–2024 роки на основі даних табл. 2.19. У даному випадку аналіз динаміки показників рентабельності ТОВ ПТП «Промислові гази» за 2022–2023 роки ускладнений, оскільки у 2023 році підприємство отримало чистий збиток у

розмірі 3 619 тис. грн та збиток від операційної діяльності в сумі 2 043 тис. грн.

Таблиця 2.19

Показники рентабельності ТОВ ПТП «Промислові гази» за 2022-2024 рр.

Показник	Період			Абсолютне відхилення (+, -)			Темп приросту, %		
	2022	2023	2024	2023/ 2022	2024/ 2023	2024/ 2022	2023/ 2022	2024/ 2023	2024/ 2022
Рентабельність капіталу (активів) за чистим прибутком	0,12	-	0,13	-	-	0,01	-	-	8,33
Рентабельність власного капіталу	-0,32	-	-0,47	-	-	-0,15	-	-	46,88
Рентабельність виробничих фондів	0,79	-	2,31	-	-	1,52	-	-	192,41
Рентабельність реалізованої продукції за прибутком від реалізації	0,04	0,08	0,25	0,04	0,17	0,21	100,0	212,5	525,0
Рентабельність реалізованої продукції за прибутком від операційної діяльності	0,07	-	0,11	-	-	0,04	-	-	57,14
Рентабельність реалізованої продукції за чистим прибутком	0,04	-	0,08	-	-	0,04	-	-	100,0
Період окупності капіталу	9,36	-	7,75	-	-	-1,61	-	-	-17,20

Слід зазначити, що у 2022 та 2023 роках одна гривня виручки від реалізації продукції приносила підприємству 0,04 грн та 0,08 грн прибутку відповідно. Це свідчить про тенденцію до зростання рентабельності продукції за прибутком від реалізації - із 4% у 2022 році до 8% у 2023 році.

Рентабельність капіталу (активів) за чистим прибутком показує величину чистого прибутку на одиницю коштів, інвестованих у активи. У 2024 році цей

показник збільшився на 8,33% порівняно з 2022 роком і становив 0,13 грн прибутку на одиницю активів, що свідчить про покращення ефективності використання інвестованих ресурсів.

Рентабельність власного капіталу відображає чистий прибуток, що припадає на одиницю власного капіталу. У 2024 році рентабельність власного капіталу зросла на 46,88% порівняно з 2022 роком і становила 0,47 грн чистого прибутку на одиницю власного капіталу.

Рентабельність виробничих фондів показала значне зростання — на 192,41%, досягнувши 2,31 грн чистого прибутку на одиницю вартості виробничих фондів у 2024 році, порівняно з 0,79 грн у 2022 році.

Рентабельність реалізованої продукції за прибутком від реалізації у 2024 році становила 0,25 грн на одиницю виручки, що перевищує показник 2022 року на 525%. Рентабельність реалізованої продукції за прибутком від операційної діяльності зросла до 0,11 грн на одиницю виручки у 2024 році, що на 57,14% більше, ніж у 2022 році. Це свідчить про підвищення частки чистого прибутку від операційної діяльності на одиницю виручки.

У 2024 році чистий прибуток на одиницю виручки становив 0,08 грн, що вдвічі перевищує показник 2022 року. Рентабельність реалізованої продукції за чистим прибутком підвищилась із 0,04 грн у 2022 році до 0,08 грн у 2024 році.

Період окупності капіталу, який характеризує термін, за який інвестовані в активи кошти будуть відшкодовані чистим прибутком, у 2024 році скоротився на 17,2 % порівняно з 2022 роком і становив 7,75 днів.

Важливим елементом фінансового аналізу є визначення порогу рентабельності та запасу фінансової стійкості, що дозволяє об'єктивно оцінити ефективність фінансової діяльності підприємства та приймати обґрунтовані управлінські рішення.

Розрахунок порогу рентабельності ТОВ ПТП «Промислові гази» за 2022–2024 роки проведено на основі даних табл. 2.20.

Згідно з даними табл. 2.20, у 2022 році ТОВ ПТП «Промислові гази» необхідно було реалізувати продукцію на суму 170 225,0 тис. грн для повного

покриття всіх витрат. Фактична виручка підприємства становила 111 621 тис. грн, що забезпечило запас фінансової стійкості у розмірі -58 604,0 тис. грн, або -52,5 %. Такий від'ємний показник свідчить про недостатній рівень фінансової стійкості підприємства у цей період.

Таблиця 2.20

**Розрахунок порогу рентабельності ТОВ ПТП «Промислові газы»
за 2022-2024 рр.**

Показники	Період			Абсолютне відхилення (+, -)		
	2022	2023	2024	2023/ 2022	2024/ 2023	2024/ 2022
Виручка від реалізації, тис. грн.	111621	75854	64063	-35767	-11791	-47558
Маржинальний дохід тис. грн.	4775	6414	15717	1639	9303	10942
Умовно-постійні витрати, тис. грн.	6809	6943	9438	134	2495	2629
Поріг рентабельності (ПР), тис. грн.	170225,0	86787,5	37752	-83437,5	-49035,5	-132473
Коефіцієнт маржинального доходу (КМД)	0,04	0,08	0,25	0,04	0,17	0,21
Запас фінансової стійкості (ЗФС), тис. грн.	-58604,0	-10933,5	26311	47670,5	37244,5	84915,0
Запас фінансової стійкості (ЗФС), %	-52,50	-14,40	41,07	38,10	55,47	93,57

У 2023 році для повного покриття всіх витрат ТОВ ПТП «Промислові газы» необхідно було реалізувати продукцію на суму 86 787,5 тис. грн. За такого обсягу виручки рентабельність дорівнює нулю. Фактична виручка склала 75 854 тис. грн, що на 10 933,5 тис. грн, або на 14,4%, менше порогу рентабельності. Це означає, що для досягнення нульової рентабельності виручку потрібно збільшити ще на 14,4%. Порівняно з 2022 роком запас фінансової стійкості у 2023 році зріс на 47 670,5 тис. грн в абсолютному вираженні і на 38,1% у відносному.

У 2024 році поріг рентабельності складав 37 752 тис. грн, тобто саме таку суму продукції потрібно реалізувати для покриття всіх витрат. Фактична виручка підприємства досягла 64 063 тис. грн, що забезпечило запас фінансової стійкості у розмірі 26 311 тис. грн, або 41,07%. У порівнянні з 2022 роком запас фінансової

стійкості у 2024 році збільшився на 84 915 тис. грн в абсолютному вираженні та на 93,57% у відносному.

Динаміка порогу рентабельності та запасу фінансової стійкості ТОВ ПТП «Промислові гази» за 2022–2024 роки представлена на рис. 2.6.

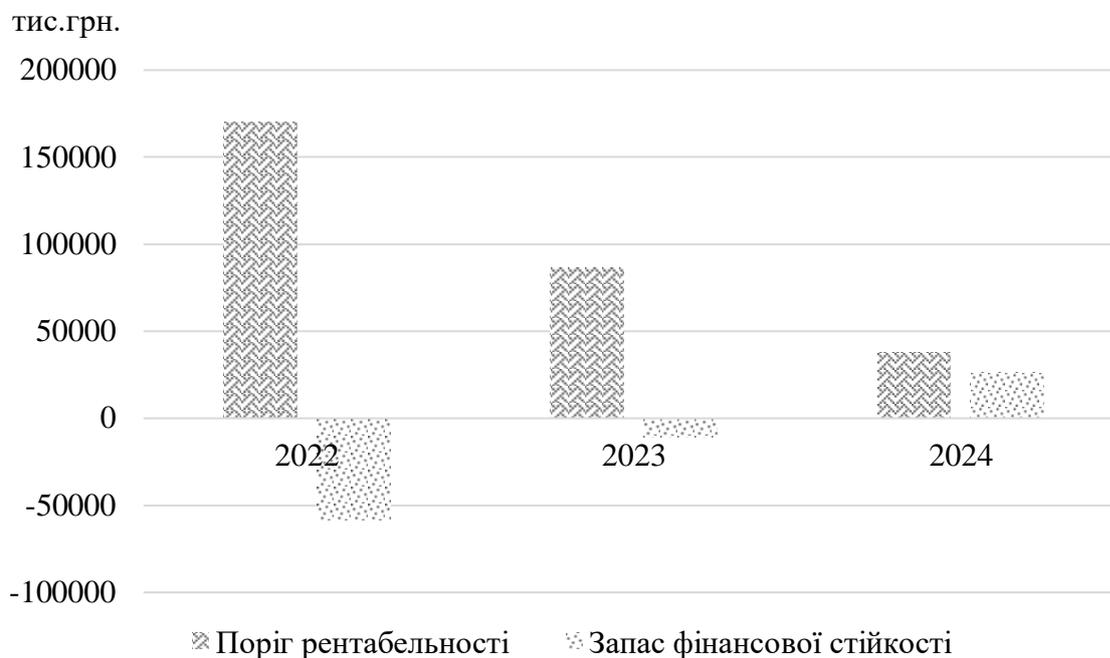

Рис. 2.7. Динаміка порогу рентабельності та запасу фінансової стійкості ТОВ ПТП «Промислові гази» за 2022-2024 роки

У 2024 році поріг рентабельності ТОВ ПТП «Промислові гази» становив 37 752 тис. грн. Протягом 2022–2024 років поріг рентабельності поступово знижувався: з 170 225 тис. грн у 2022 році до 37 752 тис. грн у 2024 році. Водночас запас фінансової стійкості демонстрував позитивну динаміку, збільшившись із - 58 604 тис. грн у 2022 році до 26 311 тис. грн у 2024 році.

Таким чином, проведений аналіз ефективності управління фінансовими ресурсами ТОВ ПТП «Промислові гази» за 2022–2024 роки свідчить про нестабільність основних фінансових показників підприємства. Дебіторська та кредиторська заборгованість характеризується значними коливаннями: у 2023 році дебіторська заборгованість зменшилась, а у 2024 році значно зросла. Переважну частку в структурі дебіторської заборгованості складають розрахунки за товари, роботи та послуги. Кредиторська заборгованість протягом аналізованого періоду перевищувала дебіторську, що свідчить про залежність підприємства від зовнішніх

джерел фінансування.

Власний капітал підприємства у 2022–2024 роках був нижчим за залучені кошти, що збільшувало фінансовий ризик і ставило під загрозу платоспроможність. Розраховані показники фінансової стійкості свідчать про кризовий стан підприємства протягом аналізованого періоду. Інтегральні показники фінансової стійкості підтвердили незадовільний рівень платоспроможності та фінансової незалежності.

Ліквідність балансу підприємства також має нестійку тенденцію. У 2023 році коефіцієнти покриття та швидкої ліквідності знизилися, проте у 2024 році спостерігалось їхнє зростання, що свідчить про певне покращення платіжних можливостей.

Аналіз ділової активності показав зменшення оборотності капіталу та збільшення тривалості операційного та фінансового циклів, що вказує на зниження ефективності використання фінансових ресурсів. Темпи приросту активів та виручки від реалізації не завжди відповідали «золотому правилу економіки підприємства», що свідчить про неефективне управління ресурсами.

Розрахунки рентабельності та порогу фінансової стійкості демонструють, що підприємство у 2024 році покращило показники прибутковості та запасу фінансової стійкості порівняно з 2022 роком. Зокрема, поріг рентабельності знизився, а запас фінансової стійкості значно зріс, що свідчить про потенціал для підвищення ефективності діяльності.

Отже, ТОВ ПТГ «Промислові газ» має проблеми з фінансовою стабільністю та ефективністю використання ресурсів, однак спостерігається позитивна динаміка покращення ліквідності та фінансової стійкості, що створює передумови для подальшого стабілізуючого розвитку підприємства.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ТОВ ПТП «ПРОМИСЛОВІ ГАЗИ»

3.1 Напрями вдосконалення структури фінансових ресурсів ТОВ ПТП «Промислові газы»

Економічна самостійність підприємства в умовах сучасного господарювання значною мірою визначається обсягом та структурними характеристиками його капіталу. Під структурою капіталу доцільно розуміти співвідношення всіх форм власних і залучених фінансових ресурсів, що використовуються підприємством для забезпечення фінансування активів у процесі здійснення господарської діяльності. Водночас для стабільного та результативного функціонування підприємства важливим є формування такої структури капіталу, яка відповідала б критеріям оптимальності.

Оптимальна структура капіталу передбачає досягнення раціонального співвідношення між власними та позиковими коштами, за якого забезпечується баланс між рівнем рентабельності та фінансовою стійкістю підприємства. У цьому контексті важливим є не лише визначення доцільної частки залученого капіталу у загальному обсязі фінансових ресурсів, але й створення умов для ефективного поєднання активів у грошовій та негрошовій формах. Такий підхід дозволяє забезпечити збалансоване використання фінансових важелів як у структурі капіталу, так і в структурі активів [37].

Дотримання зазначених умов є необхідною передумовою одночасного зростання рентабельності власного капіталу та підтримання належного рівня фінансової стійкості підприємства. Натомість втрата контролю хоча б над одним із ключових фінансових важелів може призвести до погіршення фінансового стану, викривлення результатів оцінки ефективності діяльності та формування хибного уявлення про високий рівень рентабельності за наявності дефіциту платіжних ресурсів.

Таким чином, активи підприємства характеризують його майно з позиції форми існування, тоді як капітал відображає це ж майно з погляду економічного змісту. Капітал підприємства формується за рахунок власних та залучених фінансових ресурсів, що у загальному вигляді може бути представлено відповідним рівнянням:

$$K(MЗ) = BK + PK \quad (3.1)$$

У 2024 році на ТОВ ПТП «Промислові газы» структура капіталу була відображена рівнянням:

$$41169 \text{ тис. грн.} = -11389 \text{ тис. грн.} + 52558 \text{ тис. грн.} \quad (3.2)$$

Загальний обсяг капіталу підприємства, який характеризує майно за змістом, становив 41 169 тис. грн. При цьому величина власного капіталу мала від'ємне значення і дорівнювала –11 389 тис. грн., тоді як обсяг позикового капіталу складав 52 558 тис. грн. Така структура свідчить про суттєву залежність підприємства від залучених джерел фінансування.

Майно підприємства функціонує як у грошовій, так і в матеріальній формі, що зумовлює поділ активів на фінансові та реальні. Відповідно, загальний склад активів підприємства може бути поданий у вигляді рівняння, яке відображає співвідношення між цими двома складовими:

$$A(MФ) = AФ + AP \quad (3.3)$$

До фінансових активів належать грошові кошти та їх еквіваленти в національній і іноземній валюті, що знаходяться в касі або на рахунках у банках, поточні фінансові інвестиції, а також інші оборотні активи, представлені у грошовій формі або такі, що характеризуються високим рівнем ліквідності. У 2024 р. склад капіталу ТОВ ПТП «Промислові газы» (майно за змістом) становив 41 169 тис. грн., де власний капітал дорівнював -11 389 тис. грн., а позиковий – 52 558 тис. грн.

До складу реальних активів належать як необоротні активи підприємства, так і окремі елементи оборотних активів, що безпосередньо задіяні у виробничо-господарському процесі. Зокрема, до них відносяться виробничі запаси, обсяги незавершеного виробництва, залишки готової продукції та товарів, витрати

майбутніх періодів, а також інші види запасів. Крім того, у складі реальних активів доцільно враховувати всю суму дебіторської заборгованості підприємства, включаючи видані аванси, оскільки вона відображає вкладення коштів у розрахунки з контрагентами.

У 2024 році структура активів ТОВ ПТП «Промислові газы» була формалізована рівнянням (3.4), яке відображає співвідношення між фінансовими та реальними складовими майна підприємства:

$$41169 \text{ тис. грн.} = 1198 \text{ тис. грн.} + 39971 \text{ тис. грн.} \quad (3.4)$$

У 2024 році загальна вартість активів ТОВ ПТП «Промислові газы», які характеризують майно підприємства за формою, становила 41 169 тис. грн. У структурі активів частка фінансових активів була незначною та дорівнювала 1 198 тис. грн., тоді як основний обсяг майна припадав на реальні активи, сума яких склала 39 971 тис. грн. Така структура активів свідчить про переважання матеріально-речових та розрахункових елементів у майні підприємства.

Наведений розподіл відображає обсяг активів, що можуть бути безпосередньо використані як платіжні засоби на певний момент часу, тобто активів, представлених у грошовій формі або таких, що мають високий рівень ліквідності. Саме фінансові активи визначають поточні платіжні можливості підприємства та його здатність виконувати короткострокові зобов'язання.

Враховуючи, що майно підприємства є єдиним за своєю економічною сутністю, але розглядається з різних позицій — за формою та за змістом, а також з урахуванням тотожності активів і капіталу, доцільно подати відповідне співвідношення у вигляді рівняння:

$$МФ = МЗ = АФ + АР = ВК + ПК \quad (3.5)$$

Після підстановки фактичних значень показників діяльності ТОВ ПТП «Промислові газы» за 2024 рік у рівняння (3.5) отримаємо відповідний аналітичний вираз, який подано у формулі:

$$41169 = 41169 = 1198 + 39971 = -11389 + 52558 \text{ (тис.грн.)} \quad (3.6)$$

Отримані результати підтверджують, що вартість майна підприємства, розглянутого за формою його існування, повністю відповідає вартості майна за

економічним змістом і у 2024 році становила 41 169 тис. грн. Це свідчить про балансову узгодженість показників активів і капіталу підприємства та коректність проведених розрахунків.

У практиці фінансового менеджменту з метою раціоналізації структури капіталу застосовуються так звані структурні показники, що базуються на механізмі левериджу. Сутність левериджу полягає в тому, що навіть незначні зміни окремих факторів можуть спричинити істотні коливання підсумкових фінансових результатів діяльності підприємства [36].

У межах аналізу структури капіталу ключове значення має фінансовий леверидж, який відображає співвідношення між позиковими та власними джерелами фінансування. Його використання дає змогу оцінити вплив залученого капіталу на рівень фінансової рентабельності підприємства. Ефект фінансового левериджу проявляється у зростанні рентабельності власного капіталу за рахунок використання позикових коштів за умови перевищення доходності активів над вартістю залучених ресурсів.

Разом із тим можливості застосування фінансового левериджу не є необмеженими. Це зумовлено тим, що активи підприємства одночасно виконують функцію забезпечення платоспроможності та формуються як за рахунок власного, так і за рахунок позикового капіталу. Надмірна залежність від залучених ресурсів може негативно вплинути на фінансову стійкість підприємства та підвищити ризик втрати платоспроможності [51].

Отже, досягнення оптимального рівня рентабельності власного капіталу потребує комплексного підходу, який передбачає не лише визначення доцільного співвідношення між власними та позиковими коштами, але й формування збалансованої структури активів. Оптимальне поєднання фінансових і реальних активів дозволяє ефективно використовувати фінансові важелі як у структурі капіталу, так і в структурі майна підприємства.

Слід зауважити, що фінансова стійкість підприємства досягається за умови узгодженого дотримання співвідношень фінансового левериджу як у структурі капіталу, так і у структурі активів. Вказані залежності можуть бути подані у

формалізованому вигляді за допомогою системи рівнянь (3.7–3.9), які відображають взаємозв'язок між джерелами фінансування та напрямками розміщення фінансових ресурсів:

$$\text{ФЛК} = \text{ФЛА} \quad (3.7)$$

$$\text{ФЛК} = \text{ПК} / \text{ВК} \quad (3.8)$$

$$\text{ФЛА} = \text{АФ} / \text{АР} \quad (3.9)$$

де ФЛК – фінансовий леверидж у структурі капіталу;

ФЛА – фінансовий леверидж у структурі активів.

У зазначених формулах фінансовий леверидж у структурі капіталу характеризує співвідношення між позиковими та власними джерелами формування ресурсів, тоді як фінансовий леверидж у структурі активів відображає пропорції між фінансовими та реальними активами підприємства.

Таким чином, застосування фінансового левериджу як інструменту оптимізації структури капіталу потребує комплексного підходу, що передбачає обов'язкове врахування впливу левериджу не лише в частині формування капіталу, а й у процесі структурування активів. Саме взаємодія цих складових визначає рівень рентабельності власного капіталу та здатність підприємства своєчасно виконувати свої платіжні зобов'язання.

Після підстановки фактичних значень показників у систему рівнянь (3.7–3.9) встановлено, що у 2024 році фінансовий леверидж у структурі капіталу ТОВ ПТП «Промислові газы» становив –4,61, тоді як значення фінансового левериджу у структурі активів дорівнювало 0,03. Отримані результати свідчать про невиконання умови рівності (3.7), оскільки показник фінансового левериджу у структурі капіталу є істотно нижчим за відповідний показник у структурі активів. Це вказує на дисбаланс між джерелами формування капіталу та напрямками його розміщення у майні підприємства.

Оптимізація структури капіталу шляхом коригування питомої ваги окремих джерел фінансування передбачає, передусім, перегляд співвідношення складових позикового капіталу. Зокрема, доцільним є збільшення частки довгострокових зобов'язань одночасно зі зменшенням частки короткострокових позик, що дозволяє

знизити рівень фінансових ризиків і покращити платоспроможність підприємства.

Зростання частки власного капіталу, за інших незмінних умов, призводить до скорочення залежності від залучених коштів і, відповідно, сприяє зміцненню фінансового стану підприємства. За наявності достатнього обсягу власних ресурсів, особливо у грошовій формі, підприємство має більше можливостей своєчасно виконувати свої боргові зобов'язання та підтримувати належний рівень фінансової стійкості.

Узагальнюючи отримані результати, можна зробити висновок, що оптимізація структури капіталу ТОВ ПТП «Промислові газы» повинна бути спрямована на збільшення частки власного капіталу, зменшення залежності від короткострокових зобов'язань та формування більш збалансованої структури активів. Реалізація зазначених заходів сприятиме зміцненню фінансової стійкості підприємства, підвищенню його платоспроможності та створенню передумов для зростання рентабельності власного капіталу в майбутніх періодах.

Однією з ключових проблем у діяльності ТОВ ПТП «Промислові газы» є недостатній рівень фінансової стійкості, що проявляється, зокрема, у низьких значеннях показників автономії та маневреності. Основною причиною такої ситуації є дефіцит власного капіталу, який не забезпечує повноцінного фінансування господарської діяльності підприємства. У зв'язку з цим питання раціоналізації структури капіталу набуває особливої актуальності не лише для досліджуваного підприємства, а й для більшості суб'єктів господарювання в сучасних умовах.

Оптимізація структури капіталу передбачає формування такого співвідношення між власними та залученими фінансовими ресурсами, за якого досягається баланс між рівнем прибутковості та фінансовою стійкістю підприємства. Саме така пропорційність дозволяє мінімізувати фінансові ризики та створити умови для стабільного розвитку в довгостроковій перспективі.

Реінвестування прибутку є одним із найбільш ефективних інструментів зміцнення фінансової стійкості підприємства, оскільки сприяє зростанню власного капіталу та зниженню загальної вартості фінансових ресурсів. Використання

внутрішніх джерел фінансування дозволяє уникнути додаткових витрат, пов'язаних із залученням позикових коштів, які, як правило, супроводжуються високими відсотковими ставками [27].

У зв'язку з цим для ТОВ ПТП «Промислові гази» особливого значення набуває формування ефективної цінової політики та активна робота з розширення ринків збуту. Реалізація зазначених заходів сприятиме зростанню обсягів надання послуг і, відповідно, збільшенню прибутку підприємства, підвищенню рівня рентабельності та прискоренню обороту капіталу. Водночас слід враховувати, що нераціональна цінова політика може нівелювати позитивний ефект від зростання обсягів реалізації та розширення ринкової присутності, що потребує зваженого підходу до формування цінових рішень.

З метою недопущення фінансової неплатоспроможності ТОВ ПТП «Промислові гази» доцільним є проведення оцінки можливостей рефінансування дебіторської заборгованості як одного з інструментів підвищення ліквідності. Перетворення дебіторської заборгованості у грошові кошти дозволяє підприємству оперативного поповнювати обігові ресурси та зменшувати ризики виникнення дефіциту платіжних засобів. Одним із можливих механізмів такої трансформації є використання форфейтингу.

Форфейтинг передбачає заміну комерційного кредиту банківським шляхом продажу боргових зобов'язань, оформлених оборотними фінансовими інструментами, фінансовій установі. Особливістю даної операції є те, що банк приймає на себе ризик неплатоспроможності боржника та відмовляється від права зворотної вимоги до підприємства-продавця у разі невиконання зобов'язань покупцем. Таким чином, підприємство отримує грошові кошти незалежно від подальшої платіжної поведінки дебітора.

Водночас з метою компенсації можливих фінансових втрат банк застосовує дисконт до номінальної вартості боргу. Розмір цього дисконту фактично визначає вартість рефінансування дебіторської заборгованості за допомогою форфейтингу та має бути врахований підприємством при прийнятті управлінського рішення щодо доцільності використання даного інструменту [30].

Застосування механізму форфейтингу може забезпечити ТОВ ПТП «Промислові газы» низку суттєвих переваг у процесі управління дебіторською заборгованістю та ліквідністю, зокрема:

- оперативне надходження грошових коштів одразу після надання послуг, що сприятиме підвищенню рівня ліквідності та платоспроможності підприємства;
- стабільність фінансових умов, оскільки під час обліку векселів використовується фіксована дисконтна ставка, розмір якої не змінюється протягом усього періоду фінансування незалежно від коливань на ринку капіталу;
- усунення кредитних ризиків, адже передача боргових вимог здійснюється на безповоротній основі, без можливості зворотної вимоги з боку форфейтера;
- скорочення адміністративних витрат, пов'язаних з контролем, обліком і стягненням дебіторської заборгованості;
- спрощення документообігу та прискорення фінансових операцій, що зменшує часові витрати на оформлення відповідних угод.

Використання форфейтингу в діяльності ТОВ ПТП «Промислові газы» створює низку переваг у сфері управління фінансовими ресурсами, а саме:

- швидке перетворення дебіторської заборгованості в грошові кошти, що забезпечує підвищення поточної ліквідності та зменшення ризику касових розривів;
- передбачуваність фінансових витрат, оскільки при обліку векселів застосовується фіксований розмір дисконту, який не залежить від змін відсоткових ставок на фінансовому ринку;
- повна передача кредитного ризику фінансовій установі, адже реалізація боргових вимог здійснюється без права регресу до підприємства;
- зменшення організаційних і фінансових витрат, пов'язаних із супроводом, контролем та стягненням дебіторської заборгованості;
- мінімізація бюрократичних процедур і швидке оформлення угод, що підвищує оперативність фінансових рішень.

Для забезпечення результативності операцій рефінансування в системі управління фінансовими ресурсами ТОВ ПТП «Промислові газы» доцільно дотримуватися низки базових принципів. По-перше, сукупні витрати, пов'язані з

рефінансуванням, не повинні перевищувати очікуваний фінансовий ефект від використання вивільнених грошових коштів у господарському обороті підприємства. По-друге, вартість рефінансування має бути нижчою за витрати на залучення короткострокових кредитів, які могли б використовуватися для підтримання платоспроможності до моменту інкасації дебіторської заборгованості. По-третє, витрати на проведення таких операцій не повинні перевищувати можливі інфляційні втрати, що виникають у разі відтермінування надходження платежів.

3.2 Економічне обґрунтування основних методів підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами ТОВ ПТП «Промислові газы»

Ефективність управління фінансовими ресурсами підприємства безпосередньо залежить від обґрунтованості застосованих управлінських рішень та їх економічної доцільності. Для ТОВ ПТП «Промислові газы», з урахуванням виявлених проблем фінансової стійкості, дефіциту власного капіталу та низького рівня ліквідності, особливо актуальним є впровадження комплексу заходів, спрямованих на оптимізацію структури капіталу, прискорення обороту коштів і підвищення рентабельності діяльності.

Першочерговим напрямом підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами є оптимізація структури капіталу. Збільшення частки власного капіталу за рахунок капіталізації прибутку дозволяє зменшити залежність підприємства від позикових джерел фінансування та знизити фінансові ризики. Реінвестування прибутку є економічно доцільним, оскільки не супроводжується витратами на обслуговування залученого капіталу, на відміну від кредитних ресурсів, що потребують сплати відсотків. Це, у свою чергу, сприяє зменшенню середньозваженої вартості капіталу та зміцненню фінансової стійкості підприємства [10].

Другим важливим методом підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами є вдосконалення управління дебіторською заборгованістю шляхом застосування механізмів її рефінансування, зокрема форфейтингу. Використання

даного інструменту дозволяє трансформувати дебіторську заборгованість у грошові кошти без ризику регресу, що позитивно впливає на ліквідність і платоспроможність підприємства. Незважаючи на наявність витрат у вигляді дисконту, економічний ефект від своєчасного залучення грошових коштів може перевищувати втрати від затримки платежів або інфляційного знецінення дебіторської заборгованості.

Вагоме значення для підвищення ефективності використання фінансових ресурсів має також формування обґрунтованої цінової політики та розширення ринків збуту. Зростання обсягів реалізації послуг сприяє збільшенню доходів і прибутку підприємства, підвищенню рівня рентабельності та прискоренню оборотності капіталу. За умови одночасного контролю за витратами це дозволяє досягти зниження собівартості та підвищення фінансових результатів діяльності [33].

Прогнозні показники фінансових результатів діяльності ТОВ «Промислові газы» наведені в додатку Ж. Згідно з прогнозом, очікується скорочення чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на 23 779 тис. грн. Водночас прогнозується зростання прибутку від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на 4 156,5 тис. грн порівняно з 2024 роком.

Позитивною тенденцією є також підвищення рівня рентабельності діяльності підприємства. Зокрема, рентабельність продажу прогнозується на рівні 15,61 %, а рентабельність витрат – 17,20 %. Крім того, очікується зниження витрат на 1 грн реалізованої продукції на 0,06 грн, що свідчить про покращення ефективності використання ресурсів та оптимізацію витратної складової діяльності підприємства.

Прогнозні показники фінансових результатів ТОВ ПТГ «Промислові газы» свідчать про потенціал підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами. Очікуване зростання прибутку від реалізації, підвищення рівня рентабельності продажу та зниження витрат на одиницю продукції підтверджують доцільність запропонованих заходів. Незважаючи на прогнозоване скорочення чистого доходу, покращення показників ефективності діяльності свідчить про більш раціональне використання фінансових ресурсів.

На основі побудови комплексної економіко-фінансової моделі було здійснено визначення оптимальної структури фінансових ресурсів підприємства на прикладі

ТОВ ПТП «Промислові газы» з урахуванням прогнозних показників його діяльності у за прогнозом. Результати розрахунків наведено в табл. 3.1. У процесі моделювання використано значення відсоткової ставки за кредитними ресурсами на рівні 27 %, що відповідає поточним умовам залучення позикового капіталу.

Таблиця 3.1

Розрахунок оптимальної структури капіталу ТОВ ПТП «Промислові газы»

Показник	Частка позикового капіталу		
	30 %	50 %	80 %
1	2	3	4
Капітал разом, тис. грн.	42350	42350	42350
Власний капітал, тис. грн.	29645	21175	8470
Позиковий капітал, тис. грн.	12705	21175	33880
Загальна потреба в капіталі	1	1	1
Податковий коректор	0,82	0,82	0,82
Рівень ставки за кредит з урахуванням податкового коректора	0,2214	0,2214	0,2214
Рівень передбачених дивідендних виплат	0	0	0
Вартість власного капіталу, тис. грн.	0	0	0
Вартість позикового капіталу, тис. грн.	28,13	46,88	75,01
Середньозважена вартість капіталу, тис. грн.	3573,9	9926,8	25413,4

Для обґрунтування отриманих результатів також було використано прогнозний баланс ТОВ ПТП «Промислові газы», який подано в додатку ІІ. Застосування комплексного підходу дозволило оцінити можливі варіанти формування фінансових ресурсів та визначити найбільш доцільну структуру капіталу з позицій забезпечення фінансової стійкості та ефективності діяльності підприємства.

За результатами проведених розрахунків за критерієм мінімізації середньозваженої вартості капіталу встановлено, що найбільш економічно доцільним є перший варіант структури фінансових ресурсів підприємства. За даного варіанту оптимальне співвідношення між власним і позиковим капіталом становить 30:70. При цьому середньозважена вартість капіталу досягає мінімального значення і складає 3 573,9 тис. грн. Обсяг власного капіталу за обраною структурою дорівнює 29 645 тис. грн, тоді як сума позикового капіталу становить 12 705 тис. грн.

З метою реалізації запропонованої структури капіталу доцільним є вдосконалення процесу формування власних фінансових ресурсів підприємства. Основними напрямками структуризації власного капіталу слід визначити збільшення

статутного капіталу, залучення додаткового капіталу, а також нарощування обсягів нерозподіленого прибутку. Варто зазначити, що у 2024 році ТОВ ПТП «Промислові газу» не використовувало можливості формування додаткового капіталу, що обмежувало потенціал зміцнення фінансової стійкості підприємства.

Для досягнення оптимальної структури власного капіталу підприємству необхідно впровадити комплекс заходів, спрямованих на активізацію використання додаткового капіталу та його подальше спрямування на збільшення статутного капіталу. Реалізація зазначених заходів сприятиме розширенню напрямів господарської діяльності підприємства, диверсифікації джерел доходів та, як наслідок, підвищенню рівня прибутковості і фінансової стабільності ТОВ ПТП «Промислові газу».

Застосування механізму фінансового левериджу дозволяє обґрунтувати таку структуру капіталу підприємства, за якої досягається максимальний рівень рентабельності власного капіталу. Крім того, встановлене співвідношення між власним і позиковим капіталом на рівні 30:70 потенційно забезпечує ТОВ ПТП «Промислові газу» вищий рівень фінансової стійкості порівняно з поточним станом структури фінансових ресурсів.

З метою підтвердження зазначеного припущення було здійснено розрахунок окремих показників фінансової стійкості підприємства, отримані результати систематизовано та подано в табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Прогнозні показники фінансової стійкості ТОВ ПТП «Промислові газу»

Показник	Нормативне значення	Фактичне значення	Оптимізоване значення
Коефіцієнт автономії	> 0,5	-0,28	0,70
Коефіцієнт фінансової залежності	< 0,5	-3,61	1,43
Коефіцієнт фінансового ризику	< 0,5	-4,61	0,43
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,2-0,5	1,03	0,97
Коефіцієнт забезпеченості запасів власним капіталом	0,6-0,8	-5,11	8,23

Таким чином, результати розрахунків окремих показників фінансової стійкості, що залежать від співвідношення власного та позикового капіталу,

свідчать про суттєве покращення їх значень за умови оптимізації структури сукупного капіталу підприємства у пропорції 30:70. Отримані показники значно перевищують їх фактичний рівень, а такі ключові коефіцієнти, як коефіцієнт автономії та коефіцієнт фінансового ризику, досягають нормативних значень, що підтверджує доцільність запропонованої структури капіталу.

Виходячи з мети формування оптимальної структури капіталу за критерієм забезпечення фінансової стійкості, доцільно здійснювати не лише розрахунок фінансових важелів у розрізі фінансової та майнової складових, але й проводити порівняльний аналіз отриманих результатів. Такий підхід дозволяє комплексно оцінити збалансованість джерел фінансування та напрямів використання капіталу.

Для формування обґрунтованого висновку щодо правильності побудови як фінансової, так і майнової структури капіталу підприємства необхідним є подальше визначення та аналіз системи показників платоспроможності, які характеризують здатність підприємства своєчасно та в повному обсязі виконувати свої зобов'язання.

Для формування обґрунтованого висновку щодо коректності побудови як майнової, так і фінансової структури капіталу підприємства доцільним є використання системи показників платоспроможності. Саме ці показники дозволяють оцінити здатність підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання та забезпечувати фінансову рівновагу в короткостроковому періоді.

У процесі оцінювання оптимальної цільової структури капіталу з позиції рівня грошового забезпечення зобов'язань ключове значення в групі показників платоспроможності належить коефіцієнту абсолютної платоспроможності. Даний показник є домінантним, оскільки відображає найліквіднішу частину активів підприємства.

Коефіцієнт абсолютної платоспроможності характеризує ступінь покриття поточних зобов'язань підприємства наявними на певну дату готовими платіжними засобами, тобто грошовими коштами та їх еквівалентами. Його значення дає змогу оцінити реальні можливості підприємства щодо негайного погашення короткострокових боргів без залучення додаткових джерел фінансування.

Розрахунок коефіцієнта абсолютної платоспроможності підприємства ($K_{\text{ап}}$) здійснюється відповідно до формули:

$$K_{\text{ап}} = \frac{\text{ГК} + \text{ФІ}}{\text{ПЗ}}, \quad (3.10)$$

де ГК – грошові кошти та їх еквіваленти в національній і іноземній валюті;

ФІ – поточні фінансові інвестиції;

ПЗ – сума поточних зобов'язань підприємства.

Застосування даного показника дає змогу оцінити відповідність частки активів, представлених у грошовій формі, встановленим нормативним вимогам. Коефіцієнт абсолютної платоспроможності відображає здатність підприємства негайно погасити свої короткострокові зобов'язання за рахунок наявних найбільш ліквідних активів. Вважається, що мінімально допустиме значення цього показника становить близько 0,2, тоді як його верхня межа перебуває на рівні 0,5.

Саме на основі розрахунку цього показника уможлиблюється здійснення оцінки відповідності розміру частки майна підприємства в грошовій формі певним нормативним значенням. Мінімальне значення показника становить приблизно 0,2, а максимальне – 0,5, за формулою:

$$0,2 \leq K_{\text{ап}} \leq 0,5 \quad (3.11)$$

З урахуванням визначених граничних значень коефіцієнта платоспроможності доцільним є встановлення інтервалу величини майна підприємства, представленого у грошовій формі, який є найбільш сприятливим з позиції забезпечення ефективності господарської діяльності. Такий підхід дозволяє поєднати вимоги платоспроможності з необхідністю раціонального використання фінансових ресурсів.

У результаті виконання відповідних математичних перетворень та узагальнення нормативних обмежень отримано нерівність (3.12), яка відображає допустимі межі обсягу грошових активів підприємства та може використовуватися як орієнтир при формуванні оптимальної структури активів.

$$0,2 \leq \frac{\text{ГК} + \text{ФІ}}{\text{ПЗ}} \leq 0,5 \quad (3.12)$$

тобто:

$$ПЗ \times 0,2 \leq GK + ФІ \leq ПЗ \times 0,5 \quad (3.13)$$

Отримана нерівність дозволяє здійснити оцінку рівня оптимальності забезпечення підприємства грошовими коштами та їх еквівалентами з позиції підтримання належної платоспроможності. Вона відображає допустимі межі обсягу ліквідних активів, за яких забезпечується баланс між фінансовою стійкістю та ефективністю використання ресурсів.

Для ТОВ ПТП «Промислові газы» зазначена нерівність матиме такий вигляд:

$$12705 \text{ тис. грн.} \times 0,2 \leq 3000 \text{ тис. грн.} \leq 12705 \text{ тис. грн.} \times 0,5$$

$$2541 \text{ тис. грн.} \leq 3000 \text{ тис. грн.} \leq 6352,5 \text{ тис. грн.}$$

Отримані результати свідчать про те, що встановлена нерівність виконується. За таких умов доцільним є підтримання обсягу грошових коштів підприємства на досягнутому рівні та недопущення його зменшення. Зокрема, скорочення суми грошових коштів більш ніж на 459 тис. грн (3 000 тис. грн – 2 541 тис. грн) може негативно вплинути на платоспроможність підприємства.

Підтримання зазначеного рівня ліквідних активів є необхідною умовою для забезпечення здатності ТОВ ПТП «Промислові газы» своєчасно та в повному обсязі виконувати поточні зобов'язання у разі пред'явлення вимог з боку кредиторів.

З метою дослідження взаємозв'язку між показниками ліквідності та фінансової стійкості підприємства доцільно побудувати економетричну модель залежності коефіцієнта поточної ліквідності від ключових фінансових факторів. Як результативний показник у моделі обрано коефіцієнт поточної ліквідності, тоді як змінними, що впливають на його значення, визначено коефіцієнт автономії підприємства та коефіцієнт концентрації позикового капіталу.

Економетрична модель являє собою регресійне рівняння, сформоване на основі емпіричних даних спостережень, за допомогою якого кількісно описується взаємозв'язок між окремими економічними показниками. Таке рівняння дозволяє виявити характер і силу впливу факторних змінних на результативний показник та використовується для аналізу й прогнозування економічних процесів.

Для побудови зазначеної моделі використано статистичні дані ТОВ ПТП

«Промислові гази» за період 2017–2024 років, які систематизовано та подано в табл. 3.3. Залучення ретроспективної інформації дає змогу оцінити характер і ступінь впливу показників фінансової стійкості на рівень поточної ліквідності підприємства.

Таблиця 3.3

**Вихідна інформація ТОВ ПТП «Промислові гази» за 2017–2024 рр.,
використана для формування економетричної моделі**

Рік	Коефіцієнт поточної ліквідності (y)	Коефіцієнт автономії (x ₁)	Коефіцієнт концентрації позикового капіталу (x ₂)
2017	1,08	0,11	0,89
2018	1,00	0,06	0,94
2019	0,92	-0,06	1,06
2020	0,76	-0,30	1,30
2021	0,75	-0,32	1,32
2022	0,74	-0,33	1,33
2023	0,68	-0,46	1,46
2024	0,78	-0,28	1,28

Динамічні зміни коефіцієнта поточної ліквідності ТОВ ПТП «Промислові гази» протягом 2017–2024 років відображено на рис. 3.1.

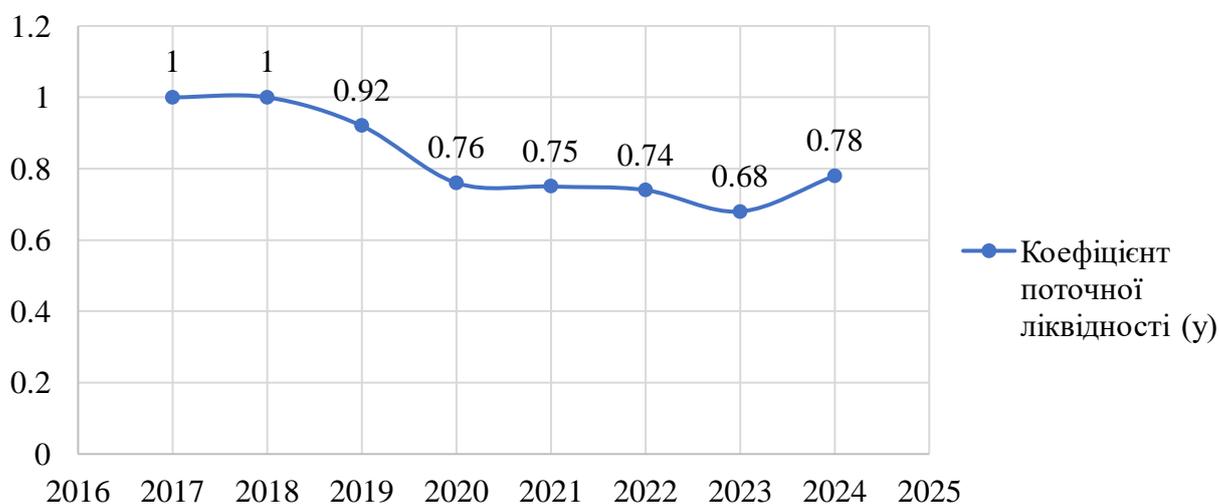

Рис. 3.1. Динаміка коефіцієнта поточної ліквідності ТОВ ПТП «Промислові гази» за 2017-2024 роки

Упродовж 2017–2023 років коефіцієнт поточної ліквідності ТОВ ПТП «Промислові гази» характеризувався стійкою тенденцією до зниження: його значення скоротилося з 1,08 на початку досліджуваного періоду до 0,68 у 2023 році. Водночас у 2024 році, порівняно з попереднім роком, спостерігалось певне покращення показника — коефіцієнт поточної ліквідності зріс з 0,68 до 0,78.

За результатами обробки статистичних даних, наведених у табл. 3.3, було сформовано економетричну модель залежності коефіцієнта поточної ліквідності від коефіцієнта автономії підприємства, яка має вигляд рівняння:

$$y = 0,6881 * x + 0,9746, \quad (3.14)$$

де y – коефіцієнт поточної ліквідності підприємства;

x – коефіцієнт автономії, що відображає частку власного капіталу в загальній сумі фінансових ресурсів.

Залежність між коефіцієнтом поточної ліквідності та коефіцієнтом автономії у наочному вигляді представлено на рис. 3.2.

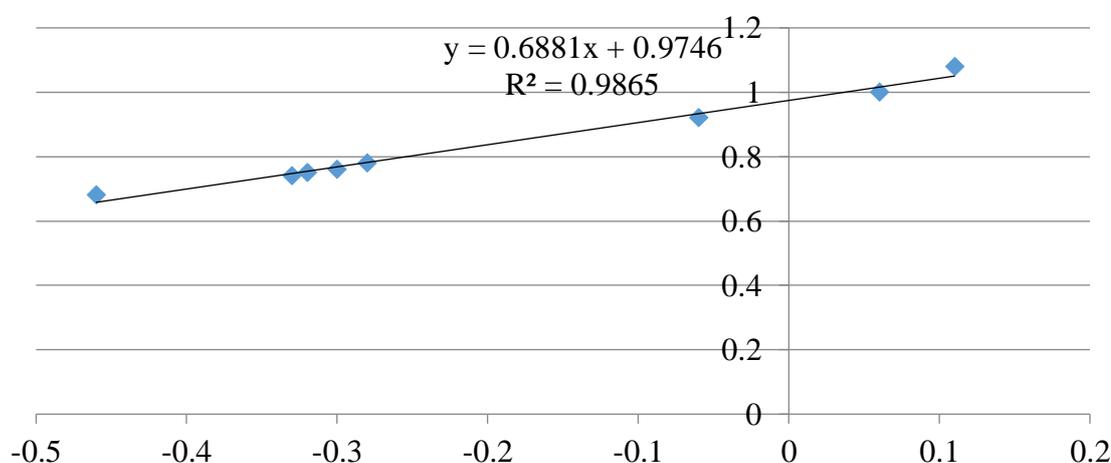

Рис. 3.2. Залежність коефіцієнта поточної ліквідності від коефіцієнта автономії

Оцінювання параметрів побудованої економетричної моделі здійснено з використанням функції «ЛИНЕЙН». Отримане значення коефіцієнта детермінації $R^2 = 0,9865$ свідчить про те, що модель достатньо точно описує залежність результативного показника та може вважатися адекватною наявним статистичним даним. Значення коефіцієнта кореляції $R = 0,9932$ підтверджує наявність тісного взаємозв'язку між коефіцієнтом поточної ліквідності та коефіцієнтом автономії підприємства. При цьому величина коефіцієнта кореляції відповідає сильному рівню кореляції ($|R| \rightarrow 1$ – сильна кореляція), що вказує на суттєвий вплив фінансової автономії на рівень поточної ліквідності.

Перевірку адекватності побудованої економетричної моделі здійснено за

допомогою критерію Фішера. Отримані результати свідчать про те, що модель є статистично значущою та адекватною, оскільки розрахункове значення критерію Фішера перевищує його табличне значення $F_{роз} = 437,2601 > F_{крит} = 5,9874$ при рівні значущості 5 %.

Для оцінювання статистичної значущості параметрів використаємо критерій Стьюдента. Розрахунки здійснимо із застосуванням функції СТЬЮДРАСПОБР (0,05;6), розрахуємо $t_{крит} = 2,4469, t_{b_1} = 20,9108$. Так як $t_{крит} = 2,4469 < t_{b_1} = 20,9108$, отже, можна зробити висновок, що відповідний параметр регресійної моделі b_1 є статистично значущим.

Коефіцієнт еластичності $K_{ел} = -0,1620$ свідчить про те, що у разі збільшення коефіцієнта автономії на 1 % значення коефіцієнта поточної ліквідності зменшиться на 0,1620 %.

Аналітичну залежність між коефіцієнтом поточної ліквідності та рівнем концентрації позикового капіталу описано регресійним рівнянням:

$$y = -0,6881 * x + 1,6627, \quad (3.15)$$

де y – коефіцієнт поточної ліквідності;

x – коефіцієнт концентрації позикового капіталу.

Графічну інтерпретацію взаємозв'язку між коефіцієнтом поточної ліквідності та рівнем концентрації позикового капіталу наведено на рис. 3.3.

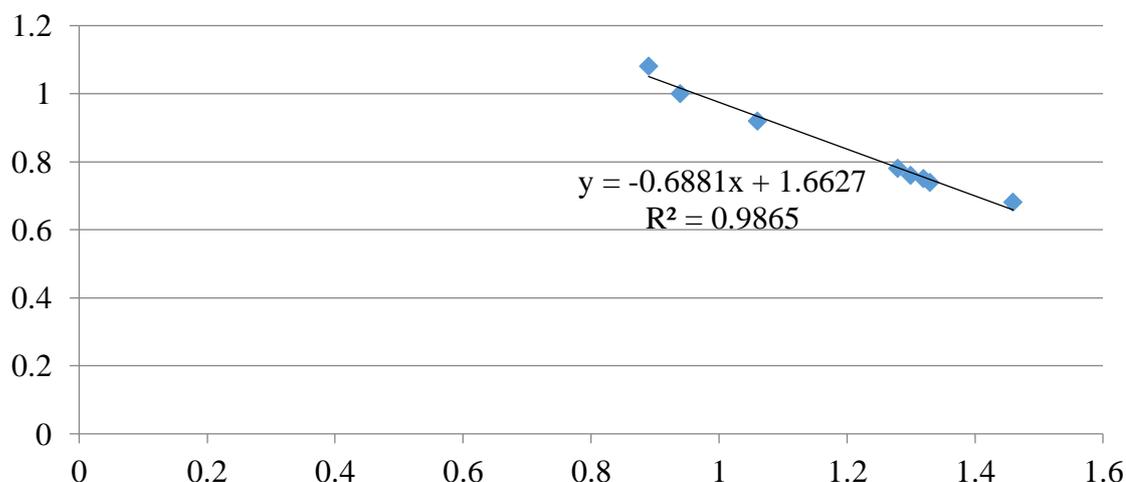

Рис. 3.3. Взаємозв'язок між коефіцієнтом поточної ліквідності та показником концентрації позикового капіталу

Аналіз результатів моделювання здійснено з використанням функції «ЛИНЕЙН». Значення коефіцієнта детермінації $R^2 = 0,9865$ підтверджує відповідність побудованої економетричної моделі фактичним статистичним даним та свідчить про її адекватність.

Отримане значення коефіцієнта кореляції $R = 0,9932$ вказує на наявність тісного зв'язку між коефіцієнтом поточної ліквідності та показником концентрації позикового капіталу, що характеризується як сильна кореляція ($|R| \rightarrow 1$ – сильна кореляція).

Оцінювання адекватності побудованої моделі здійснено за допомогою критерію Фішера. Отримані результати підтверджують, що модель є статистично адекватною, оскільки розрахункове значення критерію відповідає встановленому рівню значущості $F_{роз} = 437,2601 > F_{крит} = 5,9874$ при 5%-му рівні значимості.

З метою перевірки статистичної значущості параметрів моделі використано критерій Стюдента. Розрахунок відповідних показників здійснено із застосуванням функції СТЬЮДРАСПОБР (0,05;6), розрахуємо $t_{крит} = 2,4469, t_{b_1} = -20,9108$. Так як $t_{крит} = 2,4469 > t_{b_1} = -20,9108$, можна зробити висновок, що параметр регресії b_1 є статистично незначимим.

Розрахований коефіцієнт еластичності $K_{ел} = -0,9824$ показує, що зростання коефіцієнта концентрації позикового капіталу на 1 % супроводжується зниженням коефіцієнта поточної ліквідності на 0,9824 %.

На основі вихідної статистичної інформації було сформовано дві регресійні економетричні моделі, які відображають вплив коефіцієнта автономії та показника концентрації позикового капіталу на рівень поточної ліквідності підприємства. Адекватність побудованих моделей підтверджено за допомогою критерію Фішера. Статистичну значущість параметрів оцінено із застосуванням критерію Стюдента. Також визначено значення коефіцієнтів детермінації та кореляції, що дало змогу охарактеризувати тісноту та напрямок досліджуваних взаємозв'язків.

Отримані прогнозні значення показників фінансової стійкості становлять $x_1 = -0,32$ та $x_2 = 1,34$, зокрема прогнозне значення коефіцієнта автономії дорівнює

–0,32, а коефіцієнта концентрації позикового капіталу - 1,34. Результати розрахунків точкової та інтервальної оцінки за умови $x_{пр}$ (прогнозне значення коефіцієнта автономії) та $x_{пр}$ (прогнозне значення коефіцієнта концентрації позикового капіталу) наведено у додатках К та Л.

Для першої економетричної моделі за прогнозного значення коефіцієнта автономії –0,32 інтервальна оцінка результативного показника визначається відповідно до виразу:

$$0,7068 \leq y_{пр} \leq 0,8022 \quad (3.16)$$

Графічне представлення інтервальної оцінки коефіцієнта поточної ліквідності подано на рис. 3.4.

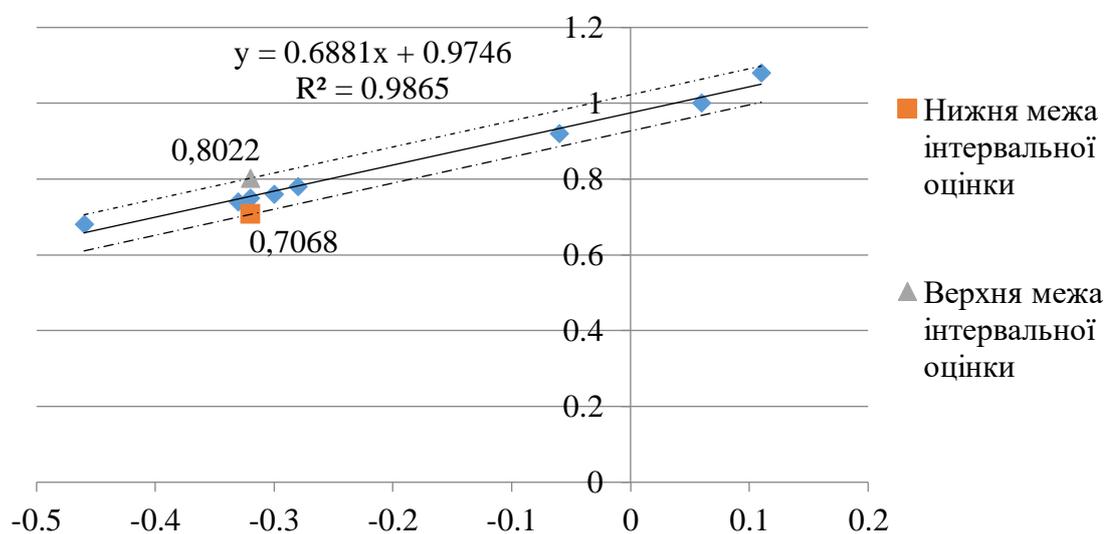

Рис. 3.4. Графічне відображення інтервальної оцінки коефіцієнта поточної ліквідності

При прогнозованому значенні коефіцієнта автономії -0,32, прогнозне значення коефіцієнта поточної ліквідності буде знаходитись в межах від 0,7068 до 0,8022.

Для другої моделі при прогнозованому значенні коефіцієнта концентрації позикового капіталу 1,34 інтервальна оцінка коефіцієнта поточної ліквідності має вигляд:

$$0,6926 \leq y_{пр} \leq 0,7885 \quad (3.17)$$

Візуалізацію інтервальної оцінки коефіцієнта поточної ліквідності для другої моделі представлено на рис. 3.5 За умови прогнозного значення коефіцієнта

концентрації позикового капіталу 1,34 очікуване значення коефіцієнта поточної ліквідності перебуватиме в інтервалі від 0,6926 до 0,7888.

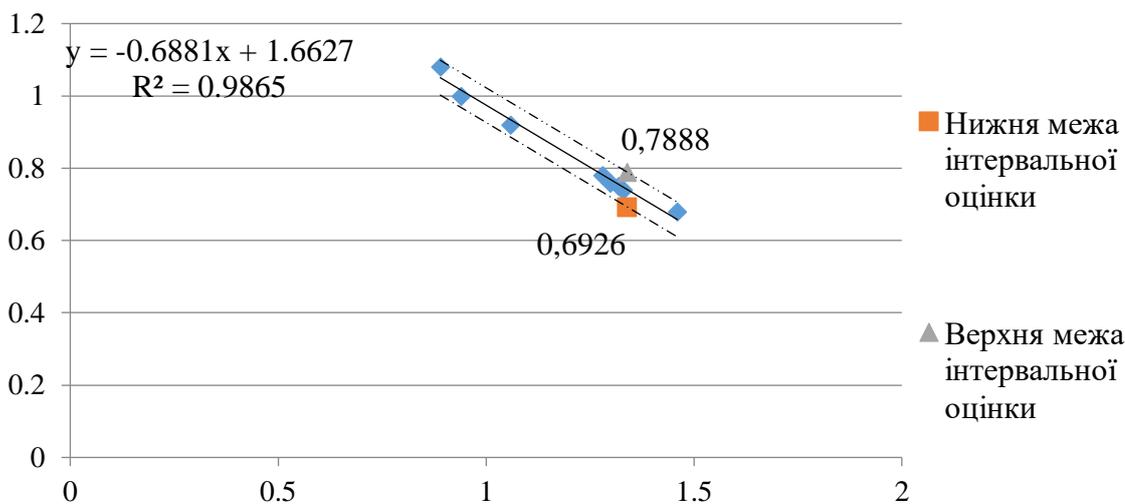

Рис. 3.5. Інтервальна оцінка рівня коефіцієнта поточної ліквідності

Таким чином, вищі значення коефіцієнта поточної ліквідності характерні для першої регресійної моделі, яка описує його залежність від коефіцієнта автономії. Отримані результати свідчать, що вплив коефіцієнта автономії на рівень поточної ліквідності є більш вагомим порівняно з впливом коефіцієнта концентрації позикового капіталу.

З огляду на це, ТОВ ПТП «Промислові газы» може використовувати побудовані моделі як інструмент прогнозування та регулювання коефіцієнта поточної ліквідності з метою оптимізації рівня фінансової стійкості та підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства.

За результатами запропонованих заходів можна дійти висновку, що підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами ТОВ ПТП «Промислові газы» потребує комплексного підходу. Насамперед доцільним є зростання частки власного оборотного капіталу у загальній вартості активів підприємства, при цьому темпи його збільшення мають перевищувати темпи залучення позикових коштів. Важливим напрямом також є скорочення обсягів кредиторської заборгованості шляхом оптимізації розрахунків з контрагентами.

Окрему увагу слід приділити підвищенню оборотності оборотних активів, дефіцит яких було виявлено під час аналізу фінансової стійкості. Це передбачає активізацію використання власних джерел фінансування та поступове зменшення

залежності від позикових пасивів, зокрема за рахунок скорочення строків і обсягів як кредиторської, так і дебіторської заборгованості.

З метою запобігання фінансовій неплатоспроможності підприємству доцільно розглянути можливості рефінансування дебіторської заборгованості. Одним із ефективних інструментів перетворення дебіторської заборгованості у грошові кошти може стати застосування форфейтингу.

Оцінювання структури капіталу за критерієм мінімізації середньозваженої вартості капіталу показало, що найменше значення цього показника досягається за співвідношення власного та позикового капіталу 30:70, при якому загальна вартість капіталу становить 3573,9 тис. грн.

На підставі узагальнених статистичних показників було розроблено дві економетричні моделі регресійного типу, які відображають залежність рівня поточної ліквідності підприємства від коефіцієнта автономії та показника концентрації позикового капіталу. Отримані результати моделювання підтверджують, що ключовий вплив на зміну коефіцієнта поточної ліквідності здійснює коефіцієнт автономії, тоді як роль коефіцієнта концентрації позикових коштів є другорядною. Запропоновані моделі можуть бути використані ТОВ ПТП «Промислові гази» як аналітичний інструментарій для прогнозування та коригування рівня поточної ліквідності з метою забезпечення фінансової стійкості та підвищення результативності управління фінансовими ресурсами підприємства.

Таким чином, запропоновані методи підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами ТОВ ПТП «Промислові гази» є економічно обґрунтованими та спрямованими на забезпечення фінансової стійкості, зростання рентабельності та покращення платоспроможності підприємства в середньостроковій перспективі.

ВИСНОВКИ

За результатами дослідження, проведеного в кваліфікаційній роботі та присвяченого проблемам управління фінансовими ресурсами підприємства, можна сформулювати такі узагальнені висновки.

Встановлено, що фінансові ресурси підприємства являють собою сукупність грошових коштів, що формуються за рахунок внутрішніх і зовнішніх джерел та акумулюються у відповідних фондах з метою забезпечення процесу розширеного відтворення, їх трансформації в інші види ресурсів і досягнення стабільних фінансових результатів діяльності. Процес формування і використання фінансових ресурсів на підприємстві охоплює створення грошових фондів, необхідних для фінансового забезпечення операційної та інвестиційної діяльності, а також для виконання фінансових зобов'язань перед державою, контрагентами та іншими суб'єктами господарювання.

Визначено, що фінансові ресурси підприємства доцільно систематизувати за низкою класифікаційних ознак. Залежно від джерел формування їх поділяють на власні та позикові. За функціональним призначенням фінансові ресурси використовуються для виконання фінансових зобов'язань, забезпечення процесу розширеного відтворення, а також задоволення інших господарських і соціальних потреб підприємства. За матеріально-речовою формою фінансові ресурси представлені грошовими коштами та їх еквівалентами, а також ресурсами, трансформованими у матеріальну форму, тобто капітал. За характером кругообігу вони поділяються на первісні та прирощені, а за ступенем терміновості погашення - на найбільш термінові зобов'язання, короткострокові та довгострокові пасиви, а також постійні джерела фінансування.

За результатами проведеного аналізу управління фінансовими ресурсами ТОВ ПТТ «Промислові газы» встановлено суттєві зміни у структурі капіталу та фінансовому стані підприємства протягом 2022–2024 років. Загальний обсяг капіталу підприємства у 2023 році порівняно з 2022 роком скоротився на 25,3%, однак у 2024 році спостерігалось його зростання на 52,26% відносно попереднього року. Водночас

власний капітал підприємства впродовж досліджуваного періоду демонстрував стійку тенденцію до зменшення, що свідчить про ослаблення фінансової незалежності підприємства.

Динаміка залученого капіталу мала нестабільний характер. Так, у 2023 році його обсяг зріс на 1,32% порівняно з 2022 роком, тоді як у 2024 році відбулося незначне скорочення на 0,23%, у результаті чого сума залученого капіталу склала 52258,0 тис. грн. Зазначені зміни вказують на коливання джерел фінансування та потребу в оптимізації структури капіталу.

Аналіз активів підприємства засвідчив, що у 2022–2024 роках їх загальний обсяг зріс на 6,09%, що було зумовлено передусім збільшенням оборотних активів на 2 551 тис. грн або на 6,66%. Зростання активів супроводжувалося відповідним збільшенням пасивів на 6,09%, основною причиною чого стало нарощування поточних зобов'язань. Особливої уваги потребує суттєве зростання поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи та послуги, яка у 2024 році перевищила рівень 2022 року на 26,66%.

Отримані результати свідчать про підвищення залежності підприємства від короткострокових джерел фінансування та необхідність удосконалення управління фінансовими ресурсами. Зокрема, доцільним є посилення ролі власного капіталу, зниження обсягу кредиторської заборгованості та підвищення ефективності використання оборотних коштів з метою забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності підприємства.

За результатами аналізу фінансово-економічного стану ТОВ ПТП «Промислові гази» у 2022–2024 роках встановлено наявність кризових тенденцій у формуванні та використанні фінансових ресурсів підприємства. Упродовж досліджуваного періоду підприємство функціонувало в умовах повної втрати платоспроможності, оскільки величина запасів стабільно перевищувала суму власних оборотних коштів і позикового капіталу, що зумовлювало залежність фінансування запасів переважно від кредиторської заборгованості.

Динаміка капіталу підприємства була нестійкою. Загальна сума капіталу у 2023 році суттєво скоротилася порівняно з 2022 роком, однак у 2024 році спостерігалось її

зростання. Водночас власний капітал упродовж усього періоду мав тенденцію до зменшення, що свідчить про зниження фінансової автономії підприємства. Обсяги залученого капіталу змінювалися нерівномірно, а його частка залишалася значною у структурі пасивів.

Аналіз активів і пасивів показав, що зростання вартості майна підприємства відбулося переважно за рахунок збільшення оборотних активів. Водночас приріст пасивів був зумовлений зростанням поточних зобов'язань, насамперед кредиторської заборгованості за товари, роботи та послуги, що негативно вплинуло на ліквідність і фінансову стійкість підприємства.

Показники ліквідності протягом 2022–2024 років характеризувалися нестабільною динамікою. Значення коефіцієнта поточної ліквідності залишалося нижчим за нормативні межі, хоча у 2024 році спостерігалось певне його покращення. Аналогічні тенденції притаманні коефіцієнтам швидкої та абсолютної ліквідності, що свідчить про недостатній рівень платоспроможності підприємства в короткостроковій перспективі.

Фінансові результати діяльності ТОВ ПТП «Промислові гази» також були нестійкими. У 2023 році підприємство зазнало чистого збитку, однак у 2024 році спостерігалось покращення показників прибутковості. Рентабельність реалізованої продукції за чистим прибутком зросла, що свідчить про поступове підвищення ефективності операційної діяльності.

Аналіз беззбитковості показав істотне зниження порогу рентабельності у 2024 році порівняно з попередніми роками, а також зростання запасу фінансової стійкості, що є позитивним сигналом щодо можливостей стабілізації фінансового стану підприємства в перспективі.

Отже, результати дослідження свідчать про необхідність удосконалення управління фінансовими ресурсами ТОВ ПТП «Промислові гази», зокрема шляхом зміцнення власного капіталу, оптимізації структури зобов'язань, підвищення ліквідності та прискорення оборотності оборотних активів. Реалізація зазначених заходів сприятиме відновленню платоспроможності підприємства та забезпеченню його фінансової стійкості.

З метою підвищення результативності управління фінансовими ресурсами ТОВ «Промислові гази» доцільно реалізувати такі заходи:

- забезпечувати зростання частки власного оборотного капіталу у загальній вартості активів підприємства, при цьому темпи його приросту мають випереджати динаміку залучення позикових коштів;

- здійснювати послідовну політику скорочення обсягів кредиторської заборгованості шляхом оптимізації розрахунків із контрагентами;

- активізувати використання оборотних коштів підприємства з метою підвищення їх оборотності, оскільки за результатами аналізу фінансової стійкості виявлено їх недостатній рівень;

- спрямувати зусилля на нарощення власних фінансових ресурсів та одночасне зменшення частки позикових пасивів, що передбачає скорочення тривалості та обсягу обороту як кредиторської, так і дебіторської заборгованості.

З метою мінімізації ризику фінансової неплатоспроможності ТОВ ПТП «Промислові гази» доцільно здійснити оцінку можливостей рефінансування дебіторської заборгованості. Одним із ефективних інструментів трансформації дебіторської заборгованості у грошові кошти може бути використання форфейтингу.

За критерієм мінімізації середньозваженої вартості капіталу оптимальним для підприємства є варіант структури фінансових ресурсів, за якого співвідношення власного та позикового капіталу становить 30:70, що забезпечує найменше значення вартості капіталу – 3573,9 тис. грн.

Результати проведеного моделювання засвідчили, що найбільш вагомий вплив на динаміку коефіцієнта поточної ліквідності має коефіцієнт автономії. Застосування розроблених моделей у діяльність ТОВ ПТП «Промислові гази» дасть змогу здійснювати прогнозування та регулювання рівня поточної ліквідності, що сприятиме підвищенню ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства.

Таким чином, реалізація запропонованих заходів сприятиме підвищенню фінансової стійкості підприємства, покращенню ліквідності та забезпеченню більш ефективного управління фінансовими ресурсами в умовах нестабільного економічного середовища.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Батракова Т.І. Напрями підвищення ефективності використання оборотних засобів підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету Серія Економічні науки*. 2015. №15(5). С.54-60.
2. Бланк Й. А. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. Київ: Ельга, 2008. 724 с.
3. Бондар О.А. Особливості формування фінансових ресурсів підприємств в сучасних умовах. *Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics»*. 2017. №6. С. 6-14.
4. Бондаренко О.С. Інформаційно-аналітичне забезпечення управління фінансовими ресурсами суб'єктів господарювання. *Економіка та держава*. 2018. №6. С. 21-24.
5. Бражник Л. В. Фінансові ресурси підприємства: їх формування та використання. *Мукачівський державний університет. Економіка і суспільство*. 2018. Випуск № 14. С. 778 – 783.
6. Василик О.Д. Теорія фінансів: навч. посібник. К: ЦУЛ, 2005. 480 с.
7. Вороніна О. О. Управління фінансовим результатом підприємства: автореферат. Харків: Харківський державний університет харчування та торгівлі, 2014. 25 с.
8. Гаврилова А. Н. Фінанси підприємств: навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2013. 608 с.
9. Гвоздєй Н. І. Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів підприємства. *Економічний аналіз*. 2018. № 1. С. 216-221.
10. Герасимчук О. В. Шляхи підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємства. *Економічний простір*. 2018. № 153. С. 40-45.
11. Глушко А.Д. Науково-методичні підходи до аналізу фінансових ресурсів підприємств. *Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. №23. С. 470-474.
12. Горбан А. П. Управління фінансовими ресурсами підприємства.

Проблеми матеріальної культури. URL: <http://dspace.nbuiv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/35549/05Gorban.pdf?sequence=1>.

13. Григораши О.В. Формування фінансових ресурсів підприємств України. *Мукачівський державний університет: Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 13. С. 1072 – 1077.

14. Гриценко Т. В. Теоретичні та практичні аспекти управління фінансовим станом підприємства в сучасних умовах. *Молодий вчений*. 2018. № 9. С. 465-469.

15. Гуткевич А. Управління економічними ресурсами підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2022. №7(97). С. 89-94.

16. Данилко В.К. Особливості управління фінансовими ресурсами підприємства за умов ринкової економіки. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Сер.: Економічні науки*. 2024. № 2. С. 102 - 108.

17. Добринь С. В. Організація системи управління фінансовими ресурсами підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 10. С. 37–40.

18. Зеліско І. М. Еволюція економічної категорії «фінансові ресурси» та її роль у забезпеченні відтворювального процесу. *Економіка АПК*. 2012. № 3. С. 64-67.

19. Кантур С. Ф., Коцаб Н. А. Основні методи управління фінансовими ресурсами підприємства. *Причорноморський вісник*. 2022. № 222. С. 76-77.

20. Катан Л. І. Фінансові ресурси підприємства та особливості їх формування. *Вісник державного аграрно-економічного університету*. 2018. № 6. С. 38 - 44.

21. Кірсанова А.М., Точонов І.В. Фінансові ресурси підприємства та ефективність їх використання. *Збірник наукових праць ДонНАБА*. 2023. № 1. С.116-122.

22. Колодізєв О. М. Управління грошовими потоками суб'єктів господарювання на основі методів аналізу ефективності використання фінансових ресурсів. *Scientific Journal «ScienceRise». Економічні науки*. 2015. № 3/3(8). С. 56-64.

23. Костенко Ю., Короленко О., Гузь М. Аналіз фінансової стійкості

підприємства в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2022. № 43.
URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-77>

25. Ксьондз С. М. Проблеми формування фінансових ресурсів підприємств. *Економіка та суспільство*. 2017. Випуск № 10. С. 611 - 615.

26. Лагун М.І. Теоретична характеристика основних методичних аспектів проведення аналізу фінансового стану. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2019. № 3(82). С. 33-37.

27. Лапа А. Фінансові ресурси підприємства та їх оптимізація. *Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ. Серія: Економічні науки*. 2018. № 4. С. 289–297.

28. Литвин Б. М. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Київ: «Хай-Тек Прес», 2010. 336 с.

29. Малій О. Г. Фінансові ресурси підприємств та джерела їх формування: теоретичні аспекти. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2016. № 2. С.71 - 74.

30. Масловська Л.Ц, Недільська Л.В. Оптимізація структури фінансових ресурсів. *Економіка АПК*. 2019. № 10. С. 59- 63.

31. Павловська О.В., Притуляк Н.М. Фінансовий аналіз: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. К.: КНЕУ, 2011. 388 с.

32. Партин Г.О., Загородній А.Г. Фінанси підприємств: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2013. 379 с.

33. Погріщук Г.Б., Руденко В.В. Управління фінансовими ресурсами підприємств в ринкових умовах. *Науковий вісник Херсонського державного університету Серія Економічні науки*. 2023. вип.(5) ч.4. С. 107-110.

34. Петряєва З. Ф. Аналітичне забезпечення оцінки фінансових ресурсів підприємства. *Економічний аналіз*. 2015. Т. 19 (2). С. 122-129.

35. Покропивний С.Ф., Колот В.М. Підприємництво: стратегія, організація, ефективність. Київ : КНЕУ, 2019. 352 с.

36. Поддєрьогін А. М. Фінанси підприємств: підручник. URL: <http://books.efaculty.kiev.ua>

37. Рудченко І.В. Удосконалення механізму управління фінансовими ресурсами підприємства. *Сучасні питання економіки і права*. 2021. Вип. 1. С. 16-19.

38. Семенова К.Д. Аналіз тенденцій і прогнозування фінансових показників діяльності підприємств України. *Держава та регіони*. 2019. №5(110). С. 238-242.

39. Сердак С.Е. Принципи ефективного управління ресурсами суб'єктів господарювання. *Академічний огляд*. 2018. № 2. С. 83-88.

40. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посібник. К.: КНЕУ, 2003. 554 с.

41. Ткаченко І. П. Фінансові ресурси підприємств: управління ефективністю формування та використання. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 19. С. 46-52.

42. Товмасян В.Р. Методичний підхід до оцінювання динаміки економічних результатів фінансової політики підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. №23. С. 23-29.

43. Тютюнник Ю. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Полтава: Видавництво ПП «Астроя». 2020. 434 с.

44. Управління фінансами суб'єктів господарювання в умовах глобальної трансформації: монографія / За ред. І. С. Гуцала. Тернопіль: ТНЕУ, 2015. 484 с.

45. Фінансовий аналіз: навчальний посібник / І.П. Отенко, Г. Ф. Азаренков, Г. А. Іващенко. Х.: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 156 с.

46. Фінансовий аналіз: навчальний посібник / М. Р. Лучко, С. М. Жукевич, А.І. Фаріон. Тернопіль: ТНЕУ, 2016 304 с.

47. Фролова Т., Лук'яненко Л. Фінансовий ресурс розвитку національної економіки: формування та пріоритетні напрями використання ресурсів. *Міжнародна економічна політика*. 2016. №2(25). С. 126-155.

48. Хрущ Н. А. Аналіз сучасних підходів до визначення сутності фінансових ресурсів підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2021. № 3. Т. 3. С. 274 – 277.

49. Цал-Цалко Ю. С. Фінансовий аналіз: підручник. К.: Цетр учбової

літератури, 2008. 566 с.

50. Черниш С. С. Діагностика фінансового стану підприємства. *Інноваційна економіка*. 2020. № 3. С. 111–113.

51. Швиданенко Г.О. Управління ресурсами підприємства: монографія. ДВНЗ КНЕУ ім. В. Гетьмана. Київ: КНЕУ, 2014. 418 с.

52. Шевчук Н.А., Гречухін О.С. Використання фінансових ресурсів на підприємстві. *Сучасні проблеми економіки і підприємництва: збірник наукових праць*. 2014. Вип. 13. С. 155-160.

53. Щепіна Т. Г. Особливості ефективного формування і використання капіталу підприємства. *Проблеми підвищення ефективності інфраструктури*. 2015. № 40. С. 91- 95.

54. Яременко В.Г. Сутність поняття та особливості класифікації фінансових ресурсів підприємств. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. №19 (3). С. 158-162.

55. Ярошевська О.В., Кулько-Лабинцева І.В. Джерела залучення фінансових ресурсів на промислових підприємствах. *Економіка та держава*. 2020. №10. С. 30-33

ДОДАТКИ

Додаток А

Зведений Звіт про сукупний дохід ТОВ ПТП «Промислові газ» за 2022-2024 рр., тис. грн.

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	Період			Абсолютне відхилення, тис. грн.			Темп приросту, %		
		2022	2023	2024	2023/ 2022	2024/ 2023	2024/ 2022	2023/ 2022	2024/ 2023	2024/ 2022
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	111621	75854	64063	-35767	-11791	-47558	-32,04	-15,54	-42,61
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(106846)	(69440)	(48346)	37406	21094	58500	-35,01	-30,38	-54,75
Валовий: прибуток	2090	4775	6414	15717	1639	9303	10942	34,32	145,04	229,15
Інші операційні доходи	2120	11213	533	2274	-10680	1741	-8939	-95,25	326,64	-79,72
Адміністративні витрати	2130	(6809)	(6941)	(9438)	-132	-2497	-2629	1,94	35,97	38,61
Витрати на збут	2150	(-)	(2)	(-)	-	-	-	-	-	-
Інші операційні витрати	2180	(1115)	(2047)	(1539)	-932	508	-424	83,59	-24,82	-38,03
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	8064	-	7014	-	9057	-1050	-	-443,32	-13,02
збиток	2195	-	(2043)	-	-10107	-	-	-125,33	-	-
Інші фінансові доходи	2220	33	37	-	4	-	-	12,12	-	-
Фінансові витрати	2250	-	50	47	-	-3	-	-	-6,00	-
Інші витрати	2270	2244	1	-	-2243	-	-	-99,96	-	-
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	5853	-	6967	-	9024	1114	-	-438,70	19,03
збиток	2295	-	(2057)	-	-7910	-	-	-135,14	-	-
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(1705)	(1562)	(1653)	143	-91	52	-8,39	-5,83	-3,05

продовження додатку А

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	4148	-	5314	-	8933	1166	-	-246,84	28,11
збиток	2355	-	(3619)	-	-7767	-	-	-187,25	-	-

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Стаття	Код рядка	Роки			Абсолютне відхилення			Темп приросту, %		
		2022	2023	2024	2023/ 2022	2024/ 2023	2024/ 2022	2023/ 2022	2024/ 2023	2024/ 2022
Матеріальні затрати	2500	31898	28145	13974	-3753	-14171	-17924	-11,77	-50,35	-56,19
Витрати на оплату праці	2505	17568	12514	9151	-5054	-3363	-8417	-28,77	-26,87	-47,91
Відрахування на соціальні заходи	2510	6746	4756	3341	-1990	-1415	-3405	-29,50	-29,75	-50,47
Амортизація	2515	442	221	139	-221	-82	-303	-50,00	-37,10	-68,55
Інші операційні витрати	2520	58116	32794	32443	-25322	-351	-25673	-43,57	-1,07	-44,18
Разом	2550	114770	78430	59048	-36340	-19382	-55722	-31,66	-24,71	-48,55

Додаток Б

Зведений Звіт про фінансовий стан ТОВ ПТП «Промислові газ» за 2022-2024 рр.

Стаття	Код рядка	2022		2023		2024		Абсолютне відхилення, тис. грн.			Темп приросту, %		
		тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	2023/2022	2024/2023	2024/2022	2023/2022	2024/2023	2024/2022
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
АКТИВ													
I. Необоротні активи													
Нематеріальні активи	1000	42	0,11	26	0,07	12	0,03	-16	-14	-30	-38,10	-53,85	-71,43
первісна вартість	1001	102	0,26	102	0,28	102	0,25	0	0	0	-	-	-
накопичена амортизація	1002	60	0,15	76	0,21	90	0,22	16	14	30	26,67	18,42	50,00
Незавершені капітальні інвестиції	1005	2	0,01	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Основні засоби	1010	487	1,25	387	1,08	330	0,80	-100	-57	-157	-20,53	-14,73	-32,24
первісна вартість	1011	1484	3,82	1589	4,43	1657	4,02	105	68	173	7,08	4,28	11,66
знос	1012	997	2,57	1202	3,35	1327	3,22	205	125	330	20,56	10,40	33,10
Усього за розділом I	1095	531	1,37	413	1,15	342	0,83	-118	-71	-189	-22,22	-17,19	-35,59
II. Оборотні активи													
Запаси	1100	5256	13,54	5516	15,38	2297	5,58	260	-3219	-2959	4,95	-58,36	-56,30
Виробничі запаси	1101	5253	13,54	5513	15,37	2297	5,58	260	-3216	-2956	4,95	-58,33	-56,27
Незавершене виробництво	1102	3	0,01	3	0,01	-	-	0	-	-	-	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	26574	68,48	27620	77,0	36619	88,95	1046	8999	10045	3,94	32,58	37,80

продовження додатку Б

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	2851	7,35	958	2,67	474	1,15	-1893	-484	-2377	-66,40	-50,52	-83,37
з бюджетом	1135	10	0,03	77	0,21	74	0,18	67	-3	64	670,0	-3,90	640,0
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-	19	0,05	8	0,02	-	-11	-	-	-57,89	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	450	1,16	850	2,37	165	0,40	400	-685	-285	88,89	-80,59	-63,33
Гроші та їх еквіваленти	1165	1335	3,44	96	0,27	1075	2,61	-1239	979	-260	-92,81	1019,7	-19,48
Рахунки в банках	1167	1335	3,44	96	0,27	1075	2,61	-1239	979	-260	-92,81	1019,7	-19,48
Витрати майбутніх періодів	1170	3	0,01	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші оборотні активи	1190	1797	4,63	340	0,95	123	0,30	-1457	-217	-1674	-81,08	-63,82	-93,16
Усього за розділом II	1195	38276	98,63	35457	98,85	40827	99,17	-2819	5370	2551	-7,36	15,15	6,66
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Баланс	1300	38807	100,0	35870	100,0	41169	100,0	-2937	5299	2362	-7,57	14,77	6,09
ПАСИВ													
I. Власний капітал													
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	450	1,16	450	1,25	450	1,09	0	0	0	-	-	-
Непокритий збиток	1420	(13340)	-34,38	(16959)	-47,28	(11839)	-28,76	-3619	5120	1501	27,13	-30,19	-11,25
Усього за розділом I	1495	(12890)	-33,22	(16509)	-46,02	(11389)	-27,66	-3619	5120	1501	28,08	-31,01	-11,64

продовження додатку Б

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
II. Довгострокові зобов'язання	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення													
Короткострокові кредити банків	1600	100	0,26	913	2,55	394	0,96	813	-519	294	813,0	-56,85	294,0
Векселі видані	1605	12395	31,94	9604	26,77	8143	19,78	-2791	-1461	-4252	-22,52	-15,21	-34,30
Поточна кредиторська заборгованість за: товари, роботи, послуги	1615	31121	80,19	38492	107,31	39418	95,75	7371	926	8297	23,68	2,41	26,66
за розрахунками з бюджетом	1620	1019	2,63	376	1,05	1116	2,71	-643	740	97	-63,10	196,8	9,52
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-	-	-	56	0,14	-	-	-	-	-	-
розрахунками зі страхування	1625	331	0,85	330	0,92	90	0,22	-1	-240	-241	-0,30	-72,73	-72,81
розрахунками з оплати праці	1630	694	1,79	711	1,98	595	1,45	17	-116	-99	2,45	-16,32	-14,27
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	4138	10,66	559	1,56	-	-	-3759	-	-	-86,49	-	-
Поточні забезпечення	1660	-	-	-	-	112	0,27	-	-	-	-	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	1899	4,89	1394	3,89	2690	6,53	-505	1296	791	-26,59	92,97	41,65
Усього за розділом III	1695	51697	133,22	52379	146,02	52558	127,66	682	179	861	1,32	0,34	1,67
Баланс	1900	38807	100,0	35870	100,0	41169	100,0	-2937	5299	2362	-7,57	14,77	6,09

Динаміка абсолютних показників фінансової стійкості ТОВ ПТП

«Промислові гази» за 2022-2024 рр.

Показники	Період			Абсолютне відхилення, тис. грн.		
	2022	2023	2024	2023/2022	2024/2023	2024/2022
1. Джерела власних засобів (власний капітал)	-12890	-16509	-11389	-3619	5120	1501
2. Необоротні активи	531	413	342	-118	-71	-189
3. Власні оборотні засоби	-13421	-16922	-11731	-3501	5191	1690
4. Довгострокові зобов'язання	-	-	-	-	-	-
5. Власні і довгострокові джерела формування запасів і витрат	-13421	-16922	-11731	-3501	5191	1690
6. Короткострокові кредити і позичкові засоби	100	913	394	813	-519	294
7. Загальна величина основних джерел формування запасів	-13321	-16009	-11337	-2688	4672	1984
8. Загальна величина запасів	5256	5516	2297	260	-3219	-2959
9. Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних засобів	-8165	-11406	-9434	-3241	1972	-1269
10. Надлишок (+) або нестача (-) власних і довгострокових позичкових джерел формування запасів і витрат	-8165	-11406	-9434	-3241	1972	-1269
11. Надлишок (+) або нестача (-) загальної величини основних джерел формування запасів і витрат	-8065	-10493	-9040	-2428	1453	-975
12. Трикомпонентний показник типу фінансової стійкості	(0;0;0)	(0;0;0)	(0;0;0)	X	X	X

**Динаміка відносних показників фінансової стійкості ТОВ ПТП
«Промислові гази» за 2022-2024 рр.**

Показники	Період			Темп приросту, %		
	2022	2023	2024	2023/2022	2024/2023	2024/2022
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії, концентрації власного капіталу), Кфн	-0,33	-0,46	-0,28	39,39	-39,13	-15,15
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу, Кпк	1,33	1,46	1,28	9,77	-12,33	-3,76
Коефіцієнт фінансової залежності, Кфз	-3,01	-2,17	-3,61	-27,91	66,36	19,93
Коефіцієнт концентрації поточної заборгованості, Кпз	1,33	1,46	1,28	9,77	-12,33	-3,76
Коефіцієнт фінансової стійкості (забезпечення загальної заборгованості власним капіталом), Кфс	-0,25	-0,32	-0,22	28,00	-31,25	-12,00
Коефіцієнт фінансового левериджу (фінансового ризику), Кфл	-4,01	-3,17	-4,61	-20,95	45,43	14,96
Коефіцієнт забезпечення запасів власним капіталом, Кзз	-2,55	-3,07	-5,11	20,39	66,45	100,39
Коефіцієнт маневровості оборотних активів, Кма	-0,35	-0,48	-0,29	37,14	-39,58	-17,14
Коефіцієнт маневровості власного капіталу, Кмвк	1,04	1,03	1,03	-0,96	0,00	-0,96
Коефіцієнт маневровості позикового капіталу, Кмпк	-0,26	-0,32	-0,22	23,08	-31,25	-15,38

**Динаміка досягнутого потенціалу фінансової стійкості ТОВ ПТП
«Промислові газы» на основі ранжування інтегральних показників**

Показники	Період			Темп приросту, %		
	2022	2023	2024	2023/2022	2024/2023	2024/2022
Коефіцієнт зносу основних фондів	1,49	1,32	0,80	-11,41	-39,39	-46,31
Коефіцієнт автономії	-0,33	-0,46	-0,28	39,39	-39,13	-15,15
Коефіцієнт фінансової залежності	-3,01	-2,17	-3,61	-27,91	66,36	19,93
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,026	0,002	0,020	-92,31	900,00	-23,08
Коефіцієнт оборотності оборотних коштів	2,92	2,14	1,57	-26,71	-26,64	-46,23
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	-0,32	-	-0,47	-	-	46,88
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	1,04	1,03	1,03	-0,96	0,00	-0,96
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	1,33	1,46	1,28	9,77	-12,33	-3,76
Коефіцієнт покриття довгострокових вкладень	-	-	-	-	-	-
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	-	-	-	-	-	-
Коефіцієнт співвідношення залучених та власних коштів	-4,01	-3,17	-4,61	-20,95	45,43	14,96
Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел	-	-	-	-	-	-
Досягнутий потенціал фінансової стійкості	-0,72	-0,88	-0,09	34,17	-89,77	-87,50

Прогнозний Звіт про сукупний дохід ТОВ ПТП «Промислові гази»

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	Прогноз	2024
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	40 284	64 063
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(19 096)	(48 346)
Валовий: прибуток	2090	21 188	15 717
збиток	2095	(-)	(-)
Інші операційні доходи	2120	2 196	2 274
Адміністративні витрати	2130	(10 753)	(9 438)
Витрати на збут	2150	(-)	(-)
Інші операційні витрати	2180	(1 751)	(1 539)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	10 880	7 014
збиток	2195	(-)	(-)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	-	-
Інші доходи	2240	-	-
Фінансові витрати	2250	(44)	(47)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	10 836	6 967
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(1 679)	(1 653)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	9 157	5 314
збиток	2355	(-)	(-)

ІІІ. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	Прогноз	2024
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	5 012	28 145
Витрати на оплату праці	2505	4 943	12 514
Відрахування на соціальні заходи	2510	1 639	4 756
Амортизація	2515	399	221
Інші операційні витрати	2520	19 607	32 794
Разом	2550	31 600	78 430

Додаток И

**Прогнозний Звіт про фінансовий стан ТОВ ПТП «Промислові газы»,
тис. грн.**

Актив	Код рядка	2024	Прогноз
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	12	70
первісна вартість	1001	102	132
накопичена амортизація	1002	90	60
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	330	780
первісна вартість	1011	1 657	1700
знос	1012	1 327	920
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	342	850
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	2 297	3 500
Виробничі запаси	1101	2 297	3 500
Незавершене виробництво	1102	-	-
Готова продукція	1103	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	36 619	34 320
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	474	400
з бюджетом	1135	74	70
у тому числі з податку на прибуток	1136	8	6
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	165	100
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 075	3 000
Готівка	1166	-	-
Рахунки в банках	1167	1 075	3 000
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	123	110
Усього за розділом II	1195	40 827	41 500
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	41 169	42 350

продовження додатку И

Пасив	Код рядка	2024	Прогноз
1	2	4	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	450	500
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	1 000
Емісійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	-	2 000
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(11 839)	26 145
Неоплачений капітал	1425	()	()
Вилучений капітал	1430	()	()
Неоплачений капітал	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	(11 389)	29 645
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Усього за розділом II	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	394	100
Векселі видані	1605	8 143	950
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	
товари, роботи, послуги	1615	39 418	9 550
розрахунками з бюджетом	1620	1 116	1 000
у тому числі з податку на прибуток	1621	56	50
розрахунками зі страхування	1625	90	85
розрахунками з оплати праці	1630	595	500
Поточні забезпечення	1660	112	110
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	2 690	410
Усього за розділом III	1695	52 558	12 705
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1800	-	-
Баланс	1900	41 169	42 350

Додаток К

Розрахунок точкової та інтервальної оцінки при $x_{пр}$ (прогнозне значення коефіцієнта автономії)

Рік	x_i	y_i	x_i^2	$(x_i-x)^2$	$(y_i-y)^2$	$(x_i-x)*(y_i-y)$	y_i роз	y_i-y_i роз	$(y_i-y_i$ роз) 2	y_i^2	Δy пр	y_i роз. - Δy пр	y_i роз. + Δy пр
2017	0,11	1,08	0,0121	0,094556	0,058202	0,074184	1,050333	0,029667	0,000880	1,166400	0,047694	1,002640	1,098027
2018	0,06	1	0,0036	0,066306	0,026002	0,041522	1,015929	-0,015929	0,000254	1,000000	0,047694	0,968236	1,063623
2019	-0,06	0,92	0,0036	0,018906	0,006602	0,011172	0,933360	-0,013360	0,000179	0,846400	0,047694	0,885667	0,981054
2020	-0,3	0,76	0,0900	0,010506	0,006202	0,008072	0,768222	-0,008222	0,000068	0,577600	0,047694	0,720529	0,815916
2021	-0,32	0,75	0,1024	0,015006	0,007877	0,010872	0,754461	-0,004461	0,000020	0,562500	0,047694	0,706767	0,802154
2022	-0,33	0,74	0,1089	0,017556	0,009752	0,013084	0,747580	-0,007580	0,000057	0,547600	0,047694	0,699886	0,795274
2023	-0,46	0,68	0,2116	0,068906	0,025202	0,041672	0,658130	0,021870	0,000478	0,462400	0,047694	0,610436	0,705824
2024	-0,28	0,78	0,0784	0,006806	0,003452	0,004847	0,781984	-0,001984	0,000004	0,608400	0,047694	0,734290	0,829677
Σ	-1,58	6,71	0,6106	0,298550	0,143288	0,205425	6,710000	0,000000	0,001940	5,771300	0,381549	6,328451	7,091549

n	8
b1	0,688075699
b0	0,974644951
Sy	0,017979384
ткр	2,446911851
хпр	-0,32
хсер	-0,20
у роз пр	0,754460727
Δy пр	0,047693677
упр нижня межа	0,706767050
упр верхня межа	0,802154404

Додаток Л

Розрахунок точкової та інтервальної оцінки при $x_{пр}$ (прогнозне значення коефіцієнта концентрації позикового капіталу)

Рік	x_i	y_i	x_i^2	$(x_i - \bar{x})^2$	$(y_i - \bar{y})^2$	$(x_i - \bar{x}) * (y_i - \bar{y})$	$y_i \text{ роз}$	$y_i - y_i \text{ роз}$	$(y_i - y_i \text{ роз})^2$	y_i^2	$\Delta y \text{ пр}$	$y_i \text{ роз.} - \Delta y \text{ пр}$	$y_i \text{ роз.} + \Delta y \text{ пр}$
2017	0,89	1,08	0,7921	0,094556	0,058202	-0,074184	1,050333	0,029667	0,000880	1,166400	0,048053	1,002281	1,098386
2018	0,94	1	0,8836	0,066306	0,026002	-0,041522	1,015929	-0,015929	0,000254	1,000000	0,048053	0,967877	1,063982
2019	1,06	0,92	1,1236	0,018906	0,006602	-0,011172	0,933360	-0,013360	0,000179	0,846400	0,048053	0,885308	0,981413
2020	1,3	0,76	1,6900	0,010506	0,006202	-0,008072	0,768222	-0,008222	0,000068	0,577600	0,048053	0,720170	0,816275
2021	1,32	0,75	1,7424	0,015006	0,007877	-0,010872	0,754461	-0,004461	0,000020	0,562500	0,048053	0,706408	0,802513
2022	1,33	0,74	1,7689	0,017556	0,009752	-0,013084	0,747580	-0,007580	0,000057	0,547600	0,048053	0,699527	0,795633
2023	1,46	0,68	2,1316	0,068906	0,025202	-0,041672	0,658130	0,021870	0,000478	0,462400	0,048053	0,610078	0,706183
2024	1,28	0,78	1,6384	0,006806	0,003452	-0,004847	0,781984	-0,001984	0,000004	0,608400	0,048053	0,733931	0,830036
Σ	9,58	6,71	11,771	0,298550	0,143288	-0,205425	6,710000	0,000000	0,001940	5,771300	0,384420	6,325580	7,094420

n	8
b1	-0,688075699
b0	1,66272065
Sy	0,017979384
$t_{кр}$	2,446911851
$x_{пр}$	1,34
$y \text{ роз пр}$	0,740699213
$\Delta y \text{ пр}$	0,048052536
упр нижня межа	0,692646677
упр верхня межа	0,788751749